



Innehåll

Parter och domslut	4
Chamiram George	4
Abdulmasih Hanna	5
Chadi Hanna	6
Firas Hanna	8
Ilham Hanna	10
Malek Hanna	12
Ibtisam Hanna Yohanoun	14
Peter Yohanoun	16
Yrkanden	18
Stämningsansökan 2023-12-01, Åtalspunkt 1	18
Stämningsansökan 2023-12-01, Åtalspunkt 2	20
Stämningsansökan 2023-12-01, Åtalspunkt 1	20
Skadestånd	21
3 Sammanfattning	25
4 De tilltalades inställningar	26
5 Frihetsberövanden	26
6 Utredning	26
7 Bakgrund	27
7.1 Inledning	27
7.2 Något om reglerna om personlig assistans	29
7.3 Abdulmasih Hannas hjälpbehov och rätt till personlig assistans	30
8 Domskäl – tingsrättens bedömning	33
8.1 Bedrägeri eller bidragsbrott?	33
8.2 Tingsrättens bedömning i skuldfrågorna	36
8.2.1 Närmare om åklagarnas gärningspåstående	36

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress
Box 348
151 24 Södertälje

Besöksadress
Storgatan 17
Södertälje

Expeditionstid
måndag–fredag
08:30–16:00

Telefon
08-561 66 800

E-post
sodertalje.tingsratt@dom.se
Webb
www.sodertaljetingsratt.domstol.se

8.2.2 Gemensamma drag i de åtalade assistenternas inställningar	38
8.2.3 Några rättsliga utgångspunkter vid bevisvärderingen	39
8.2.4 Frågan om oriktiga uppgifter i redovisningshandlingarna	40
8.2.4.1 Några frågor om formerna för redovisningen m.m.	40
8.2.4.2 Allmänt om värderingen av krockar m.m.	43
8.2.4.3 Ibtisam Hanna Yohanouns tidsredovisningar och ansvar ..	52
8.2.4.4 Ilham Hannas tidsredovisningar och ansvar	57
8.2.4.5 Malek Hannas tidsredovisningar och ansvar	61
8.2.4.6 Peter Yohanouns tidsredovisningar och ansvar	66
8.2.4.7 Chadi Hannas tidsredovisningar och ansvar	70
8.2.4.8 Firas Hannas tidsredovisningar och ansvar	73
8.2.5 Har de åtalade assistenterna agerat tillsammans och i samförstånd enligt en gemensam brottsplan?	78
8.2.5.1 Utgångspunkter	78
8.2.5.2 Tingsrättens bedömning	79
8.2.6 Chamiram Georges ansvar	83
8.2.7 Abdulmasih Hannas ansvar	86
8.2.8 Hur mycket assistansersättning har betalats ut felaktigt?	87
8.2.9 Hur många brott är det fråga om?	89
8.2.10 Är brotten grova?	89
8.2.11 Sammanfattning och slutsats	90
8.3 Skadestånd	91
8.4 Påföljder	92
8.4.1 Inledande utgångspunkter	92
8.4.2 Ilham Hanna	93
8.4.3 Malek Hanna	93
8.4.4 Peter Yohanoun	94
8.4.5 Ibtisam Hanna Yohanoun	95
8.4.6 Chadi Hanna	97
8.4.7 Firas Hanna	97

8.4.8 Chamiram George	98
8.5 Ersättning till försvararna och återbetalningsskyldighet	98
8.5.1 Ersättning	98
8.5.2 Återbetalning	100
8.6 Avgift till brottsofferfond	101
Rätten	102
Överklagandeinformation	103
Domsbilaga 1 - Förhörsuppgifter	106
Domsbilaga 2 - Övrig bevisning åberopad av åklagarna	163

PARTER OCH DOMSLUT

Chamiram George

Parter

Tilltalad

Chamiram George, 19571002-2129
Målarvägen 21, 151 62 Södertälje

Offentlig försvarare
Advokat Jack Melkemichel
Advokatfirman Gripen AB
Kungsgatan 48, 111 35 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Göran Kvist
Ekobrottsmyndigheten
Tredje ekobrottskammaren i Stockholm
Box 820, 101 36 Stockholm

Domslut

Brott som Chamiram George döms för

Medhjälp till grovt bidragsbrott (okänt antal tillfällen), 2016-01-01 – 2020-05-31, 2 § och 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) och 2 § och 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) i sin lydelse före 1 januari 2020 samt 23 kap 4 § brottsbalken

Påföljd

Villkorlig dom
200 dagsböter om 190 kr (38 000 kr)

Brottsofferfond

Chamiram George ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Jack Melkemichel ska få ersättning av staten med 771 295 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 560 346 kr arbete
- 50 400 kr tidsspillan
- 6 290 kr utlägg
- 154 259 kr mervärdesskatt

Chamiram George ska betala tillbaka 150 000 kr av kostnaderna till staten.

Abdulmasih Hanna

Parter

Tilltalad

Abdulmasih Hanna, 19430426-7430
Stathagsvägen 21, 151 55 Södertälje

Offentlig försvarare
Advokat George Yanko
Advokatfirman George Yanko
Storgatan 1, 151 72 Södertälje

Åklagare

Kammaråklagare Göran Kvist
Ekobrottsmyndigheten
Tredje ekobrottskammaren i Stockholm
Box 820, 101 36 Stockholm

Domslut

Åtal som Abdulmasih Hanna frikänns från

Medhjälp till grovt bedrägeri, 2016-01-01 – 2020-05-31, 9 kap 3 §
brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 samt 23 kap 4 § brottsbalken

Ersättning och återbetalning

George Yanko ska få ersättning av staten med 801 126 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 530 492 kr arbete
- 100 450 kr tidsspillan
- 9 959 kr utlägg
- 160 225 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Chadi Hanna

Parter

Tilltalad

Chadi Hanna, 19890301-0497
Rösestigen 1 Lgh 1102, 152 59 Södertälje

Offentlig försvarare
Advokat Slobodan Jovicic
Advokatfirman Salomonsson & Jovicic AB
Karlavägen 41, 114 31 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Göran Kvist
Ekobrottsmyndigheten
Tredje ekobrottskammaren i Stockholm
Box 820, 101 36 Stockholm

Målsägande

Försäkringskassan, 202100-5521
LM Ericssons väg, 103 51 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Chadi Hanna döms för

Grovt bidragsbrott (48 tillfällen), 2016-02-01 – 2020-05-31, 2 § och 3 §
bidragsbrottslagen (2007:612) och 2 § och 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) i
sin lydelse före 1 januari 2020

Påföljd

Fängelse 2 år 6 månader

Skadestånd

Chadi Hanna ska betala skadestånd till Försäkringskassan med 5 356 775 kr.
Chadi Hanna ska också betala ränta beräknad enligt 6 § räntelagen (1975:635)
på

- 1 035 648 kr från den 1 april 2017,
- 1 448 889 kr från den 1 april 2018,
- 1 295 407 kr från den 1 februari 2019,
- 1 341 455 kr från den 1 mars 2020 och
- 235 376 kr från den 1 juni 2020; allt tills full betalning sker.

Betalningsansvaret är solidariskt med Ilham Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun,

Malek Hanna, Peter Yohanoun och Firas Hanna.

Brottsofferfond

Chadi Hanna ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Slobodan Jovicic ska få ersättning av staten med 1 107 770 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 822 530 kr arbete
- 56 350 kr tidsspillan
- 7 336 kr utlägg
- 221 554 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Staten ska även stå för kostnaderna för ersättningen till Chadi Hannas tidigare offentliga försvarare advokat Serpil Güngör.

Firas Hanna

Parter

Tilltalad

Firas Hanna, 19840913-0054
Målarvägen 21, 151 62 Södertälje

Offentlig försvarare
Advokat Björn Sandin
Försvarsadvokaterna Stockholm HB
Box 12107, 102 23 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Martin Tidén
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

Målsägande

Försäkringskassan, 202100-5521
LM Ericssons väg, 103 51 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Firas Hanna döms för

Grovt bidragsbrott (46 tillfällen), 2016-01-01 – 2020-03-31, 2 § och 3 §
bidragsbrottslagen (2007:612) och 2 § och 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) i
sin lydelse före 1 januari 2020

Påföljd

Fängelse 2 år 3 månader

Skadestånd

Firas Hanna ska betala skadestånd till Försäkringskassan med 5 067 771 kr.
Firas Hanna ska också betala ränta beräknad enligt 6 § räntelagen (1975:635)
på

- 1 109 088 kr från den 1 april 2017,
- 1 448 889 kr från den 1 april 2018,
- 1 166 170 kr från den 1 februari 2019,
- 1 176 715 kr från den 1 mars 2020 och
- 166 909 kr från den 1 juni 2020; allt tills full betalning sker.

Betalningsansvaret är solidariskt med Ilham Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun,

Malek Hanna, Chadi Hanna och Peter Yohanoun.

Brottsofferfond

Firas Hanna ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Björn Sandin ska få ersättning av staten med 1 069 520 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 799 182 kr arbete
- 54 250 kr tidsspillan
- 2 184 kr utlägg
- 213 904 kr mervärdesskatt

Björn Sandin har fått 285 975 kr av ersättningen utbetald i förskott.

Staten ska stå för kostnaderna.

Ilham Hanna

Parter

Tilltalad

Ilham Hanna, 19880103-0365
Skördegatan 4 Lgh 1307, 174 63 Sundbyberg

Offentlig försvarare
Advokat Mikael Westerlund
Advokatfirman De Basso AB
Jovisgatan 8, 151 72 Södertälje

Åklagare

Kammaråklagare Göran Kvist
Ekobrottsmyndigheten
Tredje ekobrottskammaren i Stockholm
Box 820, 101 36 Stockholm

Målsägande

Försäkringskassan, 202100-5521
LM Ericssons väg, 103 51 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Ilham Hanna döms för

Grovt bidragsbrott (50 tillfällen), 2016-01-01 – 2020-03-31, 2 § och 3 §
bidragsbrottslagen (2007:612) och 2 § och 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) i
sin lydelse före 1 januari 2020

Påföljd

Fängelse 2 år 9 månader

Skadestånd

Ilham Hanna ska betala skadestånd till Försäkringskassan med 5 549 918 kr.
Ilham Hanna ska också betala ränta beräknad enligt 6 § räntelagen (1975:635)
på

- 1 109 088 kr från den 1 april 2017,
- 1 448 889 kr från den 1 april 2018,
- 1 423 168 kr från den 1 februari 2019,
- 1 401 865 kr från den 1 mars 2020,
- 166 908 från den 1 juni 2020; allt tills full betalning sker.

Betalningsansvaret är solidariskt med Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna,

Chadi Hanna, Peter Yohanoun och Firas Hanna.

Brottsofferfond

Ilham Hanna ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Mikael Westerlund ska få ersättning av staten med 1 235 268 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 922 810 kr arbete
- 63 700 kr tidsspillan
- 1 704 kr utlägg
- 247 054 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Malek Hanna

Parter

Tilltalad

Malek Hanna, 19861015-0156
Järva Skjutbanelväg 60 Lgh 1302, 170 62 Solna

Offentlig försvarare
Advokat David Massi
Advokatbyrån Massi AB
Odengatan 16, 114 24 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Göran Kvist
Ekobrottsmyndigheten
Tredje ekobrottskammaren i Stockholm
Box 820, 101 36 Stockholm

Målsägande

Försäkringskassan, 202100-5521
LM Ericssons väg, 103 51 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Malek Hanna döms för

Grovt bidragsbrott (35 tillfällen), 2017-05-01 – 2020-05-31, 2 § och 3 §
bidragsbrottslagen (2007:612) och 2 § och 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) i
sin lydelse före 1 januari 2020

Påföljd

Fängelse 2 år 3 månader

Skadestånd

Malek Hanna ska betala skadestånd till Försäkringskassan med 3 996 213 kr.
Malek Hanna ska också betala ränta beräknad enligt 6 § räntelagen (1975:635)
på

- 907 048 kr från den 1 april 2018
- 1 423 168 kr från den 1 februari 2019
- 1 401 865 kr från den 1 mars 2020
- 264 132 kr från den 1 juni 2020; allt tills full betalning sker.

Betalningsansvaret är solidariskt med Ilham Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun,
Chadi Hanna, Peter Yohanoun och Firas Hanna.

Brottsofferfond

Malek Hanna ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

David Massi ska få ersättning av staten med 1 242 284 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 937 477 kr arbete
- 56 350 kr tidsspillan
- 248 457 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Ibtisam Hanna Yohanoun

Parter

Tilltalad

Ibtisam Hanna Yohanoun, 19851028-0129
Edsviksvägen 57, 191 43 Sollentuna

Offentlig försvarare
Advokat David Hall
Advokatfirman Två Lejon KB
Karlavägen 55, 114 49 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Göran Kvist
Ekobrottsmyndigheten
Tredje ekobrottskammaren i Stockholm
Box 820, 101 36 Stockholm

Målsägande

Försäkringskassan, 202100-5521
LM Ericssons väg, 103 51 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Ibtisam Hanna Yohanoun döms för

Grovt bidragsbrott (32 tillfällen), 2017-06-01 – 2020-05-31, 2 § och 3 §
bidragsbrottslagen (2007:612) och 2 § och 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) i
sin lydelse före 1 januari 2020

Påföljd

Fängelse 2 år 3 månader

Skadestånd

Ibtisam Hanna Yohanoun ska betala skadestånd till Försäkringskassan med
3 645 246 kr. Ibtisam Hanna Yohanoun ska också betala ränta beräknad enligt
6 § räntelagen (1975:635) på
- 909 521 kr från den 1 april 2018,
- 1 423 168 kr från den 1 februari 2019,
- 1 077 181 kr från den 1 mars 2020 och
- 235 376 kr från den 1 juni 2020; allt tills full betalning sker.
Betalningsansvaret är solidariskt med Ilham Hanna, Malek Hanna, Chadi
Hanna, Peter Yohanoun och Firas Hanna.

Brottsofferfond

Ibtisam Hanna Yohanoun ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

David Hall ska få ersättning av staten med 1 042 640 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 777 212 kr arbete
- 54 600 kr tidsspillan
- 2 300 kr utlägg
- 208 528 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Peter Yohanoun

Parter

Tilltalad

PETER Bieér Yohanoun, 19820606-0611
Edsviksvägen 57, 191 43 Sollentuna

Offentlig försvarare
Advokat Martin Soner
Advokaterna Abrahamsson i Norrköping AB
Bråddgatan 14, 602 22 Norrköping

Åklagare

Kammaråklagare Göran Kvist
Ekobrottsmyndigheten
Tredje ekobrottskammaren i Stockholm
Box 820, 101 36 Stockholm

Målsägande

Försäkringskassan, 202100-5521
LM Ericssons väg, 103 51 Stockholm

Företrädd av åklagaren

Domslut

Brott som Peter Yohanoun döms för

Grovt bidragsbrott (22 tillfällen), 2016-04-01 – 2019-09-30, 2 § och 3 §
bidragsbrottslagen (2007:612) i sin lydelse före 1 januari 2020

Påföljd

Fängelse 1 år 6 månader

Skadestånd

Peter Yohanoun ska betala skadestånd till Försäkringskassan med
2 476 484 kr. Peter Yohanoun ska också betala ränta beräknad enligt 6 §
räntelagen (1975:635) på
- 848 448 kr från den 1 april 2017,
- 539 368 kr från den 1 april 2018,
- 113 719 kr från den 1 februari 2019,
- 974 949 kr från den 1 mars 2020; allt tills full betalning sker.
Betalningsansvaret är solidariskt med Ilham Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun,
Malek Hanna, Chadi Hanna och Firas Hanna.

Brottsofferfond

Peter Yohanoun ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Martin Soner ska få ersättning av staten med 1 048 541 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 751 338 kr arbete
- 51 444 kr tidsspillan
- 36 051 kr utlägg
- 209 708 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

YRKANDEN

Stämningsansökan 2023-12-01, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Ibtisam Hanna Yohanoun, Peter Yohanoun, Ilham Hanna, Malek Hanna och Chadi Hanna ska dömas för grovt bedrägeri enligt 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.GROVT BEDRÄGERI ALTERNATIVT GROVT BIDRAGSBROTT (Ibtisam Hanna Yohanoun, Chadi Hanna, Ilham Hanna, Malek Hanna och Peter Yohanoun) (5000-K1240614-19)

Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Ilham Hanna, Chadi Hanna och Peter Yohanoun har tillsammans och i samförstånd med varandra och en annan person (se särskild stämningsansökan) i Södertälje, Södertälje kommun mellan den 1 januari 2016 och den 31 maj 2020 gjort sig skyldiga till grovt bedrägeri alternativt grovt bidragsbrott samt Abdulmasih Hanna och Chamiram George (se åtalspunkt 2) har på samma plats och under samma tid gjort sig skyldiga till medhjälp till grovt bedrägeri alternativt till de brottsrubriceringar som anges i åtalspunkt 2; allt enligt följande.

Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Ilham Hanna, Chadi Hanna och Peter Yohanoun har i sina anställningar på Södertälje kommun som personliga assistenter för Abdulmasih Hanna tillsammans och i samförstånd med varandra och en annan person (se särskild stämningsansökan) genom vilseledande förmått företrädare för Södertälje kommun och Försäkringskassan att felaktigt betala ut lön och assistansersättning med sammanlagt 6 034 685 kr, se bilaga beträffande totalbelopp och respektive person/år. Förfarandet har inneburit vinning för Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Ilham Hanna, Chadi Hanna, Peter Yohanoun och en annan person samt skada för Södertälje kommun och Försäkringskassan.

Vilseledandet har bestått i att Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Ilham Hanna, Chadi Hanna och Peter Yohanoun tillsammans och i samförstånd med varandra och en annan person (se särskild stämningsansökan) schemalagt/planerat assistansarbete som inte utförts och därefter likaledes tillsammans och i samförstånd upprättat och skriftligen undertecknat eller elektroniskt signerat oriktiga tidsredovisningar och assistansräkningar och intygat att lämnade uppgifter är riktiga. Handlingarna har därefter lämnats till Södertälje kommun och Försäkringskassan och legat till grund för felaktiga utbetalningar av lön och assistansersättning.

Tidsredovisningarna och assistansräkningarna, som inneburit fara i bevishänseende, har varit oriktiga eftersom assistans redovisats trots att sådan assistans inte utförts samt felaktiga och osanna uppgifter lämnats om vem som utfört assistans, hur många timmar assistansarbete som utförts och när assistans utförts.

Eftersom assistans inte utförts och/eller inte redovisats enligt gällande regelverk har rätt till lön och assistansersättning överhuvudtaget inte förelegat.

Brottsligheten är grov då gärningarna begåtts systematiskt, i stor omfattning under lång tid och genom osanna intyganden samt avsett betydande belopp.

Abdulmasih Hanna har främjat den grova brottsligheten med råd och dåd genom att som brukare, varje månad under brottstiden, skriftligen underteckna en räkning avseende assistansersättning och på heder och samvete oriktigt försäkrat att insatsen/assistansen är utförd enligt beslut, dvs. försäkrat att assistans utförts 24 timmar per dygn och att Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Ilham Hanna, Chadi Hanna, Peter Yohanoun och en annan person utfört det assistansarbete som de själva oriktigt redovisat, begärt och erhållit lön för. Räkningarna har tillställts Södertälje kommun och Försäkringskassan tillsammans med de oriktiga tidsredovisningarna och legat till grund för felaktiga utbetalningar av lön och assistansersättning med sammanlagt 6 034 685 kr.

Chamiram George har främjat den grova brottsligheten med råd och dåd genom att hon, i stället för Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Ilham Hanna, Chadi Hanna, Peter Yohanoun och en annan person, under hela brottstiden, ansvarat för och utfört den assistans eller det assistansliknande arbete som Abdulmasih Hanna haft rätt till och som Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Ilham Hanna, Chadi Hanna, Peter Yohanoun och en annan person underlåtit att utföra och som medfört felaktiga utbetalningar av lön och assistansersättning med sammanlagt 6 034 685 kronor.

Fara har orsakats för att en ekonomisk förmån (assistansersättning) felaktigt betalas ut.

Samtliga åtalade har begått gärningarna med uppsåt.

Lagrum: 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017

Stämningsansökan 2023-12-01, Åtalspunkt 2

Åklagaren har begärt att Abdulmasih Hanna ska dömas för medhjälp till grovt bedrägeri enligt 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har begärt att Chamiram George ska dömas för medhjälp till grovt bedrägeri enligt 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 samt 23 kap 4 § brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

2. MEDHJÄLP TILL GROVT BEDRÄGERI ALTERNATIVT
MEDHJÄLP TILL GROVT BIDRAGSBROTT (Chamiram George) och
MEDHJÄLP TILL GROVT BEDRÄGERI ALTERNATIVT GROVT
BIDRAGSBROTT ELLER MEDHJÄLP TILL GROVT
BIDRAGSBROTT (Abdulmasih Hanna) (5000-K1240614-19)

Chamiram George har medverkat till grovt bedrägeri alternativt grovt bidragsbrott på sätt som uppges i åtalspunkten 1 mellan den 1 januari 2016 och den 31 maj 2020 i Södertälje, Södertälje kommun.

Abdulmasih Hanna har på sätt som uppges i åtalspunkten 1 mellan den 1 januari 2016 och den 31 maj 2020 i Södertälje, Södertälje kommun, medverkat till grovt bedrägeri alternativt gjort sig skyldig till grovt bidragsbrott eller medhjälp till grovt bidragsbrott.

Lagrum: 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 samt 23 kap 4 § brottsbalken

Stämningsansökan 2023-12-01, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Firas Hanna ska dömas för grovt bedrägeri enligt 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

Grovt bedrägeri alternativt grovt bidragsbrott

Firas Hanna har i sin anställning vid Södertälje kommun som personlig assistent för sin far tillsammans och i samråd med andra närstående personer (se stämningsansökan AM52726-22) genom vilseledande förmått Södertälje kommun och Försäkringskassan att felaktigt betala ut lön/assistansersättning med i vart fall sammanlagt 6 034 685 kr, varav 1

015 641,40 kr enbart till Firas Hanna. Förfarandet har inneburit vinning för Firas Hanna och andra samt skada för Södertälje kommun och Försäkringskassan.

Vilseledandet har bestått i att Firas Hanna och de närstående personerna tillsammans och i samförstånd med varandra schemalagt/planerat assistansarbete som inte utförts och därefter likaledes tillsammans och i samförstånd upprättat och skriftligen undertecknat eller elektroniskt signerat oriktiga tidsredovisningar och assistansräkningar. Handlingarna har därefter lämnats till Södertälje kommun och Försäkringskassan och legat till grund för felaktiga utbetalningar av lön och assistansersättning.

Tidsredovisningarna och assistansräkningarna, som inneburit fara i bevishänseende, har varit oriktiga eftersom assistans redovisats trots att sådan assistans inte utförts samt felaktiga och osanna uppgifter lämnats om vem som utfört assistans, hur många timmar assistansarbete som utförts och när assistans utförts.

Eftersom assistans inte utförts och/eller inte redovisats enligt gällande regelverk har rätt till lön och assistansersättning överhuvudtaget inte förelegat. Bedrägeribrottsligheten är grov då gärningarna begåtts systematiskt, i stor omfattning under lång tid och genom osanna intyganden samt avsett betydande belopp.

Det hände under tiden den 1 januari 2016 till den 31 maj 2020 i Södertälje kommun.

Alternativt yrkas ansvar för grovt bidragsbrott. Fara har orsakats för att en ekonomisk förmån (assistansersättning) felaktigt betalas ut.

Skadestånd

Försäkringskassan har begärt att Ilham Hanna ska betala skadestånd med 6 034 685 kr.

Beloppet avser felaktigt redovisad och utbetald assistansersättning. Ränta ska utgå på nedan angivna kapitalbelopp enligt 4 § 5 st och 6 § räntelagen (1975:635):

Ränta på 1 253 952 kr (år 2016) från den 1 april 2017 tills full betalning sker

Ränta på 1 484 391 kr (år 2017) från den 1 april 2018 tills full betalning sker

Ränta på 1 572 783 kr 40 öre (år 2018) från den 1 februari 2019 tills full betalning sker

Ränta på 1 459 426 kr 40 öre (år 2019) från den 1 mars 2020 tills full betalning sker och

Ränta på 264 132 kr 40 öre (år 2020) från den 1 juni 2020 tills full betalning sker.

Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Ibtisam Hanna Youhanoun, Malek Hanna, Chadi Hanna, Peter Youhanoun och Firas Hanna.

Försäkringskassan har begärt att Ibtisam Hanna Yohanoun ska betala skadestånd med 6 034 685 kr.

Beloppet avser felaktigt redovisad och utbetald assistansersättning. Ränta ska utgå på nedan angivna kapitalbelopp enligt 4 § 5 st och 6 § räntelagen (1975:635):

Ränta på 1 253 952 kr (år 2016) från den 1 april 2017 tills full betalning sker
Ränta på 1 484 391 kr (år 2017) från den 1 april 2018 tills full betalning sker
Ränta på 1 572 783 kr 40 öre (år 2018) från den 1 februari 2019 tills full betalning sker

Ränta på 1 459 426 kr 40 öre (år 2019) från den 1 mars 2020 tills full betalning sker och

Ränta på 264 132 kr 40 öre (år 2020) från den 1 juni 2020 tills full betalning sker.

Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Ilham Hanna, Malek Hanna, Chadi Hanna, Peter Youhanoun och Firas Hanna..

Försäkringskassan har begärt att Malek Hanna ska betala skadestånd med 6 034 685 kr.

Beloppet avser felaktigt Ränta ska utgå på nedan angivna kapitalbelopp enligt 4 § 5 st och 6 § räntelagen (1975:635):

Ränta på 1 253 952 kr (år 2016) från den 1 april 2017 tills full betalning sker
Ränta på 1 484 391 kr (år 2017) från den 1 april 2018 tills full betalning sker
Ränta på 1 572 783 kr 40 öre (år 2018) från den 1 februari 2019 tills full betalning sker

Ränta på 1 459 426 kr 40 öre (år 2019) från den 1 mars 2020 tills full betalning sker och

Ränta på 264 132 kr 40 öre (år 2020) från den 1 juni 2020 tills full betalning sker.

Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Ilham Hanna, Ibtisam Hanna, Chadi Hanna, Peter Youhanoun och Firas Hanna.

Försäkringskassan har begärt att Chadi Hanna ska betala skadestånd med 6 034 685 kr.

Beloppet avser felaktigt redovisad och utbetald assistansersättning. Ränta ska utgå på nedan angivna kapitalbelopp enligt 4 § 5 st och 6 § räntelagen (1975:635):

Ränta på 1 253 952 kr (år 2016) från den 1 april 2017 tills full betalning sker

Ränta på 1 484 391 kr (år 2017) från den 1 april 2018 tills full betalning sker

Ränta på 1 572 783 kr 40 öre (år 2018) från den 1 februari 2019 tills full betalning sker

Ränta på 1 459 426 kr 40 öre (år 2019) från den 1 mars 2020 tills full betalning sker och

Ränta på 264 132 kr 40 öre (år 2020) från den 1 juni 2020 tills full betalning sker.

Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Ilham Hanna, Ibtisam Hanna Youhanoun, Malek Hanna, Peter Youhanoun och Firas Hanna.

Försäkringskassan har begärt att Peter Yohanoun ska betala skadestånd med 6 034 685 kr.

Beloppet avser felaktigt redovisad och utbetald assistansersättning. Ränta ska utgå på nedan angivna kapitalbelopp enligt 4 § 5 st och 6 § räntelagen (1975:635):

Ränta på 1 253 952 kr (år 2016) från den 1 april 2017 tills full betalning sker

Ränta på 1 484 391 kr (år 2017) från den 1 april 2018 tills full betalning sker

Ränta på 1 572 783 kr 40 öre (år 2018) från den 1 februari 2019 tills full betalning sker

Ränta på 1 459 426 kr 40 öre (år 2019) från den 1 mars 2020 tills full betalning sker och

Ränta på 264 132 kr 40 öre (år 2020) från den 1 juni 2020 tills full betalning sker.

Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Ilham Hanna, Ibtisam Hanna Youhanoun, Malek Hanna, Chadi Hanna och Firas Hanna.

Försäkringskassan har begärt att Firas Hanna ska betala skadestånd med 6 034 685 kr.

Beloppet avser felaktigt redovisad och utbetald assistansersättning. Ränta ska

utgå på nedan angivna kapitalbelopp enligt 4 § 5 st och 6 § räntelagen
(1975:635):

Ränta på 1 253 952 kr (år 2016) från den 1 april 2017 tills full betalning sker

Ränta på 1 484 391 kr (år 2017) från den 1 april 2018 tills full betalning sker

Ränta på 1 572 783 kr 40 öre (år 2018) från den 1 februari 2019 tills full
betalning sker

Ränta på 1 459 426 kr 40 öre (år 2019) från den 1 mars 2020 tills full
betalning sker och

Ränta på 264 132 kr 40 öre (år 2020) från den 1 juni 2020 tills full betalning
sker.

Det har också begärts att beloppet ska betalas solidariskt med Ilham Hanna,
Ibtisam Hanna Youhanoun, Malek Hanna, Chadi Hanna och Peter Youhanoun.

3 SAMMANFATTNING

Målet handlar om s.k. assistansbedrägerier. De tilltalade är alla medlemmar i samma familj, där fadern har haft rätt till personlig assistans. Behovet av assistans har inte ifrågasatts. Modern har levt ihop med fadern under åtalstiden. Deras vuxna barn och en svärson har av Södertälje kommun varit anställda som personliga assistenter. De har varje månad redovisat assistensarbete på tidsredovisningar som har lämnats in till kommunen, som i sin tur har redovisat dem till Försäkringskassan. Försäkringskassan har betalat ut assistansersättning med stöd av detta underlag och de åtalade assistenterna har fått lön per redovisad timme från Södertälje kommun.

Åtalet går ut på att de sex tilltalade assistenterna inte utfört assistans i enlighet med vad de redovisat och att assistentersättning därför har betalats ut felaktigt. Fadern och modern har åtalats för att ha främjat detta. Bevisningen mot de åtalade assistenterna har till stor del bestått av s.k. krockar, alltså omständigheter som med varierande styrka talar för att en assistent inte har utfört assistans i enlighet med vad han eller hon har redovisat.

Tingsrätten har funnit att var och en av de åtalade assistenterna uppsåtligt och i stor omfattning har lämnat oriktiga uppgifter i sina tidsredovisningar, vilket har orsakat felaktiga utbetalningar av assistansersättning till ett belopp om totalt drygt 5,6 miljoner kr. Det bedöms också att de har agerat tillsammans och i samförstånd enligt en gemensam brottsplan. Assistenterna döms alltså i allt väsentligt enligt åtalet. Deras brottslighet bedöms som grova bidragsbrott. Antalet brott varierar beroende på hur många månader som var och en av dem har redovisat oriktiga uppgifter.

Tingsrätten anser också att åklagaren har bevisat sitt påstående om att modern uppsåtligt har främjat assistenternas brottslighet genom att i deras ställe ha utfört assistans/assistansliknande uppgifter. Hon döms för medhjälp till grova

bidragsbrott. Fadern frikänns eftersom det inte är bevisat att han har förstått att de assistansräkningar som han undertecknat har innehållit oriktiga uppgifter.

De åtalade assistenterna döms till fängelsestraff på mellan ett och ett halvt år och två år och nio månader. Två av dem, en advokat och en polis, får sina straff lindrade eftersom domen antagligen kommer att drabba dem yrkesmässigt. Modern döms till villkorlig dom förenad med dagsböter. Assistenterna döms också att betala skadestånd till Försäkringskassan.

4 DE TILLTALADES INSTÄLLNINGAR

Samtliga tilltalade har förnekat brott.

Ibtisam Hanna Yohanoun, Ilham Hanna, Malek Hanna, Chadi Hanna, Firas Hanna och Peter Yohanoun har med hänvisning till sina inställningar i skuldfrågan bestritt skadeståndsskyldighet; vissa av dem har därtill gjort gällande att skadeståndsskyldigheten i vart fall bör jämkas (se avsnitt 8.3). De har vitsordat ränta beräknad från dagen för delgivning av stämning i målet.

5 FRIHETSBERÖVANDEN

Ibtisam Hanna Yohanoun, Ilham Hanna, Malek Hanna, Chadi Hanna och Firas Hanna har med anledning av misstanke om brott som prövas i denna dom varit frihetsberövade under de tidsperioder som anges i bifogat avräkningsunderlag.

6 UTREDNING

Uppteckningen av vad Abdulmasih Hanna berättade i polisförhör under förundersökningen har lästs upp. Övriga tilltalade har hörts om åtalet. På åklagarnas begäran har vittnesförhör hållits med följande personer.

- Miriana Bittmark Bengtsson (anställd vid Försäkringskassan)
- Ronnie Alkebring (anställd vid Försäkringskassan)
- Anne-Lii Vahlgren (tidigare resultatenhetschef över personlig assistans vid Södertälje kommun)
- Ann-Christine Paksuniemi (tidigare resultatenhetschef över personlig assistans vid Södertälje kommun)

- Åsa Hjalmarsson (tidigare resultatenhetschef över personlig assistans vid Södertälje kommun)
- Mari Johansson (tidigare resultatenhetschef över personlig assistans Södertälje kommun)
- Thomas Bäcker (polis)
- Marina Åberg Karlsson (anställd vid Södertälje kommun)
- Elham Daher (kommunanställd assistent)
- Raghad Qandella (kommunanställd assistent)
- Tiodora Zaito (kommunanställd assistent)
- Jeanette Aphram (kommunanställd assistent)
- Nagwa Touma (kommunanställd assistent)

De tilltalade har åberopat vittnesförhör med följande personer.

- Antochia Hanna (fru till Malek Hanna, som åberopat förhöret)
- Gulistan Ecer (svärmor till Malek Hanna, som åberopat förhöret)
- Tamara Korkis (tidigare kommunanställd assistent, hörd på begäran av Malek Hanna och Ilham Hanna).
- Robert Rezaei (kollega till Peter Yohanoun, som har åberopat förhöret)
- Peter Wanhatalo (tidigare anställd vid Södertälje kommun, hörd på begäran av Ilham Hanna och Firas Hanna)
- Nehad Shehata (kommunanställd assistent, hörd på begäran av Abdulmasih Hanna)

Sammanfattningar av förhörspersonernas uppgifter redovisas i domsbilaga 1.

Den övriga bevisning som åklagarna har lagt fram framgår av domsbilaga 2 med vissa tillägg.

De tilltalade har åberopat skriftlig bevisning, fotografier och filmklipp.

7 BAKGRUND

7.1 Inledning

Abdulmasih Hanna är sedan år 2008 beviljad personlig assistans enligt beslut från Försäkringskassan. Han var under perioden som åtalet avser gift och sammanboende med Chamiram George, som sedan länge varit sjukpensionär. De

närmare omständigheterna kring Abdulmasih Hannas rätt till personlig assistans och regelverket kring detta redovisas i avsnitt 7.2 och 7.3.

Ibtisam Hanna Yohanoun, Ilham Hanna, Malek Hanna, Chadi Hanna och Firas Hanna är Abdulmasih Hanna och Chamiram Georges gemensamma barn. Peter Yohanoun, som är gift med Ibtisam Hanna Yohanoun, är deras svärson. Syskonen och Peter Yohanoun har varit anställda av Södertälje kommun som personliga assistenter (s.k. PAN-anställda assistenter) sedan flera år före åtalsperioden – syskonen redan kort efter att Abdulmasih Hanna beviljades assistans. Utöver dem har det funnits andra PAN-anställda assistenter, bland andra vittnet Antochia Hanna som är gift med Malek Hanna. De PAN-anställda assistenterna har under tiden som åtalet spänner över (i domen benämnd åtalsperioden) i huvudsak arbetat under nätter och helger. Dagtid på vardagar har andra assistenter anställda av kommunen utfört assistansen (s.k. AB-anställda, i domen benämnda kommunala assistenter). På begäran av Abdulmasih Hannas var kommunen anordnare av assistansen och arbetsgivare åt assistenterna.

Brottsutredningen inleddes efter att Södertälje kommun i oktober 2019 hade polisanmält misstänkt fusk i assistansen för Abdulmasih Hanna bestående i att assistans inte utfördes på kvällar, nätter och helger fastän insatsen var beviljad och lön betalades ut för assistans dygnet runt veckans alla dagar.

Kommunen hade anlitat Securitas för att bedriva bevaka bostaden på Målarvägen. I Securitas rapport, som åberopats som bevis i målet, anges bland annat följande. Bevakningen skedde framför allt med en dold kamera monterad i ett fordon på en närliggande parkeringsplats, men delvis också med personal på plats vid bostaden. Kamerabevakningen genomfördes med rörelsestyrd inspelningsfunktion, varför det inte säkert gick att veta att all aktivitet runt bostaden spelades in. Kamerabevakningen ägde rum vid tre tillfällen 23 juni–23 augusti 2019 och bevakningen med personal på plats den 21 och 22 augusti 2019. Sammanlagt kontrollerades 12 dagar under perioden. De iakttagelser som gjordes

var att de kommunala assistenterna följde sina arbetsscheman utan större avvikelser, medan tre av de sex PAN-anställda som skulle arbeta enligt schema inte sågs till alls vid bostaden. Övriga tre PAN-anställda var på plats endast delvis.

7.2 Något om reglerna om personlig assistans

Det finns anledning att som del av bakgrunden kortfattat redogöra för relevanta regler om personlig assistans. Tillämpliga lagbestämmelser finns i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt 51 kap. socialförsäkringsbalken (SFB). Kompletterande bestämmelser finns i förordningen (1993:1091) om assistansersättning. Med stöd av denna förordning har dåvarande Riksförsäkringsverket utfärdat föreskrifter (RFFS 1993:24) om assistansersättning. Dessa har per den 1 oktober 2016, dvs. under den period som åtalet spänner över, ersatts av Försäkringskassans föreskrifter FKFS 2016:4 om assistansersättning.

En försäkrad som omfattas av 1 § LSS kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för personlig assistans avseende vissa grundläggande behov. Det är Försäkringskassan som beslutar om rätten till personlig assistans. I begreppet personlig assistans ligger att det ska vara fråga om ett personligt stöd som ger den funktionshindrade ökade möjligheter till ett självständigt liv. Behovet tillgodoses av personliga assistenter. I målet har återkommande beskrivits att assistenterna ska fungera som brukarens ”armar och ben”.

Assistansersättning beviljas för ett visst antal timmar per vecka, månad eller längre tid, dock högst sex månader. Ersättningen betalas ut månadsvis med ett schablonbelopp per timme. Utgångspunkten är att ersättningen betalas ut till den assistansberättigade men den kan under vissa förutsättningar betalas ut till en kommun eller en annan anordnare som har tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans. (51 kap. 11, 14 och 19 §§ SFB.) Assistansersättning lämnas endast under förutsättning att ersättningen används för köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter. Ersättning som inte använts för detta ska utan uppmaning betalas tillbaka (51 kap. 4 och 20 §§ SFB).

Den som är arbetsgivare för en personlig assistent ska för varje månad i efterhand redovisa uppgift om antalet utförda assistanstimmar (51 kap. 24 § 2 SFB). Den assistent som utfört personlig assistans ska redovisa och bestyrka antalet arbetade timmar i en tidsredovisning. När en extern anordnare är ansvarig för assistansen undertecknas redovisningen även av denne. Därefter sammanställs antalet utförda assistanstimmar i en assistansräkning. Räkningen undertecknas av den assistansberättigade, som då intygar uppgifternas riktighet på heder och samvete. Då den assistansberättigade har en god man kan räkningen undertecknas av denne. Tidsredovisningarna och assistansräkningarna ges in till Försäkringskassan månadsvis. (13 § RFFS 1993:24 samt 5 och 6 §§ FKFS 2016:4.)

Utöver aktiv assistans, som utförs för att tillgodose den berättigades grundläggande behov enligt 9 a § LSS, kan personlig assistans även beviljas för annat slags arbete. Med tid för *jour* avsågs i 6 § andra stycket RFFS 1993:24 tid under vilken den personliga assistenten inte utför en aktiv arbetsinsats, men finns till förfogande i den funktionshindrades omedelbara närhet. I FKFS 2016:4 används för samma företeelse begreppet *väntetid* (2 § första stycket). Tid för *beredskap* avser tid då assistenten i stället finns till förfogande på annan plats, exempelvis i sitt hem. (6 § andra stycket RFFS 1993:24 och 2 § tredje stycket FKFS 2016:4.) För jourtid, väntetid och beredskapstid lämnas ersättning med kvotdelar av det schablonbelopp per timme som gäller för aktiv assistans.

7.3 Abdulmasih Hannas hjälpbehov och rätt till personlig assistans

Efter att ha drabbats av en stroke under hösten 2007 beviljades Abdulmasih Hanna genom beslut från Försäkringskassan i april 2008 assistansersättning motsvarande kostanden för assistans 24 timmar per dygn. I beslutet avslogs hans ansökan om assistansersättning motsvarande dubbel assistans 24 timmar per dygn, dvs. ersättning för två personliga assistenter dygnet runt. Försäkringskassan konstaterade att Abdulmasih Hanna hade ett omfattande hjälpbehov; bland annat behövde han hjälp med all förflyttning, personlig hygien, toalettbesök och påklädning. Vid bland annat förflyttning, läkarbesök och

andra aktiviteter behövde han hjälp av två personer. Med hänsyn till hans behov av täta toalettbesök behövdes ”ständiga förflyttningar”. Men eftersom behovet av dubbel assistans inte kunde anses varaktigt ansåg Försäkringskassan att det saknades förutsättningar för att bevilja s.k. dubbel assistans.

En månad senare, den 14 maj 2008, beslutade socialnämnden i Södertälje kommun att bevilja Abdulmasih Hanna personlig assistans motsvarande ytterligare en assistent 9 timmar per dag samt nattetid. Den 20 maj 2015 beslutade omsorgsnämnden i Södertälje kommun att Abdulmasih Hanna inte längre skulle ha rätt till assistans med dubbelbemanning. Efter överklaganden fastställde Kammarrätten i Stockholm den 18 april 2016 omsorgsnämndens beslut. Den 3 maj 2016 sade omsorgsnämnden upp insatsen dubbel assistans med omedelbar verkan. Sedan den 3 maj 2016 har Abdulmasih Hanna alltså rätt till personlig assistans 24 timmar om dygnet, vilket motsvarar omkring 720 timmar i månaden beroende på antalet dagar per månad. Denna tid avser endast s.k. aktiv assistans, vilket innebär att den assistent som är i tjänst ska vara vaken och tillgänglig i brukarens omedelbara närhet. Södertälje kommun har som anordnare av assistansen ansvarat för schemaläggning, bemanning och avlöning av personliga assistenter och annan administration kopplad till insatsen. Schablonbeloppen per assistanstimme har Försäkringskassan betalat till kommunen.

Såvitt gäller Abdulmasih Hannas tillstånd och hjälpbehov under åtalsperioden har parterna åberopat viss skriftlig bevisning. Även de assistenter som har hörts, såväl de åtalade som övriga, har lämnat uppgifter om detta som i allt väsentligt är samstämmiga. Följande har blivit klarlagt.

Abdulmasih Hanna är permanent halvsidesförlamad i höger kroppshalva. Han lider också av grav afasi. Till följd av afasin har han svårigheter med minne, kommunikation i både tal och skrift och han har tappat det svenska språket, vilket han var flytande i före stroke. Därtill har han så kallad neglect, ett tillstånd som försvårar perceptionen på hans ena sida. Abdulmasih Hanna är i princip rullstolsburen men kan gå kortare sträckor med hjälpredskap som han har för-

setts med, bland annat en så kallad bock. Med hänsyn till risken för att han faller om han går själv behöver han stöttning av en assistent när han ska gå själv och för detta ändamål bär han då ett bälte med handtag på.

I bostaden på Målarvägen, ett enplanshus, fanns ett antal hjälpmedel installerade, bland annat s.k. vårsäng med stöd och vändhandtag, som Abdulmasih Hanna behövde för att kunna ändra ställning i sängen, duschstol och en mobil toalett-/duschstol. Bostaden hade också anpassats med en ramp, borttagna trösklar samt stödhandtag till duschplats och badrumsdörr.

Under åtalsperioden klarade Abdulmasih Hanna att äta med sked i vänster hand men behövde ha någon i sin närhet för att hjälpa till om han satte i halsen eller liknande samt ta hand om spill. Vad för slags mat han åt anpassades utifrån hans begränsningar i detta hänseende. Med annans hjälp, dock inte själv, kunde han också förflytta sig mellan exempelvis en säng och en stol eller sin rullstol och ett bilsäte. I ett läkarintyg för ansökan om s.k. handikappkort för parkering daterat den 24 oktober 2017 beskrevs Abdulmasih Hanna som ”hjälplos om något händer” och det angavs vara ”både farligt och olämpligt” att lämna honom ensam. Mot den bakgrunden bedömde läkaren, som hade haft lång personlig kännedom om Abdulmasih Hanna, att denne efter nödvändig assistans inte kunde vänta ensam medan en förare parkerade en bil.

I samband med att kommunen i slutet av år 2015 omprövade behovet av dubbelbemanning hölls ett möte där bland andra Ilham Hanna och Malek Hanna närvarade. Enligt kommunens anteckningar från mötet berättade de att Abdulmasih Hanna behövde gå på toaletten flera gånger per natt. När beslutet att upphäva rätten till dubbel bemanning skulle överprövas av kammarrätten framförde Abdulmasih Hanna, företräd av Ilham Hanna, att toalettbesök förekom så ofta som 15 gånger per dygn. Denna uppgift ska dock ställas mot att förhörspersonerna i målet, däribland de kommunala assistenterna, har berättat att han endast behövde besöka toaletten någon enstaka gång per natt. Det finns enligt tingsrätten anledning att utgå ifrån sistnämnda uppgift i denna fråga.

De kommunala assistenterna har samstämmigt berättat att Abdulmasih Hanna i regel vilade flera timmar om dagen och även lade sig tidigt på kvällarna. Även de tilltalade har berättat om tidiga sovvanor. De kommunala assistenterna har vidare berättat att de under kvällspassen – som oftast slutade kl. 21.00 – alltid hjälpte honom i säng. De har också berättat att depå morgonpassen alltid fann honom pyjamasklädd i sängen och sedan hjälpte honom att stiga upp och byta om med mera. De åtalade assistenterna har dock även lämnat uppgifter med innebörden att Abdulmasih Hanna kvälls- och nattetid kunde vara ute på olika aktiviteter i Stockholmsområdet. Tingsrätten återkommer detta i avsnitt 8.2.4.2.

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten att Abdulmasih Hanna under åtalsperioden hade behov av omfattande hjälp och ständig tillsyn på grund av kraftigt nedsatt fysisk förmåga och vissa kognitiva begränsningar. Det är också tydligt att han hade stort behov av vila och återhämtning.

8 DOMSKÄL – TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

8.1 Bedrägeri eller bidragsbrott?

Åklagaren har gjort gällande att den åtalade brottsligheten i tiden före den 1 januari 2020 ska rubriceras som grovt bedrägeri och medhjälp till bedrägeri, och i tiden därefter som grovt bidragsbrott och medhjälp till sådant brott. Tingsrätten prövar redan i detta skede mot vilka straffbestämmelser den åtalade brottsligheten ska prövas.

Förutsättningarna för normalfallet av bedrägeri är att en person medelst vilseledande har förmått någon till handling eller underlåtenhet, och att handlingen eller underlåtenheten har inneburit vinning för gärningsmannen eller annan och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe denne är. Straffskalan för bedrägeri är fängelse i högst två år. (Se 9 kap. 1 § första stycket brottsbalken.) Om ett bedrägeribrott är grovt, är straffskalan i stället fängelse lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om ett bedrägeribrott är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har missbrukat allmänt förtroende eller

använt urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. brottsbalken, eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada. (Se 9 kap. 2 § brottsbalken)

Bestämmelser om bidragsbrott finns i bidragsbrottslagen (2007:612). Förutsättningarna för bidragsbrott är att personen har lämnat oriktiga uppgifter eller inte anmält ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning, och att personen på så sätt har orsakat en fara för att en ekonomisk förmån felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp. Det krävs att faran är konkret, och med det avses i detta sammanhang att den oriktiga uppgiften sannolikt inte skulle upptäckas vid den normala rutinmässiga kontroll som Försäkringskassan eller kommunen utför (prop. 2006/07:80 s. 96). Straffskalan för bidragsbrott är fängelse i högst två år. Om ett bidragsbrott bedöms som grovt, var den tillämpliga straffskalan fram till den 1 januari 2020 fängelse lägst sex månader och högst fyra år. För brott begångna i tiden därefter gäller ett högre straffmaximum om fängelse i sex år.

Bidragsbrottslagen gäller för sådana ekonomiska förmåner, däribland assistansersättning, som enligt lag eller förordning beslutas av bland annat Försäkringskassan eller kommunerna. Vid införandet av nämnda utvidgning av straffskalan för bidragsbrott kom lagen också uttryckligen att omfatta sådana bidrag som avser en enskild person, men betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde. I förarbetena anfördes att denna ändring syftade till att tydliggöra att lagen omfattar bland annat ersättning för personlig assistans som betalas ut direkt till en assistansanordnare (se prop. 2018/19:132 s. 16 f.). Med hänvisning till Svea hovrätts dom den 23 juli 2015 i mål B 5912-14, där gärningar som avsåg utbetalningar av assistansersättning till ett assistansbolag bedömdes som bedrägeri i stället för bidragsbrott, anfördes att rättsläget på denna punkt hade varit oklart. I hovrättens bedömning i det angivna målet beaktades att förmånstagarna (brukarna) själva inte hade lämnat oriktiga uppgifter till Försäkringskassan eller upprättat falska handlingar – det hade företrädare för

assistansbolaget och vissa anställda assistenter gjort. Brukarna ansågs i stället ha varit redskap i ett välorganiserat bedrägeri mot Försäkringskassan; allt hade skett över brukarnas huvuden och vissa av dem hade lidit men av brottsupplägg, medan de felaktigt utbetalda pengarna hade gått till bolagets företrädare. Mot bakgrund av detta och domstolens analys av motiven till bidragsbrottslagen kom hovrätten fram till att brotten skulle bedömas som bedrägeri. I linje med hovrättens resonemang i det målet har så kallade assistansbedrägerier utförda före lagändringen också i senare hovrättspraxis bedömts som bedrägeri (se bland annat Svea hovrätts dom den 11 januari 2022 i mål B 13397-20).

Bestämmelserna om bidragsbrott har företrädare framför bestämmelserna om bedrägeri enligt grundsatsen om *lex specialis* (prop. 2006/07:80 s. 96). Tingsrätten konstaterar även att avsikten även vid bidragsbrottslagens tillkomst tycks ha varit att assistansersättning skulle omfattas av lagen även då brukaren anvisat en anordnare som mottagare av utbetalningen, vilket torde vara aktuellt i de flesta assistansärenden. I förarbetena anfördes vidare att lagen skulle ha företrädare framför bedrägeribestämmelserna även i fall där gärningen innefattat ett aktivt vilseledande. (Se prop. 2006/07:80 s. 12 ff, 67 ff, 80 och 96.) Det finns också hovrättspraxis avseende liknande brottslighet begången i tiden före 2020 års lagändring där felaktiga utbetalningar till anordnare har bedömts som bidragsbrott (se Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 21 december 2018 i mål B 2462-18, Göta hovrätts dom den 22 september 2020 i mål B 1500-20 och Hovrätten för Västra Sveriges dom den 26 januari 2022 i mål B 5039-21).

Omständigheterna i detta mål skiljer sig betydligt från de som var aktuella i Svea hovrätts mål B 5912-14; Abdulmasih Hanna står själv åtalad för att uppsåtligen ha främjat den brottslighet som åklagaren påstår har begåtts av hans egen familj. Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten att påstådd brottslighet såväl i tiden före som efter den 1 januari 2020 ska prövas mot bestämmelserna i bidragsbrottslagen respektive medhjälp till sådana brott.

Åklagarna har angett både Försäkringskassan och Södertälje kommun som målsägande. Södertälje kommun har betalat lön till de åtalade assistenterna medan assistansersättningen, dvs. den ekonomiska förmånen, har betalats ut av Försäkringskassan. De åtalade assistenterna påstås ha fått vinning av brottsligheten i form av lön för ej utfört arbete. Som framgått av redogörelsen ovan förutsätts dock inte för bidragsbrott att gärningsmannen har fått vinning. Vid tillämpning av bidragsbrottslagen kan brotten därför inte sägas vara begångna mot Södertälje kommun, som inte heller har förnärmats av brotten eller lidit relevant skada. Södertälje kommun är därför inte att betrakta som målsägande (jfr 20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken).

8.2 Tingsrättens bedömning i skuldfrågorna

8.2.1 Närmare om åklagarnas gärningspåstående

Åklagarnas gärningspåståenden går ut på att de åtalade assistenterna tillsammans och i samförstånd har redovisat assistansarbete som inte har utförts och därigenom lämnat oriktig uppgift som orsakat fara för att en ekonomisk förmån (assistansersättning) felaktigt betalats ut. I den mån de åtalade assistenterna har utfört assistans har det inte skett i den omfattning och under de tider som assistenterna och Abdulmasih Hanna har intygat. Den senare påstås som gärningsman självständigt ha begått grovt bidragsbrott genom att underteckna assistansräkningarna och därigenom oriktigt intyga att han har fått den assistans som han har haft rätt till. Hans behov av beviljad assistans har inte ifrågasatts.

Om tingsrätten inte skulle finna bevisat att de åtalade assistenterna har agerat tillsammans och i samförstånd med varandra, har åklagarna förtydligat att de begär att var och en av assistenterna ska dömas till ansvar för de felaktiga utbetalningar som har orsakats av envars oriktiga tidsredovisningar. Åklagarna påstår dock inte att de tilltalade ska dömas för felaktigheter i de tidsredovisningar där det inte påstås föreligga krockar. Där det inte finns påstådda krockar finns inte något påstående om att assistans inte har utförts. Åklagarna har samtidigt inte vitsordat att assistans då har utförts av den som har redovisat detta.

När det gäller de åtalade assistenternas ansvar som medgärningsmän för felaktigheter i övriga assistenters tidsredovisningar, har åklagarna förtydligat att de påstår att de tilltalade har agerat enligt en gemensam brottsplan som gått ut på att tillskansa sig lön från assistansersättning på oriktiga grunder, genom att kraftigt överdriva omfattningen av den assistans som utförts. Åklagarna har förtydligat att det i förekommande fall inte ska dömas för sådana fel som förekommit i andras tidsredovisningar i tiden innan eller efter assistenterna har påbörjat respektive avslutat sina anställningar som assistenter. Under perioder då en assistent haft längre uppehåll i sin anställning ska vederbörande inte heller dömas till ansvar för felaktigheter i övrigas tidsredovisningar.

Abdulmasih Hanna påstås i andra hand ha främjat de åtalade assistenternas brottslighet genom att månadsvis ha undertecknat och intygat riktigheten hos uppgifterna i assistansräkningarna. Chamiram George påstås för sin del ha främjat övrigas brottslighet genom att ha utfört assistansliknande uppgifter, med vilket avses att hon i praktiken varit den som har skött omsorgen av Abdulmasih Hanna. Enligt åklagarna ställde Chamiram George mot slutet av brottsperioden inte längre upp på att vårda Abdulmasih Hanna, vilket gjorde det omöjligt för familjen att fortsätta det brottsliga företaget. Chamiram George och Abdulmasih Hanna separerade 2020 och den senare flyttade till en egen bostad vid påsk samma år.

Parterna är ense om att Ilham Hanna i tiden fram till hösten 2018 var den som upprättade, dvs. fyllde i, var och en av de åtalade assistenternas tidsredovisningar samt assistenträkningen och sedan lämnade in dessa till kommunen. Det är också utrett och ostridigt att Malek Hanna i tiden därefter hade motsvarande uppgift, även om uppgifterna såg något annorlunda ut då eftersom det digitala redovisningssystemet Aiai då hade införts hos kommunen. Enligt åklagaren har det varit en nödvändig förutsättning för brottsupplägget att en ”huvudansvarig” person hade överblick över redovisningarna, medan de åtalade assistenterna har förklarat detta med att det var smidigare att låta en person sköta redovisningen.

8.2.2 Gemensamma drag i de åtalade assistenternas inställningar

De åtalade assistenterna har vidgått att de har varit anställda som personliga assistenter och fått lön för detta arbete i enlighet med vad åklagaren har fört fram. De har också i allt väsentligt vidgått att de har undertecknat sina egna tidsredovisningar även om det varit Ilham Hanna eller Malek Hanna som ansvarat för att upprätta dem. Kärnan i deras berättelser är att de i allt väsentligt har arbetat i enlighet med sina redovisningar, även om det förekommit mindre felaktigheter i redovisningarna. Sådana uppgifter har dock aldrig lämnats uppsåtligen.

I fråga om de felaktigheter som de tilltalade har vidgått har de i allmänhet förklarat att de har bytt aktuella pass med någon annan PAN-anställd assistent och därefter missat att notera detta när de undertecknat tidsredovisningarna. De har varit av uppfattningen att detta ändå inte spelat någon roll eftersom den arbetade tiden jämnade ut sig under samma kalendermånad. De har också påstått att det var vanligt att man gjorde kortare inhopp åt varandra ifall den assistent som skulle jobba var försenad eller behövde lämna passet före dess slut. I dessa fall har de haft uppfattningen att det gick bra att likväl redovisa att man hade arbetat hela passet. Denna uppfattning hade de bibringats av företrädare från kommunen, som inte brydde sig om vem som hade arbetat så länge Abdulmasih Hanna hade assistans under dygnets alla timmar.

De åtalade assistenterna har betonat att assistansen skulle utföras där Abdulmasih Hanna befann sig och alltså inte nödvändigtvis i bostaden på Målarvägen. De har framhållit att Abdulmasih Hannavar en utåtriktad och aktiv person som var mån om att själv uträtta ärenden, hälsa på vänner och släktingar, gå i kyrkan och liknande. Inte minst mot slutet av åtalsperioden, från andra halvan av 2019 och framåt, var detta särskilt viktigt eftersom det pågick ständiga bråk mellan Abdulmasih Hanna och Chamiram George samt mellan denna och de kommunala assistenterna. Några av assistenterna har även berättat att Abdulmasih Hanna övernattat i Norrort många gånger. Ofta har det då gått till så att han av ”nattassistenten” hämtats på Målarvägen efter kl. 21.00 och skjutsats till hans eller hennes bostad norr om Stockholm och sedan skjutsats tillbaka till Södertälje före kl. 07.00 följande morgon.

Under alla förhållanden har de tilltalade förnekat att de agerat tillsammans och i samförstånd enligt en gemensam brottsplan. Felaktiga utbetalningar kan inte anses föreligga annat än vid sådana pass som bevisligen har redovisats oriktigt.

8.2.3 Några rättsliga utgångspunkter vid bevisvärderingen

I brottmål är det åklagaren som ska bevisa samtliga relevanta brottsrekvisit. Enligt 35 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken ska domstolen avgöra vad som är bevisat efter en samvetsgrann prövning av allt som har förekommit i målet. Innebörden av bestämmelsen är att det råder fri bevisföring och fri bevisprövning. Bevisprövningen är dock inte helt överlämnad åt domstolens skönsmässiga bedömning utan underställd vissa principer som utvecklats i rättspraxis. Prövningen ska alltid grundas på rationella skäl och innefatta en objektivt grundad och strukturerad analys av bevisningen. (Se bland annat ”Balkongmålet” NJA 2015 s. 702.)

Bevisning delas ofta in i direkt respektive indirekt bevisning. I detta mål är bevisningen i de centrala frågorna huvudsakligen indirekt. Sådan bevisning saknar omedelbart samband med gärningspåståendet – det som framgår av beviset kan alltså vara riktigt även om det som anges i gärningsbeskrivningen inte har hänt. Det kan exempelvis röra sig om platsdata som visar att en assistents mobiltelefon har befunnit sig på annan plats än brukarens adress under redovisad tid. Även i mål där bevisningen uteslutande är indirekt kan det samlade värdet av bevisningen vara så högt att det är ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har gjort sig skyldig till den gärning som åklagaren påstår.

Bedömningen av ett enskilt bevis behöver ofta ske i flera led. Först provas hur säkert beviset som sådant är. Därefter provas hur starkt beviset talar för gärningspåståendet. Den samlade styrkan i bevisningen är beroende av styrkan i varje enskilt bevis, hur många bevis det finns och hur bevisen förhåller sig till varandra, till exempel om de är fristående och samverkande eller om de utgör olika delar av en kedja med flera olika led. Det sammanvägda bevisvärdet av

två fristående och samverkande bevis är i princip högre än värdet av varje enskilt bevis. När det gäller kedjebevisning är förhållandet ofta det motsatta; ju fler led som ingår desto svagare är bevisningen för slutledet i kedjan.

Först när parternas bevisning vägs samman kan rätten uttala sig om huruvida åklagaren har presenterat så stark bevisning att det är ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har begått den åtalade gärningen. Domstolen måste då också pröva betydelsen av alternativa förklaringar. (Se "Mordet vid busshållplatsen" NJA 2023 s. 29 I med hänvisningar.)

8.2.4 Frågan om oriktiga uppgifter i redovisningshandlingarna

8.2.4.1 Några frågor om formerna för redovisningen m.m.

Assistenterna skulle varje månad redovisa arbetad tid på två blanketter – en till Södertälje kommun och en till Försäkringskassan. Blanketterna är snarlika men skiljer sig åt beträffande hur nattpass (dvs. pass som sträcker sig över två datum) skulle fyllas i. Assistenternas arbete skulle därtill redovisas samlat i en s.k. assistansräkning.

Samtliga blanketter gavs in till Södertälje kommun, där en handläggare efter genomgång av handlingarna undertecknade och vidarebefordrade dem till Försäkringskassan, som betalade ut assistansersättning till kommunen. Efter att det digitala redovisningssystemet Aiai infördes i oktober 2018 skulle i stället var och en av assistenternas tider anges på förhand, läggas in i systemet digitalt och redovisningarna efter månadens slut undertecknas av var och en av assistenterna. Kommunen betalade assistenternas löner.

Under huvudförhandlingen har frågan om hur redovisningen skulle gå till och vilka instruktioner de åtalade assistenterna hade fått om detta varit föremål för omfattande bevisföring och argumentation. Det har sammanfattningsvis handlat om på vilket datum som nattpass skulle redovisas samt om assistenterna fått information om betydelsen av att arbete skulle redovisas av den assistent som utfört det.

Anne-Lii Vahlgren var s.k. resultatenhetschef över personlig assistans på kommunen när assistans beviljades Abdulmasih Hanna och anställde hans barn som assistenter (Peter Yohanoun anställdes först senare). Enligt hennes vittnesmål fick assistenterna tydliga instruktioner om hur redovisning skulle ske och vilka konsekvenser som kunde följa om man redovisade assistanstid felaktigt. Även Ann-Christine Paksuniemi har berättat att de åtalade assistenterna under hennes tid som chef kände till hur den löpande tidsredovisningen skulle utföras och att hon vid ett möte påminde några av dem om att det var viktigt att redovisa korrekt. Vad Åsa Hjalmarsson och Peter Wanhatalo har berättat om hur Anne-Lii Vahlgren och Ann-Christine Paksuniemi i andra sammanhang har uttryckt sig i frågor om redovisning och dokumentation motsäger i viss mån att informationen till syskonen Hanna skulle ha varit så tydlig som Anne-Lii Vahlgren och Ann-Christine Paksuniemi har beskrivit. De kommunala assistenternas vittnesmål om att de fått knapphändig eller ingen alls information om dessa saker ger likaså skäl att tro att informationen till syskonen i dessa hänseenden kan ha varit bristfällig. Även med beaktande av de senare nämnda vittnesuppgifterna saknas dock anledning att ifrågasätta att Vahlgren informerade syskonen om vilka blanketter som skulle fyllas i och hur. Hon har på ett klart och detaljerat sätt kunna redogöra för bland annat ett möte hon höll i med syskonen Hanna år 2012 och hur det kommer sig att hon så långt senare är säker på vad hon då informerade syskonen om. Uppgifterna får stöd av vad Ann-Christine Paksuniemi har berättat. Att instruktionerna, som några av syskonen har berättat, skulle ha gått ut på att det inte spelade någon större roll hur assistansen redovisades motbevisas av den övriga utredningen.

Tingsrätten bedömer dock det som har kommit fram i dessa frågor endast är av mindre betydelse i målet. Det är självklart att en assistent saknar rätt till lön för sådan tid som han eller hon inte har arbetat. Assistenten ska därför inte heller redovisa och begära ersättning för sådan tid, även om det skulle förekomma att man bytt pass och arbetet utförts av någon annan. Inte minst med hänsyn till de åtalade assistenternas yrken och utbildningsbakgrunder framstår det som helt

osannolikt att de varje månad som de arbetat skulle ha skrivit under specificerade tidsredovisningar utan att förstå att detta skulle visa hur de faktiskt hade arbetat en viss månad. För den som har att upprätta och underteckna en tidsredovisning som ska ligga till grund för utbetalningar av allmänna medel och upplever osäkerhet i fråga om hur det ska göras korrekt, är dessutom ett förväntat agerande att informera sig om detta. Att år efter år underlåta detta är att aktivt hålla sig ovetande och inte ett acceptabelt agerande. De tilltalades egna uppgifter om att de var och en i själva verket återkommande anmält – till någon – när de bytt pass med annan PAN-anställd assistent, talar i sig med styrka för att de förstått betydelsen av att rätt assistent redovisade utfört arbete. Åklagarna har för övrigt vitsordat de tilltalades uppgifter om att passbyten har skett i den mån det har noterats på de ingivna tidsredovisningarna. Tingsrätten återkommer i det följande till betydelsen av att sådana påstådda anmälningar sällan återspeglas i tidsredovisningarna.

Kommuntjänstemännens vittnesmål motbevisar påståendet om att det förekom justeringar i tidsredovisningarna efter att dessa lämnats in, utan att detta stämde av med assistenten i fråga. Sedan Aiai hade införts i oktober 2018 behövde dessutom assistenterna själva underteckna tidsredovisningen på nytt med Bank-ID efter att justeringar hade gjorts. Redovisningshandlingarna har varit ifyllda och redo för undertecknande kort tid efter de aktuella assistanspassen, vilket har gjort det enkelt för de enskilda assistenterna att upptäcka felaktigheter i uppgifter som de själva inte hade angett. (Det mest naturliga hade förstås varit att var och en upprättade sina egna tidsredovisningar, se avsnitt 8.2.5.)

Det som har kommit fram om oklarheterna beträffande vilken dag nattpassen skulle redovisas på tidrapporten till kommunen skapar inga problem vid granskning av handlingarna i efterhand när dessa jämförs med blanketterna till Försäkringskassan, där utrymme för misstag beträffande datum saknas.

Slutligen har det från försvararhåll påpekats att OB-tillägg inte har utgått på vissa löneutbetalningar under början av åtalsperioden. Detta påverkar inte tillförlitligheten i redovisningshandlingarna som sådana, särskilt som det genom

vittnesförhören med de kommunala tjänstemännen har kommit fram att OB-tillägg inte skulle utgå enligt de avtal för PAN-anställda assistenter i hushållsgemenskap med brukaren (s.k. anhörigvårdare) som ursprungligen gällde för syskonen Hanna.

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten *att* assistenterna måste ha insett att assistans inte skulle redovisas av annan än den som verkligen hade arbetat, *att* redovisningshandlingarna kan ligga till grund för bedömningen av vilken åtalad assistent som skulle ha arbetat en viss tid och, därmed, *att* de åtalade assistenterna kan hållas ansvariga för oriktigheter i de tidsredovisningar som de har undertecknat.

Tingsrätten övergår därmed till att pröva frågan om det förekommer oriktigheter i tidsredovisningarna.

8.2.4.2 Allmänt om värderingen av krocker m.m.

Inledning

En stor del av bevisningen i målet handlar om s.k. krocker. Krocker i den mening som avses i åklagarens talan kan beskrivas som omständigheter som med varierande styrka talar för att en assistent inte har utfört assistans i enlighet med vad som har redovisats. Dessa omständigheter, som redovisats i en Excel-fil (i målet benämnd ”master”), utgör bevisfakta som åklagarna har lagt fram för att bevisa sitt påstående om att tidsredovisningarna har innehållit felaktiga uppgifter. Omständigheter som utgör bevisfakta måste inte i sig vara styrkta utom rimligt tvivel för att kunna beaktas vid en samlad bedömning av om bevisningen i målet når upp till det beviskravet (se avsnitt 8.2.3). Att bifall till åtalet förutsätter att beviskravet är uppfyllt såvitt avser åklagarens påståenden

om oriktiga uppgifter i tidsredovisningarna är en delvis annan sak. I förlängningen har krockarna också betydelse som bevisning för påståendena om uppsåt och att de tilltalade har agerat enligt en gemensam brottsplan.

På motsvarande sätt har bevisningen som lagts fram till stöd för påståendet om att de tilltalade har agerat enligt en gemensam brottsplan, och som redovisas i avsnitt 8.2.5, betydelse för bedömningen av krockbevisningen.

Utredningen om krockar består bland annat av uppgifter om kortköp, arbets-
scheman avseende ordinarie anställningar, telefonuppkopplingar, vittnesuppgifter, fotografier och chattmeddelanden. Det finns beträffande samtliga åtalade assistenter dels krockar som *bevisar* att assistans inte har utförts enligt vad som redovisats, dels krockar som *talat emot* att så har skett. Krockar av förstnämnda slag har av parterna benämnts ”styrkta krockar” – denna term använder tingsrätten även i domen. I utredningen förekommer också redovisade assistanspass där åklagarna har gjort gällande flera krockar. Om krockarna sedda för sig inte styrker att assistans inte har utförts enligt redovisningen, kan de givetvis sammantagna medföra en sådan bedömning.

Var har Abdulmasih Hanna i regel befunnit sig?

I princip samtliga påstådda krockar handlar om att Abdulmasih Hanna enligt åklagarna inte kan ha befunnit sig i assistentens omedelbara närhet eftersom assistenten inte har befunnit sig i eller kring bostaden på Målarvägen i Södertälje. De tilltalade har å sin sida invänt att Abdulmasih Hanna ofta har varit med dem på den plats där exempelvis ett kortköp har genomförts och att han i regel hade fått skjuts dit av assistenten i fråga. En viktig fråga vid bevisvärderingen är därför i vad mån Abdulmasih Hanna kan ha befunnit sig utanför bostaden på Målarvägen under assistanspassen. Att assistans generellt sett kan genomföras på andra platser än i brukarens bostad är uppenbart och ostridigt, liksom att Abdulmasih Hanna har varit borta från sin bostad flera gånger i veckan på sjukgymnastik, läkarbesök och liknande. Det är också dokumenterat att Abdulmasih Hanna under åtalsperioden umgåtts med familj och släktingar utanför bostaden, ofta vid firanden och andra sammankomster. Tingsrätten

godtar också uppgiften att Abdulmasih Hanna till sin läggning var utåtriktad och bland annat ville hålla kontakt med familj och släkt samt gå i kyrkan.

En fråga i detta sammanhang som fått stort utrymme i målet handlar om hur Abdulmasih Hanna transporterade sig när han befann sig utanför bostaden. Utredningen visar att han, om han fick hjälp att förflytta sig mellan rullstol och bilsäte, kunde skjutas i vanlig personbil. Åklagarna har emellertid samtidigt lagt fram färdtjänstloggar jämte viss statistik som – förutom att de i vissa fall motbevisar att Abdulmasih Hanna har befunnit sig i Norrort med en åtalad assistent – ger anledning att ifrågasätta att han skulle ha färdats i privat bil så ofta som vissa av de åtalade har uppgett. Av den genomförandeplan som Malek Hanna har åberopat framgår vidare att Abdulmasih Hanna ansåg sig behöva hjälp med att boka just färdtjänst för att kunna hälsa på barn och barnbarn i Norrort. Sammanfattningsvis anser tingsrätten dock inte att det utifrån utredningen om Abdulmasih Hannas färdtjänstanvändning går att dra några närmare slutsatser om hur ofta han kan ha blivit skjutsad av sina barn till Norrort.

Även med hänsyn till det sagda finns det anledning att starkt ifrågasätta att Abdulmasih Hanna skulle ha varit utanför Södertälje i den omfattning som flera av de tilltalade assistenterna har berättat om. Redan med hänsyn till de omständigheter som redovisats i avsnitt 7.1.3 framstår det som mycket osannolikt att han skulle ha spenderat så mycket tid utanför bostaden som de har berättat om. Inte minst förefaller det orimligt att han skulle ha gått på sena bio-besök, ätit hamburgare, övernattat i sina barns lägenheter eller varit på krogar eller hos sina barns vänner sena kvällar och nätter. Påståendet om att Abdulmasih Hanna varit styrande i alla utflykter framstår också som särskilt tveksamt när det handlat om besök i dam- eller sportbutiker.

Direkt verklighetsfrämmande framstår uppgiften att Abdulmasih Hanna vid övernattningar hos något av sina barn i Norrort skulle ha hämtats i Södertälje efter kl. 21.00, då han enligt kommunala assistenter låg nedbäddad i sin säng inför natten, för att påföljande morgon köras tillbaka till Södertälje i tid för att en kommunal assistent skulle möta honom – ofta sovandes – i sängen kl. 07.00.

I detta sammanhang noterar tingsrätten också att samtliga påståenden om Abdulmasih Hannas omfattande aktiviteter utanför bostaden är nya vid huvudförhandlingen. Inte någon av de tilltalade har på ett rimligt sätt kunnat förklara sin underlåtenhet att, när de i polisförhör ställdes mot påstådda krockar, berätta om omfattande assistans på andra platser än på Målarvägen.

Uppgifterna om övernattningar i stor omfattning hemma hos de åtalade assistenterna är särskilt osannolik mot bakgrund av Abdulmasih Hannas behov av vårdsäng för att kunna ändra ställning under natten. Uppgifterna motsägs dessutom i ett flertal fall av vittnesuppgifterna från kommunala assistenter (se nedan). De tilltalades svepande uppgifter om att gräl i bostaden på Målarvägen föranledde att assistans i uppgiven omfattning utfördes på annan plats i slutet av åtalsperioden framstår också som överdrivna. Vidare kan det hållas för visst att det skulle ha lämnat spår i Team Hanna-chatten om assistans i Stockholms innerstad, Norrort och på andra platser hade varit så frekvent förekommande som de åtalade assistenterna har uppgett, vilket inte är fallet (jfr avsnitt 8.2.5).

Vid en sammantagen bedömning framstår de åtalade assistenternas uppgifter om omfattningen av Abdulmasih Hannas vistelser utanför Södertälje under assistanspassen som efterhandskonstruktioner anpassade efter den bevisning som knyter dem till sådana platser. Tingsrätten utgår i stället ifrån att Abdulmasih Hanna i vart fall under kvällar och nätter i allmänhet har befunnit sig i sin bostad på Målarvägen i Södertälje.

Med dessa utgångspunkter övergår tingsrätten till att redovisa några bedömningen av olika typer av krockar som förekommer beträffande samtliga tilltalade.

Allmänt om olika "krocktyper"

Kortköp

Åklagarna har beträffande utredningen om kortköp redovisat att de inhämtade uppgifterna avser när kortköp har genomförts, inte när pengar har dragits. I fråga om betalade parkeringsavgifter har åklagarna dock förklarat att det finns

en osäkerhet i fråga om tidpunkt för köpet. I övrigt saknas, enligt tingsrättens uppfattning, anledning att ifrågasätta riktigheten i uppgifterna om kortköp. Att det beträffande vissa köp inte framgår vilken s.k. köpmiljö köpet har gjorts i förändrar inte detta. Uppgifter om kortköp ger säkert besked om var och när köp har gjorts med var och en av de åtalade assistenternas kort.

En annan sak är hur säkert det är att den person som varit registrerad som kortinnehavare också är den som har gjort ett visst köp. Flera av de tilltalade har berättat att de har brukat låna ut sina betalkort till närstående. Likväl antar tingsrätten den utgångspunkten att var och en av de åtalade assistenterna har handlat med sina egna kontokort. Det är mindre naturligt att låna ut sitt kort till någon som har ett eget kontokort, särskilt om man ofta överför pengar mellan varandras konton, till exempel genom swish. Inte minst framstår det som opraktiskt att låna ut sitt kort i samband med att man ska åka till en annan stad för att utföra ett långt arbetspass.

Även med beaktande av det nu anförda godtar tingsrätten att Ibtisam Hanna Yohanoun och Peter Yohanoun ibland har använt varandras kort och att Malek Hanna vid något tillfälle har lånat ut sitt kort till sin hustru. Närmare bedömningar om detta redovisas i kommande avsnitt.

Vilket bevisvärde en uppgift om kortköp har för åklagarens påstående om att assistans inte har utförts beror på ett antal faktorer som tid, plats och affärsställe. Således har till exempel uppgifter om inköp på dagtid i mataffärer nära Målarvägen ett lågt bevisvärde medan köp gjorda mitt i natten på Stureplanskrogar medför styrkta krockar (se i det föregående).

BankID- och mastuppkopplingar

Även data från BankID- och mastuppkopplingar ger allmänt sett tillförlitlig information om var någon har befunnit sig vid en viss tidpunkt. Om en assistent enligt platsdata har befunnit sig utanför Södertälje under stora delar av ett längre assistanspass talar detta emot att assistans har utförts.

Det är uppenbart att vissa data från BankID-uppkopplingar som presenterats i målet, rörande Malek Hanna, är missvisande. Att så är fallet betyder dock inte att samtliga sådana data ska bortses ifrån. På ett övergripande plan konstaterar tingsrätten att platsdata i allmänhet stämmer överens med var Malek Hanna bör ha befunnit sig, exempelvis i Uppsala där han arbetar, i Solna där han bor eller i Södertälje. Inte sällan finns dessutom annan bevisning, till exempel uppgifter om kortköp eller chattmeddelanden, som ger stöd åt datauppgiften. Tingsrättens genomgång av åberopat material visar även i övrigt på en god överensstämmelse i uppgifterna från BankID.

Beträffande uppkoppling av mobiltelefon har Ibtisam Hanna Yohanoun och Peter Yohanoun berättat att den förstnämnda inte har haft någon egen telefon utan ofta lånat en av sin man. Tingsrätten konstaterar att en mobiltelefon på många sätt är starkt kopplad till sin innehavare och att personer med ordnade levnadsförhållanden i allmänhet har en egen mobiltelefon. Detta gäller inte minst om man till exempel som småbarnsförälder är angelägen om att kunna bli nådd även på arbetsplatsen eller annanstans. Det framgår det av Team Hanna-chatten att var och en av de tilltalade har deltagit aktivt från ett eget WhatsApp-konto. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att det kan hållas för visst att var och en av de tilltalade har brukat de mobiltelefoner som genererat åberopade platsdata från BankID- och mastuppkopplingar.

Chattmeddelanden

En stor del av krockarna består av chattmeddelanden som på ett eller annat sätt tyder på att assistans inte har utförts i enlighet med vad som redovisats. Bevisvärdet av chattmeddelandena varierar bland annat utifrån de olika tolkningar ett meddelande kan ge upphov till. Det är också viktigt att värderingen sker med beaktande av att det kan finnas en kontext som inte framgår av det enskilda meddelandet. Vanliga teman har varit att en assistent har gjort upp planer som infaller under ett redovisat assistanspass, eller under pågående pass beskrivit var denne varit eller gjort, utan att nämna Abdulmasih Hanna eller assistansarbetet. Sådana meddelanden medför många gånger styrkta krockar.

Resor utan Abdulmasih Hanna

Någon assistans har naturligtvis inte utförts när assistenterna har varit på resor utan Abdulmasih Hanna. Detta har också i regel har godtagits av de tilltalade.

Vittnesuppgifter från kommunala assistenter

Ett stort antal krockar består av vittnesuppgifter från kommunala assistenter om att de inte har blivit avlösta av eller avlöst de tilltalade. Dessa i huvudsak samstämmiga uppgifter framstår som både trovärdiga och tillförlitliga i relevanta avseenden. Även om lång tid har förflutit sedan händelserna får berättelserna stöd av varandra och övrig utredning, inte minst spaningsrapporten från Securitas (se avsnitt 7.1.1). Utsagorna framstår inte som tillrättalagda och det saknas skäl att misstänka att de kommunala assistenterna skulle vara benägna att oriktigt beskylla de tilltalade för att inte ha utfört redovisat assistans. Tvärtom har de lämnat uppgifter som varit besvärande för dem själva, bland annat om att de inte har informerat sig om vem som skulle ta hand om Abdulmasih Hanna före och efter deras pass och att de stundtals inte har varit i hans omedelbara närhet under sina pass. De har dessutom lämnat uppgifter som ställer deras arbetsgivare i ofördelaktig dager, bland annat när de förklarat att de fick bristfällig information om hur assistansen skulle utföras och redovisas. Att kommunen, som vissa försvarare antytt, skulle ha försökt förmå de kommunala assistenterna att lämna för de tilltalade besvärande uppgifter framstår därför inte som troligt. Sammanfattningsvis är deras utsagor mycket besvärande för de åtalade assistenterna,

I målet har diskuterats om avlösningar innebär krav på någon form av överlämning och alltså formaliserad kontakt. Såvitt framkommit har detta knappast varit fallet, varken mellan kommunala och/eller PAN-anställda assistenter. Det har snarare varit fråga om att hälsa på varandra vid in- och utgång i bostaden och på så sätt övertyga sig om att Abdulmasih Hanna inte var ensam när ett pass avslutades. Detta spelar dock mindre roll eftersom de kommunala assistenterna alla vittnat om att de överhuvudtaget inte sett någon av de tilltalade

när de påbörjade pass på morgonen och knappast heller när de avslutade kvälls-pass. I stället har det enligt dem varit Chamiram George som oftast funnits på plats med Abdulmasih Hanna.

Det finns visserligen utrymme för att en åtalad assistent kan ha utfört ett pass före eller efter en kommunal assistent utan att den senare har noterat honom eller henne vid på- eller avstigning av sitt pass. Bostaden på Målarvägen har tillhört assistenternas föräldrar respektive svärföräldrar. Firas Hanna och Chadi Hanna har dessutom själva bott där under åtalsperioden. Det är därför tänkbart att de kan ha sovit i ett stängt rum efter ett pass, eller anlänt till eller lämnat bostaden något senare eller tidigare än vad som senare redovisades i förvisning om att någon annan har funnits där för att ta hand om Abdulmasih Hanna. Här noteras dock att det förutom Abdulmasih Hannas och Chamiram Georges gemensamma sovrum endast fanns två sovrum, som användes av Firas Hanna respektive Chadi Hanna (den senare tills han flyttade i slutet av år 2018). Att övriga åtalade assistenter skulle ha legat och sovit osedda någonstans i bostaden framstår som mindre troligt. Vittnesuppgifterna om att Firas Hanna och Chadi Hanna ofta legat och sovit när de kommunala assistenterna kommit till bostaden på morgonen, enligt vad Chamiram George berättade för dem, talar också i sig emot att de fullgjort assistentpass under natten. Här konstaterar tingsrätten att assistansen som är i fråga – fränsett ett fåtal pass i början av år 2016 beträffande Firas Hanna – avser aktiv tid, där assistenten ska vara vaken och tillgänglig i brukarens omedelbara närhet.

Eftersom assistanspassen var förlagda direkt efter varandra utifrån Abdulmasih Hannas behov av ständig tillsyn har det inte varit godtagbart att avvika från ett pass utan att veta att nästkommande assistent ska påbörja sitt pass. Om en annan närvarande PAN-anställd ”hoppat in” har detta också bort framgå av tidsredovisningarna, vilket inte är fallet. Likväl kan de åtalade assistenterna ha agerat på det sättet utan att för den skull ha varit frånvarande under assistanspasset i övrigt. Även med beaktande av dessa omständigheter är det anmärkningsvärt att de kommunala assistenterna har träffat på de åtalade så sällan som

de har uppgett. Det är otvivelaktigt det skulle ha skett betydligt oftare om de åtalade hade arbetat alla de pass som de har redovisat.

De kommunala assistenternas vittnesmål talar sammantaget starkt för att assistans inte har utförts i enlighet med redovisningarna. Denna utgångspunkt gäller för samtliga åtalade assistenter och gör sig beträffande enskilda pass mer tydligt gällande när kommunala assistenter arbetat såväl före som efter en åtalad assistent utan att ha sett till denne. I dessa fall föreligger i allmänhet styrkta krokar. Samtidigt har det som anförts om Firas Hanna och Chadi Hanna, liksom de variationer som förekommit i uppgifterna om hur frekvent övriga åtalade assistenter har iakttagits av de kommunala assistenterna, betydelse för bevisvärdet av dessa vittnesuppgifter beträffande var och en av de åtalade assistenterna. Närmare resonemang om detta redovisas i avsnitten nedan.

Orimligt mycket arbete

Vidare finns krokar som går ut på att den tilltalades arbetsschema som assistent, sett i ljuset av hans eller hennes förhållanden i övrigt (ordinarie arbete samt bostads- och familjeförhållanden) innebär orimligt mycket arbete. Det kan dels handla om månader där arbetsmängden totalt sett är anmärkningsvärt stor, eller enstaka dagar där arbete i enlighet med redovisningen i princip skulle förutsätta att assistenten varit vaken över ett dygn i streck. Det kan exempelvis röra sig om att en assistent arbetat dagtid på sitt ordinarie arbete och därefter arbetat ett eller flera nattpass som assistent. Tingsrätten delar i stort åklagarens bedömningar i fråga om att assistans vid dessa tillfällen inte rimligen kan ha utförts i enlighet med redovisningarna. Detta understryks av att det i Team Hanna-chatten 2019 diskuterades att arbetspassen som assistent var alldeles för jobbiga och skulle behöva delas upp, i samband med att Chamiram George inte längre ville ta hand om Abdulmasih Hanna och de tilltalade assistenterna såg sig tvingade att ta ett större ansvar.

Såvitt gäller inledningen av åtalsperioden, då Abdulmasih Hanna var beviljad dubbel assistans, har åklagaren gjort gällande krokar på sådan grund trots att

det har varit fråga om jourarbete. Av utredningen framgår att assistenterna under sådana pass fick lov att sova i ett angränsande rum förutsatt att de vid behov kunde stiga upp och hjälpa Abdulmasih Hanna till toaletten eller liknande, vilket var anledningen till att man schablonmässigt fick ersättning för två timmars aktiv assistanstid under jourpass nattetid. Det finns således anledning att utgå ifrån att assistenterna under sådana pass fick sådan återhämtning att de utan problem kunde arbeta dagen därpå.

Kalenderanteckningar, navigeringsappar och uttag av föräldrapenning

När det gäller uppgifter om anteckningar i kalendrar, navigeringsappar eller uttag av föräldrapenning har dessa i allmänhet ett lägre bevisvärde, eftersom det finns ett betydande utrymme för att assistans kan ha utförts trots förekomsten av dessa uppgifter.

Uppgifter om färdtjänst

Uppgifter om att Abdulmasih Hanna har gjort resor i Södertäljeområdet med färdtjänst kan i förening med uppgifter om var den åtalade assistenten befunnit sig bevisa att assistans inte kan ha utförts enligt redovisningen.

Med dessa utgångspunkter övergår tingsrätten i det följande till att bedöma åklagarens påståenden om felaktigheter i var och en av de tilltalades tidsredovisningar.

8.2.4.3 Ibtisam Hanna Yohanouns tidsredovisningar och ansvar

Ibtisam Hanna Yohanoun har under åtalsperioden varit bosatt i Sollentuna. Hon och Peter Yohanoun har tre gemensamma barn födda 2014, 2016 och i slutet av april 2017. Hon arbetade som farmaceut på Apoteket AB men hade inte anmält till arbetsgivaren att hon därutöver även arbetade som assistent för Abdulmasih Hanna. Hon anställdes med s.k. PAN-avtal för anhörigvårdare med hushållsgemenskap år 2008. Avtalet ändrades i juni 2017 till det som gäller för andra PAN-anställda personliga assistenter. Ibtisam Hanna Yohanoun har redovisat att hon har arbetat som personlig assistent under månaderna juni

2017 till och med april 2019, juni 2019 till och med oktober 2019, december 2019 till och med februari 2020 samt april 2020. Åklagaren har påstått krockar under de dagar som hon har redovisat assistansarbete enligt följande.

År	Antal dagar med pass	Antal dagar med krockar
2017	149	130
2018	218	193
2019	44	39
2020	11	9

Tingsrätten har i avsnitt 8.2.4.2 redovisat generella bedömningar av krockar i allmänhet och bland annat diskuterat utrymmet för att Peter Yohanoun och Ibtisam Hanna Yohanoun lånat varandras kontokort och vilken betydelse det har för påstådda krockar på grund av inköp med betalkort. Därtill har åklagaren mot Ibtisam Hanna Yohanoun i första hand åberopat krockar som bygger på BankID- och mastuppkopplingar (HÖK), chattmeddelanden, vittnesuppgifter från kommunala assistenter och orimligt mycket arbete i förhållande till annan sysselsättning. Dessa bevis ska också bedömas mot bakgrund av den åberopade utredningen från Securitas, vilken tingsrätten redogjort för inledningsvis. Ibtisam Hanna Yohanoun har själv erkänt att viss redovisad assistans inte har utförts av henne, till exempel under resa till Kos.

Ibtisam Hanna Yohanoun har inte berättat om omfattande assistansarbete med övernattningar utanför Målarvägen. I stället innebär hennes berättelse att hon i första hand varit med Abdulmasih Hanna i Södertälje. I samband med resor har hon berättat att hon ibland bytt arbetspass med andra assistenter.

Med hänvisning till avsnitt 8.2.4.2 anser tingsrätten att Ibtisam Hanna Yohanouns uppgift om att hon inte har brukat den telefon som genererat Bank-ID- och mastuppkopplingar är så osannolik att den kan lämnas utan avseende. Krockar på sådan grund är alltså besvärande för henne. När det däremot gäller

kortköp godtar tingsrätten att hon och Peter Yohanoun kan ha lånat varandras kort i viss utsträckning. Bevisvärdet av sådana krocker är alltså lägre.

Elham Daher, Raghad Qandella, Nagwa Touma och Jeanette Aphram har vittnat om att de inte har mött Ibtisam Hanna Yohanoun vare sig när de klivit på sina pass på morgonen eller när de klivit av sina pass på kvällen, men att de träffats några gånger när hon – oftast i sällskap av sin familj – besökte Målarvägen. Elham Daher har också berättat att Ibtisam Hanna Yohanoun kunde ha övernattat i bostaden när hon kom dit på morgonen, men att den senare då låg och sov i vardagsrummet bakom en stängd dörr. De kommunala assistenternas uppgifter talar starkt för att Ibtisam Hanna Yohanoun inte har utfört assistans i enlighet med vad hon redovisat. Vad hon uppgett om att de kommunala assistenterna kan ha missat hennes ankomst till Målarvägen för att hon tagit sig in genom en bakdörr alternativt att dessa lämnat sina pass för tidigt respektive anlant försenade, motsägs av vittnesuppgifterna. Hennes uppgifter i denna del framstår som efterhandskonstruktioner och lämnas därför utan avseende.

Beträffande 2017 har åklagaren påstått att Ibtisam Hanna Yohanoun inte rimligen kan ha arbetat så mycket som hon tidsredovisat. Fastän hon enligt uppgift började arbeta som assistent först i juni månad var hon den av de tilltalade som redovisade mest utförd assistans år 2017. Under sommarmånaderna – efter att Ibtisam Hanna Yohanoun fött barn några månader tidigare – motsvarade det en heltidsanställning för nattarbetande sjuksköterskor i sjukvården.

Även under hösten 2017 har Ibtisam Hanna Yohanoun redovisat assistansarbete i stor omfattning, varav den absoluta merparten nattetid (147 timmar i september, 180 timmar i oktober och 203 timmar i november). Utöver uppgifterna från de kommunala assistenterna har det dagtid mellan passen vid åtskilliga tillfällen förekommit kortköp på ställen i Norrort och chattmeddelanden som tyder på att hon inte har arbetat i enlighet med redovisningarna. I ett chattmeddelande den 4 december 2017 skriver Ibtisam Hanna Yohanoun att hon

som trebarnsförälder knappast hade tid att åka till Södertälje för att underteckna en tidsredovisning. Detta belyser enligt tingsrättens mening orimligheten i den redovisade mängden arbete under perioden.

I detta sammanhang kan det anmärkas att frågan om orimligt mycket arbete redovisats måste bedömas över viss tid. Det innebär att det är den sammanlagda redovisade tiden som framstår som orimlig utan att det för den skull går att peka på vilket enskilt arbetspass som avgörande för bedömningen. Det innebär i sin tur att frågan om när krock föreligger på denna grund inte kan knytas till ett enskilt datum. I den sammanställning över daterade krockar som följer nedan anges alltså något datum under en sådan tidsperiod.

Ibtisam Hanna Yohanouns berättelse är på det hela taget vag och detaljfattig, även med beaktande av den naturliga svårigheten att minnas vardagliga enskildheter lång tid tillbaka. Förklaringen till att hon började arbeta som personlig assistent kort tid efter att hon fött sitt tredje barn – dvs. att hon ville umgås med Abdulmasih Hanna – är särskilt svår att tillgodogöra sig eftersom denne ju sov under de nattpass som hon redovisat. Ibtisam Hanna Yohanouns berättelse påverkar alltså inte bevisläget nämnvärt.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten det visat att Ibtisam Hanna Yohanoun i stor omfattning inte har utfört assistans i enlighet med sina redovisningar. I enlighet med det höga beviskrav som gäller i brottmål konstaterar tingsrätten vidare att styrkta krockar fördelar sig över åtalsperioden enligt följande (med nattpass angivna på det datum då passet skulle ha inletts).

År 2017

- Juni månad: sammantaget orimligt mycket arbete
- 18 och 19 juli
- 2 oktober
- 14 november och
- 21 december 2017

År 2018

- 1, 5 och 31 januari
- 14, 18 och 24 februari
- 11, 20, 27 och 29 mars
- 3,4,5, 12, 15, 16, 17 och 23–26 april,
- 2, 3, 6, 8–10, 15–16 och 28 maj
- 4–7, 14, 17–19, 25 och 27 juni
- 9, 13, 15, 22–24 och 27 juli
- 1, 2, 14, 15, 19, 26 och 30 augusti,
- 3, 12, 13, 19, 20 och 24 september,
- 3, 4, 6, 8–10, 15–18, 22, 26 och 30 oktober,
- 2, 3, 6, 16 och 26 november
- 2, 4, 11, 13 och 31 december

År 2019

- 8–10, 14, 17, 24 och 28 januari
- 4 februari
- 21 mars
- 14 och 22 april
- 5, 12 och 19 juli
- 2 och 7 augusti
- 4 oktober
- 4 och 28 december

År 2020

- 1 januari
- 2, 9, 15 och 16 februari
- 25 april

Förutom de styrkta krockar som anges ovan finns det alltså omständigheter som talar för att assistans inte heller har utförts under en stor andel av övriga datum som Ibtisam Hanna Yohanoun har redovisat.

Sammanfattningsvis har Ibtisam Hanna Yohanouns tidsredovisningar i stor utsträckning varit oriktiga genom att assistans redovisats trots att sådan inte utförts. Redovisningarna har också innehållit felaktiga uppgifter om när, av vem och i hur många timmar som assistans utförts. Oriktigheterna är så omfattande att de inte kan förklaras av tillfälligt slarv. Det kan i stället hållas för visst att hon har haft uppsåt till dem.

Det saknas utrymme för någon tänkbar alternativ förklaring.

Det är ostridigt att Ibtisam Hanna Yohanoun undertecknat alternativt elektroniskt signerat de oriktiga tidsredovisningarna. Dessa har sedan legat till grund för felaktiga utbetalningar av assistansersättning, som är en ekonomisk förmån. Ibtisam Hanna Yohanoun har haft uppsåt även till risken för de felaktiga utbetalningarna (se vidare avsnitt 8.2.8).

Ibtisam Hanna Yohanoun bär ansvar i enlighet med detta.

Tingsrätten återkommer till frågan om Ibtisam Hanna Yohanoun agerat tillsammans och i samförstånd med annan. I det sammanhanget diskuteras även de tilltalade assistenternas ansvar även för övriga gärningsmoment i gärningsbeskrivningen. Tingsrätten återkommer också till frågan om vars och ens ansvar när det gäller storleken på den ekonomiska förmån som utbetalats.

8.2.4.4 Ilham Hannas tidsredovisningar och ansvar

Ilham Hanna har under åtalsperioden varit bosatt i Ursvik i Sundbybergs kommun. Hon är utbildad ekonom och arbetade från januari 2016 till hösten 2019 på SE-banken i Solna. Efter det arbetade hon som managementkonsult.

Ilham Hanna har redovisat att hon arbetat som assistent varje månad under åtalsperioden. Åklagaren har påstått krockar under de dagar som hon har redovisat assistansarbete enligt följande.

År	Antal dagar med pass	Antal dagar med krockar
2016	192	159
2017	107	68
2018	95	65
2019	149	127
2020	11	9

Tingsrätten har i avsnitt 8.2.4.2 redovisat bedömningar av olika sorters krockar. Mot Ilham Hanna har åklagaren i första hand åberopat krockar som bygger på inköp med betalkort, BankID- och mastuppkopplingar (HÖK), chattmeddelanden, vittnesuppgifter från kommunala assistenter och orimligt mycket arbete i förhållande till annan sysselsättning. Dessa bevis ska också bedömas mot bakgrund av den åberopade utredningen från Securitas, vilken tingsrätten redogjort för inledningsvis. Ilham Hanna har själv erkänt att hon inte har utfört viss redovisad assistans, till exempel vid resor till Kos och Sälen.

Ilham Hanna har berättat att Abdulmasih Hanna annars genomgående var med henne på olika platser under assistenspassen. Det var alltså till exempel vanligt att han var med när hon handlade i olika butiker.

Vad Ilham Hanna har berättat om att hennes pojkvän och även syskonen kan ha använt hennes kreditkort vid de kortköp som åklagaren har angett framstår som en efterhandskonstruktion. Hon har själv berättat att pojkvännen hade ett eget kort kopplat till samma kredit. Uppgiften om att hon lånat ut sitt kort även till andra för att samla bonuspoäng framstår som orimlig med hänsyn till att de aktuella köpen avser endast mindre belopp. Tingsrätten håller alltså för visst att aktuella köp med Ilham Hannas kreditkort gjorts av henne själv.

Elham Daher, Raghad Qandella, Tiodora Zaito, Jeanette Aphram och Nagwa Touma har samtliga lämnat uppgifter med innebörden att de aldrig såg till Ilham Hanna när de kom till Målarvägen på morgonen och att de inte heller har blivit avbytta av henne i samband med att de har avslutat sina pass på kvällar. Tiodora Zaito har förklarat att hon inte känner till vem Ilham Hanna är men att hon sett denna i bostaden när denna fyllt i papper. De kommunala assistenternas uppgifter talar starkt för att Ilham Hanna inte har utfört assistans i enlighet med vad hon redovisat.

När det gäller krockar på grund av orimligt mycket arbete godtar tingsrätten att Ilham Hanna haft viss frihet när det gäller var och när hennes arbete som bankekonom skulle utföras. Det får också godtas att hon kunnat arbeta fredagar på sitt ordinarie jobb för att sedan utföra ett nattpass som assistent med start kl.

21.00. Även med dessa utgångspunkter framstår mängden assistentarbete periodvis som orimlig, till exempel mellan jul och nyår 2016. Till detta kommer att Ilham Hanna haft stadig pojkvän och enligt uppgifterna i Team Hanna även i övrigt levt ett rikt socialt liv.

Ilham Hannas uppgifter om hur mycket tid Abdulmasih Hanna tillbringade hos henne i Solna framstår som verklighetsfrämmande av skäl som redovisats närmare i avsnitt 8.2.4.2. Uppgifterna är i hennes fall tydligt anpassade efter materialet och framstår som uppenbart spekulativa i det att de – snarare än att baseras på verkliga minnesbilder – lämnats för att förklara de omständigheter som knyter henne till andra platser än Målarvägen, utifrån den stående premissen att hon har utfört redovisad assistans.

Vad Tamara Korkis – som är släkt med familjen Hanna – har berättat om att hon ibland träffade bland andra Ilham Hanna när hon började sina arbetspass påverkar inte värdet av åklagarens bevisning annat än marginellt.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten det visat att Ilham Hanna i stor omfattning inte har utfört assistans i enlighet med sina redovisningar. I enlighet med det höga beviskrav som gäller i brottmål konstaterar tingsrätten vidare att styrkta krockar fördelar sig över åtalsperioden enligt följande (med nattpass angivna på det datum då passet skulle ha inletts).

År 2016

- 9 januari
- 14 februari
- 6 mars
- 2, 16, 22 och 29 april
- 4, 13 och 27 maj
- 2, 3, 6, 8, 16, 17, 19, 20 och 25 juli
- 5 augusti
- 3, 9, 23, 24 september
- 8, 14 och 21 oktober
- 16–18 och 26 november
- 3, 4, 10, 11 och 17 och 23–31 december

År 2017

- 3, 8 och 13 januari
- 11, 18 och 25 februari
- 3 och 18 mars
- 2, 23 och 24 april
- 6, 11, 19 och 21 maj
- 2, 4, 13, 16, 23–25 juni
- 1, 2, 14 och 21 juli
- 3 september
- 31 oktober
- 21–23 november
- 16 och 29 december

År 2018

- 13 och 20 januari
- 4, 10 och 27 februari
- 3, 4 och 10 mars
- 13 och 21 april
- 5 maj
- 1 och 9 juni
- 7, 8, 21, 25, 26 och 31 juli
- 1–3, 5–7 augusti
- 15 och 29 september
- 27 oktober
- 3, 4, 19, 24 och 25 november
- 7 och 24 december

År 2019

- 18 januari
- 3, 9, 10, 16, 23, 24, 27 och 28 februari
- 3, 8, 24, 30 och 31 mars
- 18, 21, 29 och 30 april
- 10, 18 och 19 maj
- 1, 15, 18, 29 och 30 juni
- 6, 9, 10, 15–18, 24 och 25 juli
- 10, 25 och 31 augusti
- 26, 28 och 30 september
- 1, 6, 9, 10, 14, 15, 18, 25, 28, 29 och 31 oktober
- 1–3, 13, 16, 18 – 21, 23, 25–28 november
- 7, 8, 10, 14 – 19, 21 och 27 december

År 2020

- 6, 10, 12, 17, 18, 20 och 27 januari
- 3, 7, 8, 10, 11 och 13 februari

Förutom de styrkta krockar som anges ovan finns det alltså omständigheter som talar för att assistans inte heller har utförts under en stor andel av övriga datum som Ilham Hanna har redovisat.

Sammanfattningsvis har Ilham Hannas tidsredovisningar varit oriktiga i stor omfattning genom att assistans redovisats trots att sådan inte utförts. Redovisningarna har också innehållit felaktiga uppgifter om när, av vem och i hur många timmar som assistans utförts. Oriktigheterna är så omfattande att de inte kan förklaras av tillfälligt slarv. Det kan i stället hållas för visst att Ilham Hanna haft uppsåt till dem.

Det saknas utrymme för någon tänkbar alternativ förklaring.

Ilham Hanna har ostridigt undertecknat alternativt elektroniskt signerat de oriktiga tidsredovisningarna. Dessa har sedan legat till grund för felaktiga utbetalningar av assistansersättning, som är en ekonomisk förmån. Hon har haft uppsåt även till risken för de felaktiga utbetalningarna (se vidare avsnitt 8.2.8).

Ilham Hanna bär ansvar i enlighet med detta.

Tingsrätten återkommer till frågan om Ilham Hanna har agerat tillsammans och i samförstånd med annan. I det sammanhanget diskuteras de tilltalade assistenternas ansvar även för övriga gärningsmoment i gärningsbeskrivningen. Tingsrätten återkommer också till frågan om vars och ens ansvar när det gäller storleken på den ekonomiska förmån som utbetalats.

8.2.4.5 Malek Hannas tidsredovisningar och ansvar

Malek Hanna har under åtalsperioden arbetat som advokat i Uppsala och varit bosatt i Solna tillsammans med sin hustru Antochia Hanna och deras tre barn födda år 2017, 2020 och 2022. Malek Hanna var anställd som personlig assistent åt Abdulmasih Hanna från det att assistansen inleddes till år 2015. Efter ett cirka två år långt uppehåll tog han anställning igen och började redovisa arbetad tid från maj 2017. Därefter redovisade han assistansarbete varje månad till och med mars 2020. Malek Hanna var även god man för Abdulmasih Hanna.

Åklagaren har påstått krockar under de dagar som Malek Hanna redovisat assistansarbete enligt följande.

År	Antal dagar med pass	Antal dagar med krockar
2017	64	43
2018	114	96
2019	117	101
2020	11	10

Tingsrätten har i avsnitt 8.2.4.2 redovisat bedömningar av olika sorters krockar och uttalat sig specifikt om Malek Hannas invändningar i fråga om kortköp och platsdata från BankID- och mastuppkopplingar. Det hänvisas till vad som har sagts där med nedanstående tillägg.

Mot Malek Hanna har åklagaren i första hand åberopat krockar som bygger på inköp med betalkort, BankID- och mastuppkopplingar (HÖK), chattmeddelanden, loggningsuppgifter från besök på gym, vittnesuppgifter från kommunala assistenter och orimligt mycket arbete i förhållande till annan sysselsättning. Dessa bevis ska också bedömas mot bakgrund av den åberopade utredningen från Securitas, vilken tingsrätten redogjort för inledningsvis. Malek Hanna har själv erkänt att han inte har utfört viss redovisad assistans, till exempel vid resa till Barcelona.

Malek Hanna har för sin del berättat att Abdulmasih Hanna genomgående var med honom när han redovisat assistansarbete, ibland och särskilt från sommaren 2019 i Norrort och även nattetid.

Elham Daher, Raghad Qandella, Tiodora Zaito, Jeanette Aphram och Nagwa Touma har samtliga lämnat uppgifter med innebörden att de aldrig mötte Malek Hanna när de kom till Målarvägen för att påbörja sina morgonpass.

Elham Daher har dock enligt anteckningar från polisförhör under förundersökningen berättat att hon ibland såg honom sova i bostaden när hon kom dit. I övrigt har de berättat att han besökte bostaden några gånger när de har arbetade. Raghad Qandella har även berättat att Malek Hanna ibland kom dit på kvällen. Enligt hennes uppgifter vid huvudförhandlingen framgick det inte då att han skulle arbeta som assistent. Detta ska dock jämföras med anteckningar från polisförhör enligt vilka hon berättade hon att det förekom att Malek Hanna sade till henne att han skulle arbeta som assistent.

De kommunala assistenternas uppgifter talar sammantaget starkt för att Malek Hanna inte har utfört assistans i enlighet med vad han har redovisat. Med hänsyn till Raghad Qandellas uppgifter finns det dock något större utrymme för att han utfört vissa nattpass som assistent.

Av utredningen framgår vidare att Malek Hanna gjort flera inpasseringar på ett gym nära sin bostad, många gånger strax innan han skulle påbörja assistentpass hos Abdulmasih Hanna. Malek Hanna har uppgett att han utfört sjukgymnastik under så kort tid som fem minuter och alltså haft möjlighet att hinna till Södertälje i tid till sina arbetspass. Tingsrätten godtar detta men anser ändå att dessa gymbesök bidrar till bilden av att arbetet som personlig assistent inte var någon prioriterad syssla för Malek Hanna.

Tingsrätten godtar vidare att Malek Hanna i sitt arbete som advokat på byråer i Uppsala har åtnjutit betydande flexibilitet i fråga om när och var han har kunnat utföra sitt arbete. Samtidigt har det varit fråga om anställning på heltid. Av platsdata från telefon framgår också att han i stor utsträckning befunnit sig i Uppsala på vardagar under åtalsperioden. Med dessa utgångspunkter finns flera tidsredovisningar där arbetsmängden för Malek Hannas del framstår som orimligt stor. Detta gäller minst med hänsyn till att även han varit småbarnsförälder.

Ställd mot påstådda krockar i förhör har Malek Hanna lämnat uppgifter som framstår som spekulativa och konstruerade i syfte att förklara de omständigheter som knyter honom till andra platser än Målarvägen, utifrån den stående premissen att han har utfört redovisad assistans. Även med hänsyn till att det är

svårt att minnas vardagliga enskildheter lång tid i efterhand framstår uppgifterna på det hela taget inte som trovärdiga i förhållande till den övriga utredningen. Inte minst gäller detta uppgifterna om omfattande assistans i Norrort som tingsrätten har bedömt i avsnitt 8.2.4.2.

Det stöd som Malek Hannas uppgifter får av hans hustru Antochia Hanna och svärmor Gulistan Ecer, föranleder ingen annan bedömning.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten det visat att Malek Hanna i stor omfattning inte har utfört assistans i enlighet med sina redovisningar. I enlighet med det höga beviskrav som gäller i brottmål konstaterar tingsrätten vidare att styrkta krockar fördelar sig över åtalsperioden enligt följande (med nattpass angivna på det datum då passet skulle ha inletts).

År 2017

- 27 maj
- 3 och 17 juni
- 22–24 och 26 augusti
- 6, 7, 14 och 16 september
- 1 oktober
- 10 november
- 1, 9, 24, 27–29 och 31 december

År 2018

- 6, 7 och 23 januari
- 26 februari
- 9, 10, 17 och 30 mars
- 14, 15, 21 och 28 april
- 5, 13 och 27 maj
- 2, 3 och 30 juni
- 4–7, 14, 15, 19, 20, 28 och 29 juli
- 4, 9, 10, 13 augusti
- 8, 9 och 14 september
- 7, 19 och 21 oktober
- 1, 5, 7, 15 och 25 november
- 3, 9, 12, 22 och 28 december

År 2019

- 2, 3, 6, 7, 11, 16, 19 och 20 januari
- 3, 6, 16, 25 februari

- 1, 23 och 24 mars
- 13, 14, 19 och 27 april,
- 11, 12 och 24 maj
- 8, 9, 27 och 28 juni
- 8–10, 15, 16, 18, 21, 28 och 30 juli
- 1, 3–6, 16–18, 20–23, 27–29 augusti
- 12, 13, 17, 20 och 22 september
- 30 november
- 24 och 31 december

År 2020

- 18 och 25 januari
- 29 februari

Förutom de styrkta krockar som anges ovan finns det alltså omständigheter som talar för att assistans inte heller har utförts under en stor andel av övriga datum som Malek Hanna har redovisat.

Sammanfattningsvis har Malek Hannas tidsredovisningar varit oriktiga i stor omfattning genom att assistans redovisats trots att sådan inte utförts. Redovisningarna har också innehållit felaktiga uppgifter om när, av vem och i hur många timmar som assistans utförts. Oriktigheterna är så omfattande att de inte kan förklaras av tillfälligt slarv. Det kan i stället hållas för visst att Malek Hanna har haft uppsåt till dem.

Det saknas utrymme för någon tänkbar alternativ förklaring.

Det är ostridigt att Malek Hanna undertecknat alternativt elektroniskt signerat de oriktiga tidsredovisningarna. Dessa har sedan legat till grund för felaktiga utbetalningar av assistansersättning, som är en ekonomisk förmån. Han har haft uppsåt även till risken för de felaktiga utbetalningarna (se vidare avsnitt 8.2.8).

Malek Hanna bär ansvar i enlighet med detta.

Tingsrätten återkommer till frågan om Malek Hanna agerat tillsammans och i samförstånd med annan. I det sammanhanget diskuteras de tilltalade assisten-

ternas ansvar även för övriga gärningsmoment i gärningsbeskrivningen. Tingsrätten återkommer också till frågan om vars och ens ansvar när det gäller storleken på den ekonomiska förmån som utbetalats.

8.2.4.6 Peter Yohanouns tidsredovisningar och ansvar

Peter Yohanoun har under åtalsperioden varit bosatt på Margreteborgsvägen i Sollentuna tillsammans med Ibtisam Hanna och deras tre barn. Han har under åtalsperioden haft ett antal bolagsengagemang och bland annat drivit företag inom byggbranschen tillsammans med vittnet Robert Rezaei. Peter Yohanoun har redovisat att han arbetat som assistent åt Abdulmasih Hanna januari 2016–maj 2017, februari 2018, februari 2019–augusti 2019 och januari 2020.

Åklagaren har påstått krokar under de dagar som Peter Yohanoun har redovisat assistansarbete enligt följande.

År	Antal dagar med pass	Antal dagar med krokar
2016	187	85
2017	88	60
2018	10	4
2019	68	63
2020	1	0

Tingsrätten har i avsnitt 8.2.4.2 redovisat bedömningar av olika sorters krokar och bland annat diskuterat utrymmet för att Peter Yohanoun och Ibtisam Hanna Yohanoun lånat varandras kontokort och vilken betydelse det har för påstådda krokar på grund av inköp med betalkort. Därtill har åklagaren mot Peter Yohanoun i första hand åberopat krokar som bygger på chattmeddelanden, orimligt mycket arbete i förhållande till annan sysselsättning vittnesuppgifter från kommunala assistenter och uttag av föräldrapenning och. Peter Yohanoun

har själv erkänt att han inte utfört viss redovisad assistans, till exempel vid resa till Cap Verde.

Peter Yohanoun har berättat att han utförde sina assistentpass med Abdulmasih Hanna. När han några gånger var förhindrad att utföra ett pass bytte han det med någon annan PAN-anställd. Han kan inte längre minnas vem.

Som egen företagare godtar tingsrätten att Peter Yohanoun haft flexibilitet i sitt arbetsliv. Samtidigt finns det anledning att ifrågasätta hans – och Robert Rezaeis – uppgift om hur litet som hans arbete krävde av honom, något som också rimmar illa med vad som framgår av hans jobbchattar. Parallellt med det omfattande assistentarbete som han redovisat 2016 framgår till exempel att han inte sällan på eget initiativ stämt träff med kollegor och kunder långt från Södertälje kort inpå att han skulle ha avslutat 10 timmar långa nattpass som assistent. Det har inte kommit fram något meddelande i företagschattarna där han nämner att han arbetat som assistent de tider då han har redovisat sådant arbete. Under hela åtalsperioden har Peter Yohanoun dessutom varit småbarns-förälder, vilket på samma sätt som för Ibtisam Hanna Yohanoun gör det svårt att tro att han nattetid skulle ha arbetat som assistent i Södertälje i den utsträckning som han har redovisat.

De kommunala assistenterna har berättat att de aldrig har sett Peter Yohanoun på Målarvägen förutom när han ett fåtal gånger var på besök i sällskap av Ibtisam Hanna Yohanoun. Detta är särskilt besvärande när han redovisat nattarbete under vardagar och alltså i regel både skulle ha löst av och blivit avlöst av kommunala assistenter.

För ett stort antal datum har Peter Yohanoun tagit ut föräldrapenning samtidigt som han har redovisat att han har arbetat som assistent. Även om det inte utesluter att han utfört arbete i Södertälje i strid med reglerna om föräldrapenning, bidrar det till bilden av att assistansarbete inte var något som påverkade Peter Yohanouns tillvaro.

I en chatt mellan Peter Yohanoun och Malek Hanna i december 2018 framgår också att den förre på nytt ville få sin anställning ”aktiverad” i syfte att ”maximera bilden” av sin privatekonomi inför en låneansökan. Något som tyder på att han också avsåg att utföra arbete förekommer inte i chatten.

Peter Yohanoun har i jämförelse med övriga åtalade assistenter lämnat vaga och knapphändiga uppgifter om Abdulmasih Hannas hjälpbehov och hur ett assistanspass i regel såg ut. Hans dimmiga uppfattning om detta arbete, utöver att snickra på fågelburar och prata med Abdulmasih Hanna om fåglar, leder till tveksamhet om han utfört assistensarbete över huvud taget.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten det visat att Peter Yohanoun i stor omfattning inte har utfört assistans i enlighet med sina redovisningar. I enlighet med det höga beviskrav som gäller i brottmål konstaterar tingsrätten att styrkta krockar fördelar sig över åtalsperioden enligt följande (med nattpass angivna på det datum då passet skulle ha inletts).

År 2016

- 20, 21 och 23 april
- 2 och 23–25 maj
- 8 och 15 juni
- 4, 9, 13, 24 och 25 juli
- 7, 19, 29, 30 augusti
- 29 september
- 8, 17 och 29 november
- 6 december

År 2017

- Januari sammantaget orimligt mycket arbete
- 8, 14 och 23 februari
- 13 och 16 mars
- 3, 8, 10–12, 18, 19 och 27 april
- 1, 4, 8 och 14 maj

År 2018

- 21 och 22 februari

År 2019

- 6, 14, 20, 21 februari
- 3, 4 7, 12 – 14, 19, 20, 28, 31 mars
- 11 april
- 8, 13–16 maj
- 3, 4, 9 juni
- 1, 5, 6, 8, 20, 27, 31 juli
- 5, 7, 13–15, 25 augusti

Förutom de styrkta krockar som anges ovan finns det omständigheter som talar för att assistans inte heller har utförts under en stor andel av övriga datum som Peter Yohanoun har redovisat.

Sammanfattningsvis har Peter Yohanouns tidsredovisningar varit oriktiga i stor omfattning genom att assistans redovisats trots att sådan inte utförts. Redovisningarna har också innehållit felaktiga uppgifter om när, av vem och i hur många timmar som assistans utförts. Oriktigheterna är så omfattande att de inte kan förklaras av tillfälligt slarv när Peter Yohanoun gått igenom dem i samband med undertecknande. Det kan i stället hållas för visst att Peter Yohanoun har haft uppsåt till dem.

Det saknas utrymme för någon tänkbar alternativ förklaring.

Peter Yohanoun har ostridigt undertecknat alternativt elektroniskt signerat de oriktiga tidsredovisningarna. Dessa har sedan legat till grund för felaktiga utbetalningar av assistansersättning, som är en ekonomisk förmån. Han har haft uppsåt även till risken för de felaktiga utbetalningarna (se vidare avsnitt 8.2.8).

Peter Yohanoun bär ansvar i enlighet med detta.

Tingsrätten återkommer till frågan om Peter Yohanoun agerat tillsammans och i samförstånd med annan. I det sammanhanget diskuteras de tilltalade assistenternas ansvar även för övriga gärningsmoment i gärningsbeskrivningen. Tingsrätten återkommer också till frågan om vars och ens ansvar när det gäller storleken på den ekonomiska förmån som utbetalats.

8.2.4.7 Chadi Hannas tidsredovisningar och ansvar

Chadi Hanna har under åtalsperioden arbetat som flygpilot med bas i Oslo. Under merparten av åtalsperioden bodde han samtidigt med föräldrarna på Målarvägen. Från andra halvan av 2019 tillbringade han dock de flesta av sina nätter i Stockholm för att våren 2020 flytta till en egen lägenhet. Chadi Hanna har redovisat att han med undantag för augusti 2019 arbetat som assistent samtliga månader under åtalsperioden.

Tingsrätten har i avsnitt 8.2.4.2 redovisat bedömningar av olika sorters krockar. Mot Chadi Hanna har åklagaren i första hand åberopat krockar som bygger på hans arbete som pilot, inköp med betalkort, BankID- och mastuppkopplingar (HÖK), chattmeddelanden, vittnesuppgifter från kommunala assistenter och orimligt mycket arbete i förhållande till annan sysselsättning. Dessa bevis ska bedömas mot bakgrund av den åberopade utredningen från Securitas, vilken tingsrätten redogjort för inledningsvis. Chadi Hanna har själv erkänt att han inte har utfört viss redovisad assistans, till exempel vid resa till Sälen och under vissa nattklubbsbesök.

Chadi Hanna har genomgående berättat att han annars alltid var tillsammans med Abdulmasih Hanna under redovisade assistenspass och att de då ofta besökte barer och restauranger i Stockholm liksom spelkvällar med hans (Chadi Hannas) kamrater. Många övergångar från arbetspass till ett annat skedde i Stockholmsområdet och med andra PAN-anställda assistenter. Ibland förekom det också att Abdulmasih Hanna övernattade med honom i en lägenhet på Östermalm som han fick disponera av en flickvän. När han var förhindrad att utföra ett assistentpass bytte han det med någon annan PAN-anställd. Han kan inte längre minnas vem.

Tingsrätten hänvisar här till vad som anförts i avsnitt 8.1.3 och 8.2.4.2 beträffande påståenden om att Abdulmasih Hanna ofta varit med på aktiviteter i Stockholm och i stor utsträckning övernattat i Norrort. Detta gäller med eftertryck i förhållande till vad Chadi Hanna har berättat.

Det förekommer ett antal styrkta krockar till följd av att Chadi Hanna arbetat som flygpilot under eller i anslutning till assistentpass. Det kan vara fråga om rena krockar eller att den sammantagna arbetstiden blir orimligt lång, till exempel om han påbörjat ett arbetspass som pilot på morgonen eller tidigt på förmiddagen efter att ha ett påstått nattpass som assistent. Som försvaret har pekat på finns däremot utrymme för tveksamhet i fråga om Chadi Hanna har använt flygbiljetter för hemresor från Oslo till Stockholm som har bokats åt honom i tjänsten. Dessa uppgifter kan alltså inte läggas till grund för bedömningen att han befunnit sig i luften samtidigt som han redovisat assistensarbete.

Elham Daher, Raghad Qandella, Jeanette Aphram och Nagwa Touma har alla lämnat uppgifter med innebörden att de visserligen har sett Chadi Hanna i bostaden på Målarvägen, men att de aldrig mötte honom när de kom till dit för att påbörja sina pass på morgonen och att han aldrig som de uppfattade bytte av dem när de lämnade sina pass. De kommunala assistenternas uppgifter talar sammantaget starkt för att Chadi Hanna inte har utfört assistans i enlighet med vad han har redovisat. Att han kan ha legat och sovit på sitt rum när de kom för att påbörja sina pass om morgnarna förändrar inte den slutsatsen.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten det visat att Chadi Hanna i stor omfattning inte har utfört assistans i enlighet med sina redovisningar. I enlighet med det höga beviskrav som gäller i brottmål konstaterar tingsrätten att styrkta krockar fördelar sig över åtalsperioden enligt följande (med nattpass angivna på det datum då passet skulle ha inletts).

År 2016

- 1, 6, 16, 27 februari
- 5, 8, 25 mars
- 10, 12, 20 april
- 11, 18 maj
- 6, 11 juni
- 1, 2, 9, 27, 30 juli
- 8 augusti
- 3, 12, 19 september
- 16, 18, 19 oktober
- 14 november

- 2 december

År 2017

- 25 januari
- 1 – 5, 10 februari
- 1, 9, 29 mars
- 24 april
- 3, 20, 31 maj
- 7, 9, 16 – 18, 27 juni
- 2, 9 augusti
- 6, 14, 22 – 24 september
- 11, 31 oktober
- 5, 18, 25, 27 november
- 15 december

År 2018

- 2, 10 januari
- 7 februari
- 6, 13 mars
- 18, 19, 26 – 29 april
- 14, 17, 21 – 24, 29 – 31 maj
- 12, 13, 20, 28 juni
- 25 juli
- 22, 5, 6, 10, 18, 26, 27 september
- 22 – 25 oktober
- 4, 12, 13, 20, 21, 28, 29 november
- 6, 17 – 19, 25, 26 december

År 2019

- 15, 20 – 23, 29 – 31 januari
- 1, 7 – 11, 18, 19 februari
- 18, 25 – 27 mars
- 3 – 6, 21 – 24 april
- 1 – 3, 11, 17, 20, 21, 28, 30 maj
- 6, 7 och 14 juni
- 2 – 4, 11, 14, 21 juli
- 20, 22 oktober
- 16 november
- 21, 22 december

År 2020

- 11, 19 januari
- 6, 7, 12, 22 februari
- 21 mars

- 29 april

Förutom de styrkta krockar som anges ovan finns det omständigheter som talar för att assistans inte heller har utförts under en stor andel av övriga datum som Chadi Hanna har redovisat.

Sammanfattningsvis har Chadi Hannas tidsredovisningar varit oriktiga i stor omfattning genom att assistans redovisats trots att sådan inte utförts. Redovisningarna har också innehållit felaktiga uppgifter om när, av vem och i hur många timmar som assistans utförts. Oriktigheterna är så omfattande att de inte kan förklaras av tillfälligt slarv. Det kan i stället hållas för visst att Chadi Hanna har haft uppsåt till dem.

Det saknas utrymme för någon tänkbar alternativ förklaring.

Chadi Hanna har ostridigt undertecknat alternativt elektroniskt signerat de oriktiga tidsredovisningarna. Dessa har legat till grund för felaktiga utbetalningar av assistansersättning, som är en ekonomisk förmån. Chadi Hanna har haft uppsåt även till risken för de felaktiga utbetalningarna (se vidare avsnitt 8.2.8).

Chadi Hanna bär ansvar i enlighet med detta.

Tingsrätten återkommer till frågan om Chadi Hanna agerat tillsammans och i samförstånd med annan. I det sammanhanget diskuteras de tilltalade assistenternas ansvar även för övriga gärningsmoment i gärningsbeskrivningen. Tingsrätten återkommer också till frågan om vars och ens ansvar när det gäller storleken på den ekonomiska förmån som utbetalats.

8.2.4.8 Firas Hannas tidsredovisningar och ansvar

Firas Hanna arbetar som polis och var under hela åtalsperioden bosatt på Målarvägen med Abdulmasih Hanna och Chamiram George. Han har redovisat att utförd assistans varje månad från åtalstidens början till och med februari 2020.

Tingsrätten har i avsnitt 8.2.4.2 redovisat bedömningar av olika sorters krockar och bland annat uttalat sig om vad som gällde under jourpass år 2016. Mot

Firas Hanna har åklagaren i första hand åberopat krokar som bygger på tjänstgöring som polis, inköp med betalkort, BankID- och mastuppkopplingar (HÖK), chattmeddelanden, in- och utpasseringar i låssystemet på polisstationen och orimligt mycket arbete i förhållande till annan sysselsättning. Dessa bevis ska ses mot bakgrund av den åberopade utredningen från Securitas, vilken tingsrätten redogjort för inledningsvis. Firas Hanna har själv erkänt att han inte har utfört viss redovisad assistans, till exempel vid resor och krogbesök.

Åklagaren har under huvudförhandlingen frånfallit påståenden om krokar på beträffande ett antal pass som redovisats av Firas Hanna. Inte heller de kommunala assistenternas uppgifter om huruvida de har bytt av respektive blivit avbytta av Firas Hanna har gjorts gällande mot honom som enskilda krokar.

Firas Hanna har genomgående berättat att han annars alltid var tillsammans med Abdulmasih Hanna under redovisade assistenspass och att de ibland besökte barer och restauranger i Stockholm och spelkvällar med kamrater samt att denne var åskådare när han (Firas Hanna) tränade fotboll. Det hände också att Abdulmasih Hanna fick följa med och vänta i bilen utanför polisstationen om Firas Hanna hade ett kort ärende dit. När han några gånger var förhindrad att utföra ett assistentpass bytte han det med någon annan PAN-anställd. Han kan inte längre minnas vem.

Tingsrätten konstaterar att Firas Hannas arbetspass som assistent respektive polis ofta har legat omedelbart efter varandra utan något uppehåll mellan. I vissa fall har det kommit fram uppgifter ur dörrpasseringsloggar som talar för att Firas Hanna lämnat sitt pass på polisen i sådan tid att han skulle kunna ha påbörjat sitt assistentpass i tid. Åklagaren har i sådana fall frånfallit tidigare påstående om styrkta krokar. Oavsett detta konstaterar tingsrätten att Firas Hanna inte på förhand kunnat veta med säkerhet om han skulle kunna lämna ett tjänstgöringspass i förtid. Att han under sådana förhållanden skulle ha godtagit en schemaläggning där arbetspass som polis och assistent låg omedelbart efter eller till och med överlappade varandra, framstår knappast som sannolikt. På samma sätt skulle han knappast ha godtagit arbetspass som assistent under

samma tid som han hade beredskap för polistjänstgöring. Slutsatser som dessa talar starkt emot att Firas Hanna varit inställd på att utföra arbete som assistent åt Abdulmasih Hanna även när han i teorin haft tidsmässigt utrymme för det.

Den samlade arbetsmängden av redovisade assistentpass i förening med polisarbetet har dessutom ofta varit orimligt stor. Detta gäller inte minst med tanke på att Firas Hanna som polis har haft så kallade skyddade vilodagar för att få tillräcklig vila för att kunna utföra sitt yrke som beväpnad ingripandepolis. Vad han har berättat om att han inte skulle ha känt till sina skyddade vilodagar och behovet av tillräcklig veckovila framstår som en ren efterhandskonstruktion. Däremot godtar tingsrätten att Firas Hanna vissa dagar haft utbildningar eller administration på schemat och då kunnat styra tid och plats för sitt arbete.

I fråga om chattbevisning finns för Firas Hannas även andra meddelanden än sådana som skickats i Team Hanna-chatten, där han gör upp planer om att gå på fotbollsträningar och delta i spelkvällar och liknande. Beträffande spelkvällar och restaurangbesök med Firas Hannas vänner sena kvällar och nätter anser tingsrätten att påståenden om att Abdulmasih Hanna närvarat framstår som rena efterhandskonstruktioner. Dessa uppgifter lämnas därför utan avseende.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten det visat att Firas Hanna i stor omfattning inte har utfört assistans i enlighet med sina redovisningar. I enlighet med det höga beviskrav som gäller i brottmål konstaterar tingsrätten vidare att styrkta krockar fördelar sig över åtalsperioden enligt följande (med nattpass angivna på det datum då passet skulle ha inletts).

År 2016

- 1–8, 11, 13, 15 och 23 januari
- 1 – 6, 19 och 26 februari
- 3, 11 och 27 mars
- 3, 10, 12, 13, 17, 18, 20, 24 april
- 2, 6, 10, 11, 20, 21 maj
- 11, 17, 22 juni
- 6, 12, 23, 28, juli
- 1, 3, 28, 31 augusti
- 15 september

- 22 och 29 oktober
- 4, 18–20 november
- 3, 26 december

År 2017

- 28 januari
- 19 februari
- 19, 24–26 mars
- 1, 8, 9, 13, 17, 20 april
- 1, 5, 6, 18, 19, 30 maj
- 18, 21 juni
- 1, 3, 7, 8, 29 juli
- 6, 14 augusti
- 16 september
- 1, 7, 14 oktober
- 18, 26 november
- 2 december

År 2018

- 31 januari
- 5 februari
- 3 mars
- 20 maj
- 16 juni
- 3, 11 juli
- 24 augusti
- 29 oktober
- 8 november
- 10 december

År 2019

- 5, 6, 15, 22 mars
- 2, 7, 19, 26, 27 april
- 6, 9, 22, 23, 25 maj
- 2, 5, 10 – 13, 23, 29 juni
- 7, 13, 22 juli
- 3, 8, 9, 12 augusti
- 1, 14, 21, 28 september
- 13 oktober
- 30 november
- 3, 7, 14, 29 december

År 2020

- 2 januari
- 7, 8, 15 februari

Förutom de styrkta krockar som anges ovan finns det omständigheter som talar för att assistans inte heller har utförts under en stor andel av övriga datum som Firas Hanna har redovisat.

Sammanfattningsvis har Firas Hannas tidsredovisningar varit oriktiga i stor omfattning genom att assistans redovisats trots att sådan inte utförts. Redovisningarna har också innehållit felaktiga uppgifter om när, av vem och i hur många timmar som assistans utförts. Oriktigheterna är så omfattande att de inte kan förklaras av tillfälligt slarv. Det kan i stället hållas för visst att Firas Hanna har haft uppsåt till dem.

Det saknas utrymme för någon tänkbar alternativ förklaring.

Det är ostridigt att Firas Hanna undertecknat alternativt elektroniskt signerat de oriktiga tidsredovisningarna. Dessa har sedan legat till grund för felaktiga utbetalningar av assistansersättning, som är en ekonomisk förmån. Han har haft uppsåt även till risken för de felaktiga utbetalningarna (se vidare avsnitt 8.2.8).

Utbetalningarna från Försäkringskassan har dock inte, som angetts i gärningsbeskrivningens första stycke, skett till Firas Hanna.

Firas Hanna bär ansvar i enlighet med detta.

Tingsrätten återkommer till frågan om Firas Hanna agerat tillsammans och i samförstånd med annan. I det sammanhanget diskuteras de tilltalade assistenternas ansvar även för övriga gärningsmoment i gärningsbeskrivningen. Tingsrätten återkommer också till frågan om vars och ens ansvar när det gäller storleken på den ekonomiska förmån som utbetalats.

8.2.5 Har de åtalade assistenterna agerat tillsammans och i samförstånd enligt en gemensam brottsplan?

8.2.5.1 Utgångspunkter

Enligt åklagarnas gärningspåstående har de åtalade assistenterna tillsammans och i samförstånd *schemalagt/planerat* assistansarbete som inte utförts, *uppräntat* och *undertecknat/signerat* oriktiga tidsredovisningar och assistansräkningar samt *intygat* att lämnade uppgifter är riktiga. Åklagarna har förtydligat att de hävdar att de tilltalade har medverkat till varandras brottslighet enligt en gemensam brottsplan som innefattat de moment som anges i gärningsbeskrivningen. Frågan om brottsligheten har begåtts tillsammans och i samförstånd av de åtalade assistenterna har betydelse för om de är ansvariga enbart för sina egna oriktiga tidsredovisningar, eller om de ska ansvara även för övrigas.

Enligt 23 kap. 4 § brottsbalken ska för en viss gärning dömas inte bara den som har utfört gärningen, utan även den som har främjat gärningen med råd eller dåd. Den som inte är att anse som gärningsman döms, om han eller hon har förmått annan till utförandet, för anstiftan av brottet och annars för medhjälp till det. Om flera personer medverkar till ett brott, kan de alltså dömas som gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare. Som åklagaren har utformat sin talan kan det endast vara fråga om att döma de åtalade assistenterna till ansvar som medgärningsmän i förhållande till övrigas oriktiga tidsredovisningar.

En utgångspunkt vid bedömningen av ett påstående om ansvar i medgärningsmannaskap är att det måste finnas sådan bevisning på individnivå att rätten beträffande var och en av de inblandade kan konstatera att de medverkat i brottets utförande på ett sådant sätt att de är att betrakta som medgärningsmän (se rättsfallet "Akallarånet" NJA 2006 s. 535). Medgärningsmannaskap utesluter inte av att vissa gärningsmän intagit en mer central roll och varit aktivare än andra. Det krävs inte heller, såvitt är av intresse i detta mål, att uppsåtet omfattat de specifika belopp som felaktigt skulle komma att betalas ut. Det är tillräckligt med vetskap om att kommunen skulle betala ut ersättning som en följd av att felaktiga eller vilseledande uppgifter lämnats (jfr rättsfallet "Medhjälpen till skattebrottet" NJA 2007 s. 929).

8.2.5.2 Tingsrättens bedömning

Redan det förhållandet att samtliga åtalade assistenter, i enlighet med vad som redovisats i föregående avsnitt, uppsåtligen har redovisat oriktiga uppgifter i stor omfattning talar starkt för att de har agerat tillsammans och i samförstånd. Att de skulle ha gjort detta oberoende av varandra framstår i sig som osannolikt inte minst med hänsyn till att de är varandra närstående och har umgåtts frekvent under åtalsperioden.

De åtalade assistenterna har tvärtom varit beroende av varandra för att kunna utföra brottet och undgå upptäckt; om bara någon eller ett par av de dem hade underlåtit att närvara vid sina pass eller redovisa arbete som inte hade utförts skulle brottsligheten ha försvårats avsevärt. Förhållandena i detta avseende skiljer sig från de kommunala assistenternas position. Särskilt tydligt blir detta när det, som i vissa fall, förekommer krockar beträffande flera pass i följd där de tilltalade enligt tidredovisningarna skulle ha bytt av varandra men befunnit sig på olika platser. Detta talar starkt för att var och en av dem har haft en ömsesidig medvetenhet om övrigas brottsliga gärningar och att de har anpassat sina respektive ageranden utifrån denna medvetenhet. (Jfr rättsfallet ”Chauffören och rånförsöket”, NJA 2023 s. 540.)

Ett centralt bevis för detta är innehållet i den så kallade Team Hanna-chatten, som samtliga åtalade assistenter har varit medlemmar i. Av den framgår att de inte på något sätt anpassat sina liv utifrån assistansarbete. Chatten innehåller en stor mängd meddelanden där de tilltalade beskriver och diskuterar planer och händelser då de enligt tidsredovisningarna ska ha arbetat som assistenter, utan beaktande eller ens omnämnande av Abdulmasih Hanna eller det arbetet. De tillfällen då assistansarbete diskuterades var i samband med att Chamiram George inte kunde ta hand om Abdulmasih Hanna till exempel på grund av utlandsresa. I sådana fall har de tilltalade diskuterat och även löst bemanningsfrågan utan att hänföra sig till någon i förväg upprättad schemaläggning. I slutet av åtalsperioden förekom sådana diskussioner mera utförligt och strukturerat i anledning av att föräldrarna höll på att separera.

I chatten finns flera exempel på att de åtalade assistenterna påmints om att åka särskilt till Målarvägen för att underteckna sina (ifyllda) tidsredovisningar. Det har gällt även när en assistent – enligt vad som anges i redovisningarna – nyligen varit i eller snart skulle åka till Södertälje för att arbeta. Uppenbart missnöjd med att behöva tjata om detta har Ilham Hanna skrivit att deras ”enda uppgift” var att skriva under tidsredovisningarna. Av innehållet i chatten framgår dessutom att många av assistenterna inte ens brydde sig om att själva underteckna sina tidsredovisningar, utan i stället skickade fotografier på sina namnteckningar för att låta någon annan göra detta. Vid ett tillfälle föreslog också Chadi Hanna att samtliga tilltalade assistenter skulle sätta sin underskrift på tolv i övrigt tomma blanketter för att sedan slippa skriva under varje månad.

De tilltalade assistenterna har uppgett att de kommunicerat om assistansen utanför Team Hanna-chatten, företrädesvis på telefon eller vid personliga möten. Även om det naturligtvis förekommit andra kontakter mellan dem är denna förklaring svår att godta. Chatten har använts frekvent och inte sällan för att diskutera frågor om undertecknande av tidsredovisningar efter att dessa färdigställts. Viss tillfällig planering av assistansarbete skedde också där i enlighet med vad som sagts i det föregående. Med tanke på att alla chattens medlemmar var PAN-anställda assistenter till Abdulmasih Hanna framstår chatten över huvud taget som en högst ändamålsenlig kommunikationsplattform för frågor om assistansen. Detta gäller särskilt som de åtalade assistenterna enligt egna uppgifter saknade tillgång till övrigas scheman (se i det följande) och alltså vid till exempel förseningar, förhinder eller frågor om passbyten inte kunde veta vilken annan assistent som de skulle höra av sig till.

En annan omständighet som talar starkt för en gemensam brottsplan är avsaknaden av schemaläggning. Anne-Lii Vahlgren och Ann-Christine Paksuniemi berättat att under deras respektive tid som chefer gav de åtalade assistenterna inte in några scheman avseende de PAN-anställda assistenterna. Enligt Ann-Christine Paksuniemis vittnesmål, som det på dessa punkter saknas anledning att ifrågasätta, förändrades inte detta förhållande trots att hon upprepade gånger bad Ilham Hanna om scheman inför varje månad. Ilham Hanna uppgav för

henne att det saknades behov av scheman eftersom bemanningen löste sig genom att någon alltid var på plats. Detta står i kontrast till att de åtalade assistenterna för sin del har berättat att de var och en fick ett individuellt arbetsschema, upprättat av Ilham Hanna respektive Malek Hanna, inför varje månad. De tilltalades uppgifter om hur de fick del av och hanterade dessa scheman är i sig själva svävande och delvis direkt märkliga. Enligt tingsrättens uppfattning talar detta starkt för att det före 2018 inte fanns någon regelbunden schemaläggning för de åtalade assistenternas arbete hos Abdulmasih Hanna.

Att assistansen inte var schemalagd talar starkt för att tidsredovisningarna i stort sett utgjorde efterhandskonstruktioner. I detta sammanhang konstaterar tingsrätten att om scheman hade getts in till kommunen skulle det ha förenklats för myndigheterna att upptäcka att de åtalade assistenterna i stor utsträckning inte utförde de pass som de begärde betalt för, låt vara att oanmälda hembesök i praktiken inte förekom. De tilltalades inställning till schemaläggning framstår alltså som väl förenlig med en vilja att minimera risken för upptäckt. I samma riktning talar vad Åsa Hjalmarsson berättat om svårigheten att få in uppgifter från de tilltalade assistenterna om deras ordinarie arbeten.

Som redovisas närmare i avsnitt 8.2.6 nedan anser tingsrätten att åklagaren har styrkt sitt påstående om att Chamiram George har utfört assistansliknande arbete under tid då åtalade assistenter inte har utfört redovisad assistans. Av Team Hanna-chatten framgår att de åtalade assistenterna varit medvetna om att Chamiram George hade en helt avgörande roll i omsorgen av Abdulmasih Hanna. Som exempel kan nämnas att Chadi Hanna den 31 juli 2018 skrev att någon behövde vara hemma hos Abdulmasih Hanna en knapp efterföljande månad eftersom både han och Chamiram George skulle vara bortresta. Ilham Hanna svarade "[i]ngen kommer att vara där och det vet [Chamiram George]", varpå Chadi Hanna replikerade bland annat att "[o]m någon förtjänar en semester så är det [Chamiram George] och inte [Ilham Hanna]". I samband med att Chamiram George firade jämn födelsedag 2017 fick hon en dyrbar ring i gåva av sina barn. Inköpet planerades i chatten och en diskussion fördes om vilket pris som var rimligt att betala för en sådan present mot bakgrund av de "får

pengar varje månad utan att göra så mycket”. Sett i ljuset av den övriga utredningen framstår det onekligen som att den dyrbara födelsedagspresenten åtminstone delvis gavs i gengäld för det assistansliknande arbete som Chamiram George utfört under tid då barnen oriktigt redovisat att de hade utfört assistans.

Mot den angivna bakgrunden är det uppenbart att den samordning som utförts av Ilham Hanna och sedan av Malek Hanna har syftat till att styra var och en av de åtalade assistenternas rapportering och därigenom skapa förutsättningar för brottsplanen. Detta har möjliggjort ett pussel med helg- och nattpass, utan överlappningar mellan assistenterna och vars och ens ordinarie arbete. Om det inte hade funnits en brottsplan skulle det naturliga ha varit att var och en ansvarade för sin egen tidredovisning och fyllde i arbetade pass allteftersom de utfördes. Detta inte minst med hänsyn till att de åtalade assistenterna berättat att förseningar, passbyten och andra avvikelser från schemat var vanliga.

De åtalade assistenterna har pekat på vissa omständigheter som enligt dem talar emot att det funnits en gemensam brottsplan. I huvudsak handlar detta om att de hade kunnat tillskansa sig större summor än vad de gjort om en brottsplan förelegat. Härvid har framhållits att Ilham Hanna och Malek Hanna verkat för att ytterligare kommunala assistenter skulle anställas, att arbetspass lämnats oredovisade när de inte kunnat bemannas och att var och en av de åtalade assistenterna varit ”lediga” under perioder. Enligt tingsrättens bedömning påverkar detta inte bevisläget nämnvärt. Ansträngningarna att få fler kommunala assistenter anställda kan mycket väl motiveras med en vilja att avlasta Chamiram George, särskilt i takt med att hennes och Abdulmasih Hannas relation försämrades. Det har också framkommit – till exempel i samband med försök att få Chamiram George anställd som assistent – att de tilltalade varit medvetna om behovet av att inte i onödan dra på sig misstankar från kommunens sida. Detta kan förklara att redovisningen av assistansarbete inte maximerades.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten att åklagaren visat att de åtalade assistenterna har agerat tillsammans och i samförstånd i enlighet med en

gemensam brottsplan. Vad gäller de åtalade assistenternas närmare delaktighet i den åtalade brottsligheten gör tingsrätten följande överväganden.

Det får anses utrett att var och en av de åtalade assistenterna mestadels har *undertecknat/elektroniskt signerat* sina respektive tidsredovisningar. I den mån andra har gjort det åt dem så har det varit på deras anmodan. I den utsträckning som tidsredovisningarna också har varit *oriktiga* har de därigenom deltagit i brottets utförande en viss månad (se avsnitt 8.2.9 om antal brott). Detta är det handlande som har lagts Ibtisam Hanna Yohanoun, Peter Yohanoun, Chadi Hanna och Firas Hanna till last. Tingsrätten anser inte att nämnda tilltalade kan anses ha deltagit i brottets genomförande såsom gärningsmän annat än under månader där deras redovisningar har innehållit konstaterat oriktiga uppgifter.

Ilham Hanna och Malek Hanna har under sina respektive perioder som "samordnare" i förhållande till kommunen deltagit i brottets utförande såsom medgärningsmän även under det fåtal månader då deras egna tidsredovisningar inte har konstaterats innehålla oriktigheter. Ilham Hanna har under sin tid upprättat samtliga åtalade assistenters tidsredovisningar och då varit uppenbart medveten om att de innehöll oriktiga uppgifter. När Malek Hanna innehade samma roll redovisades assistansen digitalt utifrån scheman som han försåg kommunen med. Han måste ha känt till att assistans inte skulle komma att genomföras i enlighet med dessa scheman. Under denna period får administratörerna på Södertälje kommun anses ha upprättat tidsredovisningarna, men Malek Hannas handlande ryms inom det som åklagaren i gärningsbeskrivningen har benämnt *schemalagt/planerat assistansarbete som inte utförts*. Med hänsyn till det anförda ska Ilham Hanna och Malek Hanna under sina respektive perioder som "samordnare" dömas till ansvar som medgärningsmän oberoende av om deras egna tidsredovisningar har innehållit konstaterade felaktigheter.

8.2.6 Chamiram Georges ansvar

Gärningspåståendet mot Chamiram George går alltså ut på att hon i de åtalade assistenternas frånvaro har utfört assistans eller assistansliknande arbete åt Abdulmasih Hanna. Åklagaren har förtydligat att detta avser sådana sysslor

som enligt förhörspersonerna ingick i assistansarbetet. Enligt vad som framkommit innefattar det en bred palett av sysslor; som sagt har uppdraget många gånger beskrivits som att assistenten är brukarens ”händer och fötter”.

Chamiram George har förklarat att hon visserligen kände till att Abdulmasih Hanna hade rätt till assistans dygnet runt men saknade närmare inblick i hur assistansen var organiserad. Hon har förnekat att hon deltagit i omvårdnaden om Abdulmasih Hanna annat än genom att hon ibland kunde vara behjälplig med att servera en kopp kaffe och liknande. Från försvaret har också framförts att Chamiram George inte har haft fysisk förmåga att utföra sådant arbete.

Enligt tingsrätten är invändningen om att Chamiram George saknat insikt i hur assistansen var organiserad så osannolik att den kan lämnas utan avseende. Mot bakgrund av att den ägt rum i hennes egen bostad år ut och år in är det uppenbart att Chamiram George varit väl insatt i förhållandena.

När det gäller hennes fysiska förmåga gör tingsrätten följande bedömning.

Det har framkommit att Chamiram George lider av en smärtproblematik. Hon har också varit heltidssjukskriven sedan långt före åtalsperioden. Detta ligger i linje med hennes invändning om bristande förmåga. Samtidigt har det framkommit att hennes tillstånd har varierat över tid. Det är det klarlagt att hon har utfört hushållsarbete och haft ett välfungerande socialt liv. Det framstår som fullt möjligt att hon i allmänhet kunnat ge Abdulmasih Hanna fysisk hjälp, till exempel även genom att fungera som stöd för honom vid förflyttningar.

Av den skriftliga bevisningen framgår att Ilham Hanna och Malek Hanna under åtalsperioden gjort upprepade försök att få kommunen att anställa Chamiram George som assistent åt Abdulmasih Hanna. Hennes barns uppfattningar såsom de framträder i mejlen till kommunen – att hon hade förmåga att utföra assistans åt deras far på heltid – talar starkt för att så också var fallet. Den bedömningen förändras inte av att kommunen inte ansåg att det var aktuellt att anställa Chamiram George med formell hänvisning till att hon var sjukpensionär. Invändningen om att tanken i själva verket var att Chamiram George endast

skulle arbeta någon gång ibland och vid akut behov, motsägs med styrka av den skriftliga bevisningen och framstår som en ren efterhandskonstruktion. Som angetts i avsnitt 8.2.5.2 framgår det också av uppgifterna i Team Hanna-chatten att Chamiram George ur de åtalade assistenternas perspektiv hade en central roll i omsorgen om Abdulmasih Hanna.

De kommunala assistenterna har berättat att Chamiram George allt som oftast var den enda som de träffade i bostaden förutom Abdulmasih Hanna. Som redan anförts i avsnitt 8.2.4.2 förtjänar dessa uppgifter tilltro. Till exempel har Raghad Qandella berättat om hur hon efter kvällspassen ibland fick ringa till Chamiram George, som då var ute och gjorde annat, och be henne komma hem för att Abdulmasih Hanna inte skulle lämnas ensam.

Detta leder till slutsatsen att Chamiram George, i motsats till vad hon själv uppgett, haft förmåga att utföra assistensliknande arbete som åklagaren påstått.

Som också angetts i avsnitt 8.2.5.2 framgår det av uppgifterna i Team Hanna-chatten att när Chamiram George i slutet av åtalsperioden inte längre ville utföra assistentliknande arbete så blev de tilltalade assistenterna betydligt mer benägna att ta hand om fadern. Detta talar starkt för att Chamiram George har främjat deras brottslighet; hennes roll i de åtalade assistenternas brottsplan framstår rentav som central. Här konstaterar tingsrätten också att de åtalade assistenterna sade upp sig från sina anställningar som personliga assistenter i samband med att Abdulmasih Hanna slutade leva med Chamiram George.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten att det är ställt bortom rimligt tvivel att Chamiram George har främjat de åtalade assistenternas brottslighet i enlighet med åtalet.

När det gäller uppsåt konstaterar tingsrätten att Chamiram George har nära familjerelationer till övriga tilltalade. Hon har känt till att de varit anställda som assistenter och att en assistent skulle vara i Abdulmasih Hannas omedelbara närhet dygnet runt. Som sammanboende med honom är det uteslutet att det skulle ha undgått henne att de ofta uteblivit från sina pass. Hon måste ha

känt till att de även oriktigt redovisade att de utfört assistans och därigenom fick lön som de inte hade rätt till. Sammantaget är det styrkt att Chamiram George har agerat med nödvändigt uppsåt. Åtalet mot henne är alltså styrkt.

I avsnitt 8.2.9 och 8.2.10 redovisas tingsrättens bedömningar i fråga om antalet brott och om hur brottsligheten ska rubriceras.

8.2.7 Abdulmasih Hannas ansvar

Det är utrett och ostridigt i målet att Abdulmasih Hanna på heder och samvete har undertecknat assistansräkningarna under åtalsperioden. Uppgifterna i räkningarna om den tid som assistenterna arbetat var, som konstaterats i föregående avsnitt, i stor utsträckning oriktiga. Abdulmasih Hanna har alltså i objektiv mening gjort det som åklagaren har påstått. Det står också klart att han på detta sätt har främjat de åtalade assistenternas brottslighet. Frågan är då om Abdulmasih Hanna har agerat med nödvändigt uppsåt. Denne har genom sin försvarare invänt att hans kognitiva förmåga under åtalsperioden varit så nedsatt att han inte har kunnat tillgodogöra sig informationen på assistansräkningarna och i vart fall inte har kunnat upptäcka eventuella felaktigheter i dem före undertecknandet.

Förhörspersonerna har samstämmigt gett uttryck för att Abdulmasih Hanna kände till att han hade rätt till assistans dygnet runt. Det framgår också av utredningen att han har kunnat ge uttryck för sin vilja i olika hänseenden gentemot sina assistenter och familjemedlemmar. Dessa omständigheter talar för att han vid undertecknandet av assistansräkningarna kunnat notera att mängden redovisad assistans inte stämde överens med verkliga förhållanden och att han inte var ett viljelöst redskap för annans brott.

Samtidigt står det klart att Abdulmasih Hanna under åtalsperioden inte längre behärskade svenska språket och att hans kognitiva förmåga, bland annat hans minne, var kraftigt nedsatt. Det har framkommit att han under lång tid inte kunnat härbärgera information mer än helt korta stunder. Hans tillstånd har varit sådant att han inte har kunnat höras vid huvudförhandlingen och i polisförhör

tycks det också ha varit svårt för honom att göra sig förstådd. Enligt tingsrätten är det oklart om han har vetat om vilka av hans familjemedlemmar som har varit anställda som assistenter; det är till exempel tänkbart att han har trott att Chamiram George har varit anställd. De närmare omständigheterna kring hur det gick till när räkningarna undertecknades, till exempel huruvida Abdulmasih Hanna fick information om deras innehåll, är inte heller utredda.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten att det framstår som fullt möjligt att Abdulmasih Hanna har undertecknat assistansräkningarna utan att kunna tillgodogöra sig deras innehåll och riktighet. Med hänsyn till hans tillstånd är det inte heller klarlagt att han insett att det fanns en risk för att räkningarna innehöll oriktiga uppgifter. Eftersom det alltså inte är bevisat att han har agerat ens med likgiltighetsuppsåt ska åtalet mot Abdulmasih Hanna ogillas.

Det finns anledning att understryka att frikännandet av Abdulmasih Hanna gäller även åklagarens alternativa ansvarsyrkande. På grund av tekniska ofullständigheter i målhanteringssystemet framgår inte detta fullt ut i domslutet.

8.2.8 Hur mycket assistansersättning har betalats ut felaktigt?

Som nämnts i det föregående har åklagarna inte påstått att assistans *inte* har utförts annat än under de pass där krocker görs gällande. Samtidigt har de inte vitsordat att assistans utförts i övriga fall. Åklagarna har beskrivit tidsredovisningarna som ”pappersprodukter” och ”efterhandskonstruktioner”.

Från försvararhåll har däremot gjorts gällande att gjorda utbetalningar kan anses felaktiga endast i den mån åklagaren visat att någon assistans alls inte har utförts motsvarande arbetspass. De tilltalade har ofta förklarat att de har genomfört merparten av ett redovisat pass och pekat på att en krock inte visar annat än att de möjligen anlant försenade eller lämnat arbetet i förtid.

Åklagarna har för sin del gjort gällande att även sådana krocker innebär att assistans inte har utförts och redovisats enligt gällande regelverk varför rätt till assistansersättning inte har förelegat. Hela utbetalningen skulle alltså vara felaktig där oriktiga uppgifter har kunnat konstateras i tidsredovisningarna.

Tingsrätten gör följande bedömning i denna fråga.

Av utredningen framgår att flertalet av de åtalade assistenterna har hjälpt Abdulmasih Hanna i olika sammanhang. Mot den bakgrunden godtar tingsrätten att de har utfört assistans i någon men okänd omfattning.

Mängden oriktiga uppgifter i tidsredovisningarna är emellertid så stor att det överhuvudtaget inte går att bedöma vilket arbete som har utförts. Det är inte fråga om sådana enstaka felaktigheter som Försäkringskassan, enligt Ronnie Alkebrings vittnesmål, kunnat overse med och ändå betala ut justerad ersättning. Utifrån vad tingsrätten har funnit klarlagt om brottsplan kan det också konstateras att de i efterhand upprättade tidsredovisningarna aldrig varit avsedda att spegla verkliga förhållanden. Snarare har det berott på slumpmässiga omständigheter – exempelvis att en tilltalad assistent av andra skäl besökt Målarvägen eller en tillställning där andra familjemedlemmar närvarat – om någon av dem bistått Abdulmasih Hanna under redovisad assistenstid. Det kan hållas för visst att Försäkringskassan inte skulle ha gjort några utbetalningar om myndigheten känt till dessa förhållanden.

Med hänsyn till det höga beviskravet i brottmål måste det samtidigt krävas minst en styrkt krock i en tidsredovisning för att den följande utbetalningen ska anses felaktig. Följaktligen ska belopp motsvarande assistansersättning som betalats ut på grundval av tidsredovisningar där det saknas styrkta krockar avräknas från beloppet som åklagarna har angett.

En utbetalning kan vara att anse som felaktig i sin helhet även om assistans kan ha utförts helt eller delvis under vissa av de redovisade passen på en tidsredovisning i vilken felaktiga uppgifter har kunnat konstaterats (se till exempel Svea hovrätts dom den 23 juli 2015 i mål nr B 5912-14). Som diskuterats i avsnitt 8.2.4.1 gäller vidare att en tidsredovisning inte endast innehåller uppgift om antalet arbetade timmar, utan även när och av vem arbetet har utförts. Med tanke på Försäkringskassans begränsade kontrollmöjligheter är behovet av korrekt rapportering stort i alla dessa delar. Det finns alltså inte anledning att

modifiera bedömningen av storleken på det belopp som betalats ut felaktigt på den grunden att arbete utförts under delar av ett arbetspass.

8.2.9 Hur många brott är det fråga om?

Enligt fast praxis för upprepad bidragsbrottslighet utgör varje utbetalning av ersättning ett brott (se bland annat rättsfallet NJA 2012 s. 886). Även i detta fall ska varje utbetalning från Försäkringskassan, koppad till en assistansräkning med tillhörande tidsredovisningar, anses utgöra ett möjligt brott. Som mest kan en tilltalad därför dömas för 52 brott. Enligt vad som anförts i tidigare avsnitt ska Chadi Hanna, Firas Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun och Peter Yohanoun inte dömas till ansvar för att ha undertecknat en oriktig tidsredovisning under månader då de inte har överbevisats om att redovisningarna har innehållit oriktigheter, eller då de inte alls har redovisat utförd assistans. Annorlunda förhåller det sig med Ilham Hanna och Malek Hanna under de perioder då de har haft rollen som samordnare.

Såvitt avser Chamiram George finns det viss osäkerhet kring om hon har främjat brottsligheten under var och en av de månader som åtalet innefattar. Detta framför allt med hänsyn till uppgifterna om att hennes delaktighet i omsorgen om Abdulmasih Hanna tycks ha avtagit under slutet av brottstiden. Hon ska därför dömas för medhjälp till övrigas brottslighet vid ett okänt antal tillfällen.

8.2.10 Är brotten grova?

Åklagaren har gjort gällande att varje brott ska rubriceras som grovt på grund av att gärningarna har begåtts systematiskt, i stor omfattning och under lång tid och genom osanna intyganden samt avsett betydande belopp. I denna fråga gör tingsrätten följande bedömning.

De åtalade assistenterna har på sina tidsredovisningar i och för sig lämnat osanna uppgifter om annat än egna angelägenheter på sätt som krävs för ansvar för osant intygande enligt 15 kap. 11 § brottsbalken. Detta är dock i princip en grundförutsättning för bidragsbrott. Det är inte fråga om ett förfalskningsbrott

som innebär att handlingen, som uppgiften lämnats i, blir falsk i nu aktuell bemärkelse. Det förhållandet att brottsligheten begåtts genom osanna intyganden saknar därför betydelse för gradindelningen.

Däremot står det fullt klart att gärningarna har ingått i en brottslighet som utövats systematiskt i stor omfattning och under lång tid. Verksamheten har bedrivits enligt en brottsplan i en sluten och nära krets av personer som på ett förslaget sätt har utnyttjat Försäkringskassans begränsade möjligheter att bedriva effektiv tillsyn. Brottsligheten har riktats mot en viktig del av välfärdssystemet. På goda grunder kan den betecknas som systemhotande. Totalt har det också rört sig om mycket betydande belopp.

Vid en sammantagen bedömning anser tingsrätten att vart och ett av konstaterade brott ska bedömas som grovt bidragsbrott. Chamiram George ska för sin del dömas för medhjälp till så rubricerade brott.

8.2.11 Sammanfattning och slutsats

De åtalade assistenterna ska dömas för grova bidragsbrott. Antalet brott för var och en av dem är i fallande ordning.

- Ilham Hanna: 50 brott
- Chadi Hanna: 48 brott
- Firas Hanna: 46 brott
- Malek Hanna: 35 brott
- Ibtisam Hanna Yohanoun: 32 brott
- Peter Yohanoun: 22 brott

Chamiram George ska för sin del dömas för medhjälp till grovt bidragsbrott vid okänt antal tillfällen.

Tingsrättens bedömningar i det föregående leder också till slutsatsen att den felaktigt utbetalade ersättningen sammanlagt uppgår till 5 618 385 kr.

8.3 Skadestånd

De åtalade assistenterna ska vid de bedömningar som tingsrätten har gjort i skuldfrågan som utgångspunkt förpliktas att solidariskt ersätta Försäkringskassans skada i form av felaktigt utbetald assistansersättning. Det solidariska betalningsansvaret för var och en av dem ska uppgå till belopp som motsvarar den skada som de själva ansvarar för. Efter avrundning motsvarar det följande.

- Ilham Hanna: 5 549 918 kr
- Chadi Hanna: 5 356 775 kr
- Firas Hanna: 5 067 771 kr
- Malek Hanna: 3 996 213 kr
- Ibtisam Hanna Yohanoun: 3 645 246 kr
- Peter Yohanoun: 2 476 484 kr

Brottsligheten som orsakat Försäkringskassans skada har varit ett så klandervärt förfarande att utrymmet för jämkning är mycket begränsat (jfr 3 kap. 1 § och 4 kap. 1 § skadeståndslagen, 1972:207, och Svea hovrätts dom den 11 januari 2022 i mål B 13397-20). Det som har framförts om att Södertälje kommun har brustit i sin tillsyn över assistansärendet medför inte skäl att jämka skadeståndet, varken sett för sig eller i förening med det förhållandet att de åtalade assistenternas vinning har varit mindre än Försäkringskassans skada.

Det följer av 4 § femte stycket räntelagen (1975:635) att ränta ska löpa på beloppet från brottsdatum till dess betalning sker. Försäkringskassan har emellertid, för att göra ränteyrkandet mindre komplicerat, gjort gällande att ränta ska utgå årsvis på de belopp som betalats ut felaktigt. Tingsrätten konstaterar att räntan också blir mindre betungande för de åtalade assistenterna på det sättet än om ränta hade yrkats i enlighet med räntelagen. Ränta ska alltså utgå på de totalbelopp per år som de åtalade assistenterna ansvarar för.

Sammanfattningsvis ska de Ilham Hanna, Chadi Hanna, Firas Hanna, Malek Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun och Peter Yohanoun betala skadestånd och

solidariskt med varandra ansvara för de belopp som anges ovan. Ränta ska löpa på beloppen från de datum som anges i domslutet för var och en av dem.

8.4 Påföljder

8.4.1 Inledande utgångspunkter

Under merparten av brottstiden har straffskalan för grovt bidragsbrott varit fängelse från sex månader till fyra år. Vid flerfaldig brottslighet har fängelse sex år som mest kunnat dömas ut (26 kap. 2 § andra stycket 2 brottsbalken). Högsta domstolen har uttalat att det vid seriebrottslighet, där det finns ett tydligt samband mellan brotten, kan finnas skäl att låta särskilda överväganden göra sig gällande när det samlade straffvärdet ska bestämmas (se bland annat rättsfallet ”De upprepade skattebrotten”, NJA 20218 s. 634).

I detta fall får brottslighetens förslagenhet, systematik och den sammanlagda skadan anses ha beaktats tillräckligt vid de enskilda brottens rubricering (se i det föregående). Sammantaget anser tingsrätten därför att det samlade straffvärde om fängelse två år och sex månader, som åklagaren har angett som utgångspunkt för påföljdsbestämningen, framstår som rimligt. Vid påföljdsbestämningen för var och en av de tilltalade ska dock straffet bestämmas utifrån vad som ligger henne eller honom till last.

Inledningsvis finns anledning att behandla en fråga som samtliga tilltalade lyft fram, nämligen om det i förmildrande riktning ska beaktas att en ovanligt lång tid har förflutit mellan brotten och domen (sen lagföring) och/eller att deras rätt att få sin sak prövad inom skälig tid har kränkts (långsam handläggning).

Tingsrätten konstaterar att polisanmälan gjordes i oktober 2019 och att flera av de åtalade assistenterna frihetsberövades knappt ett och ett halvt år efter brottstidens slut. Åtal väcktes drygt två år senare. Ytterligare knappt ett år har nu gått när dom meddelas. Det är fråga om omfattande brottslighet som varit av svårupptäckt och svårutredd art samt begången av ett flertal personer. Utredningen är mycket omfattande och målet saknar förturskaraktär. Mot denna bakgrund

anser tingsrätten inte att det förekommit någon sen lagföring eller långsam handläggning som ska påverka påföljdsbestämningen.

Med detta övergår tingsrätten till att behandla påföljden för var och en av de som ska dömas.

8.4.2 Ilham Hanna

Ilham Hanna döms för 50 fall av grovt bidragsbrott motsvarande ett sammanlagt belopp om cirka 5 549 918 kr. Hon har intagit en ledande roll bland de åtalade assistenterna under en stor del av brottstiden. Hennes kontakter med kommunen och administration av redovisningen har varit avgörande för att brottupplägget skulle kunna fortsätta. Tingsrätten anser att Ilham Hannas brottslighet har ett samlat straffvärde om fängelse två år och nio månader.

Ilham Hanna har anfört att hon till följd av åtalet har förlorat sitt arbete som managentkonsult. Detta blanka påstående är inte ägnat att medföra strafflindring. Någon annan omständighet som motiverar avsteg från straffvärdet i skärpande eller mildrande riktning har inte framkommit.

Straffvärdet är så högt att annan påföljd än fängelse kan komma i fråga. Det har inte heller kommit fram några omständigheter som ska tillmätas betydelse i försvårande eller förmildrande riktning. Påföljden för Ilham Hanna bestäms alltså till fängelse i två år och nio månader.

8.4.3 Malek Hanna

Malek Hanna döms för 35 fall av grovt bidragsbrott motsvarande ett sammanlagt belopp om cirka 3 996 213 kr. I likhet med Ilham Hanna har han under en del av brottstiden haft en ledande roll bland de åtalade assistenterna och vidtagit åtgärder som har varit avgörande för att brottsupplägget kunde fortsätta. Det samlade straffvärdet av den brottslighet som han döms för motsvarar fängelse två år och sex månader.

Eftersom Malek Hanna är advokat har tingsrätten inhämtat yttrande från Sveriges advokatsamfund för att belysa frågan om eventuella konsekvenser relaterade till hans yrkesutövning. I yttrandet redovisas slutsatsen att Malek Hanna riskerar disciplinär påföljd och att det finns grundad anledning att anta att uteslutning ur samfundet kan komma i fråga. Tingsrätten noterar att yttrandet bygger på utgångspunkten att åtalet endast gällde ansvar för grovt bedrägeri. Ansvarsyrkandet har sedermera justerats. Saken är dock den samma och det kan på goda grunder antas att samfundets bedömning gäller även vid grovt bidragsbrott. Mot denna bakgrund anser tingsrätten att det kan antas att Malek Hanna till följd av domen blir utesluten ur advokatsamfundet och alltså drabbas av hinder i sin framtida yrkesutövning. Detta ska beaktas i lindrande riktning vid straffmätningen.

Någon annan omständighet som ger anledning att mäta ut längre eller kortare straff har inte kommit fram. Straffmätningens värde för Malek Hannas del motsvarar fängelse i två år och tre månader. Även det är så högt att annan påföljd än fängelse inte kan komma i fråga. Straffet för Malek Hanna bestäms alltså till fängelse i två år och tre månader.

8.4.4 Peter Yohanoun

Peter Yohanoun döms för 22 fall av grovt bidragsbrott motsvarande ett sammanlagt belopp om cirka 2 476 484 kr. Enligt tingsrättens bedömning uppgår det samlade straffvärdet till fängelse ett år och sex månader.

Som diskuteras mera ingående i det följande medför inte det förhållandet att Peter Yohanoun har tre barn med Ibtisam Hanna Yohanoun, att det finns skäl att mildra påföljden. Inte heller i övrigt har det kommit fram något skäl att avvika från straffvärdet i försvårande eller förmildrande riktning. Det höga straffvärdet innebär att fängelse ska väljas som påföljd. För Peter Yohanoun bestäms alltså straffet till fängelse i ett år och sex månader.

8.4.5 Ibtisam Hanna Yohanoun

Ibtisam Hanna Yohanoun döms nu för 32 fall av grovt bidragsbrott motsvarande ett sammanlagt belopp om 3 645 246 kr. Enligt tingsrättens bedömning innebär detta ett samlat straffvärde om fängelse två år och tre månader.

Frågan är då om det finns någon omständighet som påverkar straffmätningen. Ibtisam Hanna har med Peter Yohanoun delad vårdnad om tre små barn och har med hänsyn till deras bästa påkallat strafflindring för det fall de båda skulle dömas till fängelse. Skälet är att barnen annars kommer att stå utan båda sina vårdnadshavare under verkställigheten av fängelsestraffen.

I 29 kap. 5 § punkt 8 brottsbalken anges att rätten vid straffmätning i skälighetsomfattning ska beakta om någon annan omständighet påkallar att den tilltalade får ett lägre straff än brottets straffvärde motiverar. Punkten innefattar så kallade tredjemansskäl, dvs. hänsyn till att någon annan än gärningsmannen drabbas på ett helt oproportionerligt och orimligt sätt. Detta gäller inte minst den tilltalades barn (se prop. 1987/88:120 s. 96). Högsta domstolen har nyligen uttalat sig om hur principen om barnets bästa ska beaktas vid påföljdsbestämning (se ”Mammans näringspenningtvätt, dom den 24 oktober 2024 i mål B 1793-23”) inom ramen för denna bestämmelse. Av rättsfallet framgår bland annat att en förutsättning för att påföljden ska påverkas är att straffet kan antas medföra mer påtagliga negativa konsekvenser för barnet. Det är främst när en förälder som ensam ansvarar för omvårdnaden riskerar att dömas till fängelse som hänsynen till barnet kan få genomslag vid påföljdsbestämningen. I rättsfallet hänvisas också till att Kriminalvården och socialtjänsten har ett ansvar för att begränsa de negativa konsekvenser som ett straff får för barn till den dömde.

I den mån fängelsestraff skulle verkställas samtidigt för Ibtisam Hanna Yohanoun och Peter Yohanoun är detta, enligt tingsrättens mening, att likställa med den situation som behandlas i Högsta domstolens avgörande. Det skulle även få antas ha påtagligt negativa konsekvenser för barnen.

Frågan är då om det kan antas att så blir fallet.

Som anges i Högsta domstolens dom har bland andra Kriminalvården ett ansvar för att begränsa de negativa konsekvenser som ett straff får för barn. Bestämmelser om tidpunkt för verkställigheten av fängelsestraff finns i strafftidslagen (2018:1251). Enligt denna lag ska den som har dömts till fängelse utan dröjsmål föreläggas att viss dag inställa sig på anstalt sedan domen har vunnit laga kraft (se 2 och 6 §§). Bestämmelsen ger uttryck för utgångspunkten att tiden mellan dom och verkställighet ska vara så kort som möjligt (se prop. 2017/18:250 s. 168). Av 14 § första stycket samma lag framgår att högst sex månaders uppskov med verkställighet av ett fängelsestraff får medges på ansökan av den dömda, om det finns särskilda skäl med hänsyn till bland annat den dömdes familjeförhållanden och om samhällsskyddsintresset medger detta. Om det finns synnerliga skäl får uppskov under ytterligare högst sex månader medges. I förarbetena till bestämmelsen nämns som exempel att familjeskäl kan motivera uppskov om ett barns båda vårdnadshavare är dömda och (annars) ska verkställa fängelsestraff samtidigt. Uppskov kan beviljas för att en vårdnadshavare ska kunna ta hand om barnet eller barnen. (Se a. prop. s. 178).

Med beaktande av fängelsestraffens längd, inklusive reglerna om villkorlig frigivning, anser tingsrätten att det mot denna bakgrund saknas skäl för antagande att påföljderna i målet, utdömda efter respektive straffvärde, skulle få sådana negativa konsekvenser för Ibtisam Hannas och Peter Yohanouns barn att det ska få genomslag vid straffmätning eller påföljdsval. Ibtisam Hanna Yohanoun ska alltså inte ges strafflindring på grund av principen om barnets bästa.

Ibtisam Hanna Yohanoun har vidare anfört att hon vid fällande dom riskerar att förlora sin legitimation som receptarie och i förlängningen kan förlora sin anställning. Omständigheterna är inte sådana att ett blankt påstående om detta kan medföra strafflindring. Det har alltså inte gjorts antagligt att hon till följd av domen kommer drabbas av hinder eller svårighet i sin yrkesutövning.

Inte heller i övrigt har det framkommit något annat skäl för att frångå straffvärdet vid straffmätningen. Med hänsyn till det höga straffvärdet saknas alternativ

till fängelse. Påföljden för Ibtisam Hanna Yohanoun bestäms alltså till fängelse i två år och tre månader.

8.4.6 Chadi Hanna

Chadi Hanna döms för 48 fall av grovt bidragsbrott motsvarande ett sammanlagt belopp om cirka 5 356 775 kr. Brotten har ett sammanlagt straffvärde som motsvarar fängelse i två år och sex månader.

Chadi Hanna har framfört att han vid fällande dom sannolikt kommer att förlora en säkerhetsklassning som han är beroende av i sitt yrke som pilot. Omständigheterna är inte sådana att ett blankt påstående om detta kan medföra strafflindring. Det har alltså inte gjorts antagligt att Chadi Hanna till följd av domen kommer drabbas av hinder eller svårighet i sin yrkesutövning. Någon annan omständighet som motiverar strafflindring har inte kommit fram.

Straffvärdet är så högt att annan påföljd än fängelse inte kan komma i fråga. Straffet för Chadi Hanna bestäms alltså till fängelse två år och sex månader.

8.4.7 Firas Hanna

Firas Hanna döms för 46 fall av grovt bidragsbrott motsvarande ett totalt belopp om 5 067 771 kr. Det samlade straffvärdet motsvarar för hans del fängelse två år och sex månader.

Firas Hanna är polis. På åklagarens begäran har tingsrätten inhämtat yttrande från Personalansvarsnämnden vid Polismyndigheten. I yttrandet redovisas slutsatsen att Firas Hanna kommer att skiljas från sin anställning om han döms för grovt bedrägeri eller bedrägeri. Det får antas att bedömningen hade blivit densamma om grovt bidragsbrott hade varit aktuell som brottsrubricering när nämnden yttrade sig. Det kan alltså antas att Firas Hanna till följd av domen blir skild från sin anställning, vilket ska beaktas i lindrande riktning vid påföljdsbestämningen.

Någon annan omständighet som ger anledning att mäta ut ett längre eller kortare straff har dock inte kommit fram. Med hänsyn till det anförda uppgår det

reducerade straffvärdet för Firas Hannas del till fängelse två år och tre månader.

8.4.8 Chamiram George

Chamiram George döms för medhjälp grovt bidragsbrott i ett stort men okänt antal fall. Hon har spelat en central roll i brottsupplägget men har inte själv lämnat några oriktiga uppgifter till myndigheterna. Det handlande som ligger henne till last är att hon har tagit hand om sin make. Någon vinning av brottsligheten har hon knappast haft. Det samlade straffvärdet av hennes brottslighet överstiger inte fängelse i ett år. Det finns därmed utrymme för att bestämma annan påföljd än fängelse. Eftersom Chamiram George är tidigare ostraffad och brottslighetens art inte påkallar annat, ska påföljden därför bestämmas till villkorlig dom i förening med ett kraftigt bötesstraff.

8.5 Ersättning till försvararna och återbetalningsskyldighet

8.5.1 Ersättning

De offentliga försvararna har yrkat ersättning för utfört arbete och tidsspillan enligt taxa samt för utlägg och mervärdesskatt. Nedlagd arbetstid avrundad till hela timmar för respektive försvarare i fallande ordning uppgår till följande.

- David Massi (Malek Hanna): 652 timmar
- Mikael Westerlund (Ilham Hanna): 642 timmar
- Slobodan Jovicic (Chadi Hanna): 537 timmar
- Björn Sandin (Firas Hanna): 522 timmar
- David Hall (Ibtisam Hanna Yohanoun): 508 timmar
- Martin Soner (Peter Yohanoun): 491 timmar
- George Yanko (Abdulmasih Hanna): 397 timmar
- Jack Melkemichel (Chamiram George): 388 timmar

Ingivna kostnadsräkningar är i flertalet fall mycket utförliga och får även i övriga fall anses ge tillräckligt underlag för att tingsrätten ska kunna bedöma skäligheten i framställda ersättningsanspråk. Det finns inte skäl att ifrågasätta att de poster som upptagits motsvarar verkliga förhållanden.

Åklagarna har yttrat sig över räkningarna och anför att den arbetstid som nedlagts av David Massi och Mikael Westerlund inte framstår som skälig i förhållande till uppdragets art och omfattning. I övriga delar har åklagarna ingen erinran mot framställda anspråk.

Förundersökningen i målet har varit omfattande och huvudförhandlingen har pågått i nästan 110 timmar fördelade på 23 förhandlingsdagar. Till detta kommer ett sammanträde för förberedelse inför huvudförhandlingen. Det är ingen tvekan om att försvararna har fått lägga ned betydande arbete för att tillvarata sina respektive huvudmäns rätt.

När det gäller David Massi och Mikael Westerlund har deras respektive huvudmän intagit centrala roller i målet och utredningen mot dem har varit särskilt omfattande. Försvararna har också lyft in flerfaldig motbevisning i målet. Även med den utgångspunkten delar tingsrätten åklagarnas bedömning att arbetstiden som lagts ned av David Massi och Mikael Westerlund inte framstår som fullt ut motiverad. Det gäller särskilt den mycket omfattande genomgången av förundersökningen. En skälig nedsättning av yrkad ersättning motsvarar 40 timmars arbete. David Massi och Mikael Westerlund ska alltså tillerkännas ersättning för arbete motsvarande 612,33 respektive 602,75 timmar.

Den arbetstid som redovisats av David Hall, Martin Soner, Björn Sandin och Slobodan Jovicic framstår som skälig. De ska ges motsvarande ersättning.

Försvaret av Abdulmasih Hanna och Chamiram George har av naturliga skäl ställt andra krav på deras försvarare. Det återspeglas också i George Yankos och Jack Melkemichels kostnadsräkningar. Enligt tingsrättens mening kan det ändå ifrågasättas om nedlagd arbetstid varit motiverad utifrån de avgränsade frågor som varit aktuella för deras huvudmän.

Särskilt gäller detta för försvaret av Abdulmasih Hanna. I hans fall har George Yanko lagt ned arbete i 204 timmar med att läsa in förundersökningsprotokoll beträffande samtliga tilltalade. Enligt tingsrätten har detta inte varit skäligt utifrån huvudmannens påstådda roll i brottsligheten. En skälig nedsättning av yrkad ersättning motsvarar 50 timmars arbete. George Yanko ska alltså tillerkännas ersättning för arbete i 346,5 timmar.

I något mindre mån gör sig samma överväganden gällande beträffande Jack Melkemichels arbete. Även här handlar tingsrättens ifrågasättande om den redovisade tiden för inläsning av förundersökningsprotokoll och den s.k. mastern med sammanlagt 196 timmar. Beträffande Chamiram George har det i och för sig varit nödvändigt att förbereda försvaret även i de delar av åtalet som senare frånfallits av åklagaren. En skälig nedsättning av yrkad ersättning motsvarar därmed 20 timmars arbete. George Yanko ska alltså tillerkännas ersättning för arbete i 366 timmar.

Tingsrätten har ingen erinran mot yrkad ersättning för tidsspillan och utlägg beträffande någon försvarare.

Från den ersättning som tillerkänns Björn Sandin ska avräkning göras för det belopp som han tidigare fått i förskott med 285 975 kr, varav 228 780 kr avser arbete och 57 195 kr mervärdesskatt.

8.5.2 Återbetalning

Den 1 mars 2024 trädde nya bestämmelser i kraft om skärpt återbetalningsskyldighet i brottmål. Den äldre bestämmelsen i 31 kap. 1 § rättegångsbalken är dock tillämplig om en offentlig försvarare förordnats före ikraftträdandet av de nya reglerna, vilket är fallet i detta mål. Enligt den bestämmelsen ska en tilltalad som döms för brottet ersätta staten för det som betalats till hans eller hennes försvarare. Denna återbetalningsskyldighet kan dock begränsas med stöd av en allmän jämningsregel och med hänsyn till den tilltalades brottslighet eller hans eller hennes personliga och ekonomiska förhållanden.

Ibtisam Hanna Yohanoun, Ilham Hanna, Malek Hanna, Peter Yohanoun, Chadi Hanna och Firas Hanna döms alla till fängelsestraff från ett år sex månader och uppåt. De ska även betala betydande skadestånd till Försäkringskassan. För Malek Hanna och Firas Hanna tillkommer att de till följd av domen och enligt vad som blivit utrett i målet kommer att möta hinder i sin yrkesutövning.

Vid dessa förhållanden anser tingsrätten att Ibtisam Hanna Yohanouns, Ilham Hannas, Malek Hannas, Peter Yohanouns, Chadi Hannas och Firas Hannas ersättningsskyldighet för respektive försvararkostnad ska sättas ned helt och kostnaderna alltså stanna på staten. Såvitt gäller Chadi Hanna gäller detta också den ersättning som tingsrätten den 20 oktober 2021 tillerkänt advokaten Serpil Gungör i egenskap av tidigare offentlig försvarare för honom.

Chamiram George döms till villkorlig dom och dagsböter. Hon ska inte betala något skadestånd. Utgångspunkten är därmed att hon ska bidra till kostnaden för sitt försvar i enlighet med sin ekonomiska förmåga. Även för hennes del anser dock tingsrätten att det finns anledning till viss jämkning, bland annat med hänsyn till att omfattningen av åtalet mot henne begränsats i ett sent skede av rättegången. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att det belopp som Chamiram George ska återbetala ska sättas ned till 150 000 kr.

8.6 Avgift till brottsofferfond

Det följer av lag att de tilltalade som döms för brott ska betala en avgift till Brottsofferfonden.

RÄTTEN

Chefsrådmannen Claes Söderqvist samt nämndemännen Ilse Forsberg, Marita Sörefjord och Rolf Vikner

Rätten är enig.

Digitalt signerad av chefsrådmannen Claes Söderqvist

ÖVERKLAGANDEINFORMATION

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Södertälje tingsrätt senast **den 9 januari 2025**. Överklagandet ska vara skriftligt. Södertälje tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Södertälje tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Södertälje tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Södertälje tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Svea hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.

2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Södertälje tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.

SAMMANFATTNINGAR AV FÖRHÖRSUPPGIFTER

SÖDERTÄLJE TINGSRÄTT
Rot 1:1

INKOM: 2024-12-18
MÅLNR: B 2876-21
AKTBIL: 744

Innehållsförteckning

DE TILLTALADES UPPGIFTER.....	2
Ibtisam Hanna Yohanoun.....	2
Ilham Hanna	6
Chadi Hanna	13
Malek Hanna.....	17
Firas Hanna	24
Peter Yohanoun	27
Chamiram George.....	31
Abdulmasih Hanna.....	33
VITTNESUPPGIFTER	33
Miriana Bittmark Bengtsson	33
Ronnie Alkebring	34
Anne-lii Vahlgren	35
Ann-Christine Paksuniemi	40
Åsa Hjalmarsson.....	43
Mari Johansson.....	45
Thomas Bäcker	46
Marina Åberg Karlsson	46
Elham Daher	47
Raghad Qandella	50
Tiodora Zaito	52
Jeanette Aphram	53
Nagwa Touma	54
Antochia Hanna.....	54
Gulistan Ecer	55
Tamara Korkis	55
Robert Rezaei.....	56
Peter Wanhatalo	56
Nehad Shehata	57

DE TILLTALADES UPPGIFTER

Ibtisam Hanna Yohanoun

Allmänt

Hennes barn är födda 2014, 2016 och 2017. Hennes yngsta barn föddes den 25 april 2017. Hennes familj bodde under perioden på Margreteborgsvägen i Sollentuna.

Att hon började jobba som assistent igen i juni 2017 berodde på att hon ville tillbaka till arbetslivet efter att ha varit hemma länge. Arbetet som assistent passade då bättre än hennes ordinarie jobb på apotek eftersom hon också ville tillbringa mer tid med sin pappa. De fick inte direkt en närmare relation till följd av att hon jobbade som assistent men de fick tid med varandra. Hon kunde sitta vid hans säng när han till exempel tittade på tv – på så sätt blev umgicks de med varandra fastän hon i början nästan bara jobbade nattpass. Eftersom Peter var hemma med barnen tyckte hon inte att det var konstigt att jobba natt så mycket som hon gjorde då och det gick bra – man klarar av att arbeta mer än vad man tror. När hon kom hem och skulle sova var Peter och barnen hemma ibland, annars var de i väg på annat. Det förekom också att hon sov en stund när hon hade kommit hem till Sollentuna för att sedan ta med barnen till dagis. När Peter var på resa tog andra familjemedlemmar hand om deras barn. Hon har alltid färdats med bil till och från Södertälje i samband med assistentpass. De hade två bilar i familjen. Hon vet inte om dessa var registrerade på henne eller Peter eller Abdulmasih.

Schemaläggning och redovisning av assistans

Det har inte varit hon utan Ilham och Malek som har upprättat hennes tidsredovisningar men hon skrev under dem. Undertecknandet skedde på Målarvägen men hon vet inte var tidsredovisningarna förvarades under månadens lopp. I regel fick hon åka ner till Södertälje för undertecknandet. Att redovisningarna fanns i Södertälje när de skulle undertecknas var för att de skulle lämnas in samlat till kommunen.

Planeringen av arbetet skedde genom att hon fick ett schema från Malek eller Ilham. Ibland var det utskrivet och ibland i en Excel-fil. Schemat byggde på vad hon hade sagt till Ilham eller Malek om när hon kunde jobba som assistent och uppgifter ur Outlook. Hon och Ilham kunde höras om det per telefon eller diskutera det när de träffades. Det var dessa uppgifter som sedan togs in i tidsredovisningarna. Om passbyten hade skett brukade hon meddela detta på olika sätt. Varför korrigeringar ändå inte noterades i tidsredovisningarna vet hon inte. Hon har inte meddelat kommunen när passbyten har skett eftersom detta skulle göras av kontaktpersonen, dvs. Ilham eller Malek. Hon ringde alltid kontaktpersonen först när behov av passbyte uppstod. Annars testade hon att ringa till Målarvägen för att höra om någon som var där kunde jobba. Så gjorde hon i regel när behov uppstod med kort varsel, annars fick hon ringa runt. Hon vet inte hur ofta hon har använt Team Hanna-chatten för att fråga om någon kunde ta ett pass åt henne.

Nu i efterhand vet hon inte med vilka hon har bytt pass vid specifika tillfällen. Det var ofta stressigt när hon skulle göra underteckna de ifyllda tidsredovisningarna. Ibland antog hon bara att uppgifterna i tidsredovisningarna var korrekta och andra gånger kontrollerade hon dem. Det har förekommit att hon har varit försenad till ett pass liksom att hon har behövt gå tidigare. Hon har aldrig fått instruktion om att passen skulle redovisas ”på minuten” när så hade skett. När hon bad andra att underteckna hennes tidsredovisning utgick hon ifrån att uppgifterna däri var korrekta. Hon fick ofta meddelande om att redovisningarna skulle undertecknas mitt i arbetsveckan i början av månaden efter den som redovisningen avsåg. Om hon hade arbetat ett nattpass var det jobbigt att gå igenom en månads schema. Hon behövde alltid åka ner till Södertälje för att skriva under och det ligger ganska långt från hennes bostad. Ilham och Malek upprättade tidrapporterna för att kommunen ville ha en ”kontaktperson”. Hur man skulle fylla i tidrapporterna ändrades och alla hade inte koll på hur man skulle göra, så det var smidigare att en person fyllde i allas redovisningar. Hon har inget minne av att någon har påtalat att han eller hon fått för lite i lön eller att hon själv någon gång reagerat på att hon fått för mycket lön i förhållande till hur mycket hon har arbetat. När man byter pass har man bytt samma typ av pass. Alltså har hon arbetat den mängd timmar som hon har fått betalt för. Hon tycker därför inte att hon har fått för mycket lön någon månad och inte heller att någon annan har fått för lite i lön. Hon har inte lämnat över pengar som hon felaktigt fått för mycket i lön, vare sig till övriga PAN-anställda assistenter eller till Chamiram. Lönen och pengarna spelade saknade betydelse för hennes vilja att jobba som assistent. Hon vet inte varför Ilham en gång ville gå igenom gamla lönespecifikationer.

Överlämningar mellan assistenter

Hon har inte fått någon instruktion om att hon skulle ha någon avlämning när hon påbörjade och avslutade sina pass, särskilt inte med sina syskon. Det var bara när det hade skett något speciellt som sådant förekom. Om på- och avstigande assistenter inte har sett varandra kan detta ha berott på att man kommit för sent, gått för tidigt eller missat varandra när man gått in och ut ur olika dörrar. Hon kontrollerade dock att det fanns någon på plats när hon skulle påbörja ett pass. Det kunde vara hennes syskon, avgående assistent eller Chamiram. Det gick också att stämma av med Abdulmasih om hur man hade det. Annars kunde hon ringa till föregående assistent själv och fråga. När hon inte var försenad pratade hon med föregående assistent och när nästkommande assistent inte var försenad pratade hon med henne/honom. Hon kan inte uppskatta hur ofta hon var sen respektive i tid. När nästkommande assistent var försenad väntade hon in henne/honom, eller så kunde någon annan hemmavarande PAN-assistent täcka upp. De kommunala assistenterna var ofta försenade men de löste alltid situationen. De kommunala assistenter som hon oftast träffade var Raghad och Elham, men även andra förekom. Hon tror att Raghad och Elham kan ha haft svårt att avgöra huruvida hon har varit på Målarvägen i egenskap av barn eller assistent till Abdulmasih.

Chamiram Georges roll m.m.

Chamiram har under brottstiden haft fibromyalgi, vilket gjort det svårt för denna att utföra lyft med mera. Hon hörde bara vid ett tillfälle att det var tal om att Chamiram skulle jobba som assistent. Hon reagerade på det eftersom Chamiram inte var arbetsförmögen. Chamiram och Abdulmasih har aldrig haft någon god relation men osämjan växte genom åren. Assistansen

bidrog till detta. Det var jobbigt att ha så mycket assistanspersonal i hemmet hela tiden och personalen byttes ofta ut. Chamiram trivdes inte med att det var främmande människor i hennes hem. Detta blev jobbigt för alla eftersom det ledde till tjafs mellan denna och de kommunala assistenterna, vilket förvärrades år 2020. Chamiram bad kommunala assistenter om hjälp med olika saker. Hon och syskonen behövde vara på plats oftare för att lugna ner Chamiram. När hon skrev i chatten att hon inte ville att Chamiram skulle behöva vara själv med hennes barn och Abdulmasih menade hon inte att det var okej att denna var själv med Abdulmasih såvida det inte samtidigt fanns flera barn i bostaden. Chamiram var dock barnvakt åt hennes barn.

Abdulmasih Hannas hjälpbehov m.m.

Abdulmasih är halvförlamad och har afasi, vilket innebär att han inte kan prata. Han behöver hjälp med förflyttningar eftersom han är rullstolsburen. Det finns ett antal hjälpmedel som han har fått för att underlätta förflyttningar till fots, bl.a. ett bälte och en bock. Han kan äta själv med vänster hand men behöver hjälp om han spiller eller liknande. När han brukade vakna varierade, men det brukade ske mellan cirka kl. 6-8 på morgonen. Efter att ha vaknat brukade han till sin rullstol och äta frukost framför teven efter att ha blivit påklädd. Sedan brukade de ta sig ut för något ärende eller en promenad. Oftast färdades de i egen bil men även färdtjänst förekom. Han åt även lunch och middag varje dag och vilade antingen sittande i stolen eller i sängen. Han brukade gå och lägga sig runt kl. 8-9. Därefter tittade han på tv innan han somnade. Mer exakt hur en dag brukade se ut har hon svårt att minnas och dagarna varierade också till sitt innehåll. På nattpass hände det att Abdulmasih redan låg och sov när hon påbörjade passet. Då kunde hon umgås med övriga familjemedlemmar. Han behövde frekvent gå på toaletten. Hon ofta han behövde göra det vet hon inte, inte heller om det rörde sig om runt 15 gånger per dygn, som sades i Kammarrätten. Det varierade också om han var vaken när hon avslutade sitt pass, men det förekom att nästa assistent hade hunnit påbörja sitt pass när han vaknade. Det kunde hända att hon slumrade till på natten. Hon vet inte vad ”aktiv tid” innebär och har aldrig fått information från kommunen om att hon inte fick sova under pass. Hon har inte kryssat i att hon utfört aktiv tid – det var den som fyllde i tidsredovisningen som gjorde detta.

Abdulmasih var ofta frustrerad över att inte kunna göra sig förstådd. Han har också svårt att minnas saker. Med vänster hand kunde han skriva dugligt för hand. Han är högerhänt och det är höger sida som är förlamad. Hon vet inte om han har förstått att hon har varit där som anställd assistent när hon arbetat, men hon tror det. Hon tror också att han har förstått att han har assistans dygnet runt. Hon medverkade inte till upprättandet eller underskrifterna av assistansräkningar men hade uppfattat, genom vad syskonen berättade, att det skedde. Innan rättegången har hon inte sett någon sådan blankett.

Att hon till sist sade upp sig från jobbet som assistent berodde på att det hade blivit jobbigare och relationerna ansträngda. De bestämde gemensamt att Abdulmasih skulle flytta ut från huset. Han flyttade i runt april 2020 till en lägenhet i Lina medan Chamiram bor kvar i radhuset på Målarvägen. De började jobba mer och mer i sina ordinarie jobb och kände alla att det inte funkade att jobba som assistenter längre. Det blev bättre för Abdulmasih i den nya bostaden eftersom han slapp tjafs och bråk. Hon besöker honom där så ofta hon kan – minst

en gång per vecka. Han har fått en hjärtinfarkt sedan dess och är inte lika aktiv som tidigare. Ibland åker hon ner ensam men ofta har hon med sig Peter och barnen.

Resor

När hon enligt åklagarens bevisning ska ha varit på resor till Kolmården, Kalmar, Astrid Lindgrens värld, Kos och Sälén har hon antingen bytt pass med någon eller så har Abdulmasih varit med henne där hon varit. Den 5 juni 2019 var hon, såvitt hon minns, på väg från på väg till Södertälje från Kalmar. Hon tror därför inte att Peter gjorde några kortköp i Kalmar dagarna efter detta – det var tillbaka i Stockholm och hon arbetade sina pass efterföljande dagar. När det gäller resorna till Sälén antar hon att de som syns på fotografierna som åklagaren har presenterat deltog på resan. Hur assistansen sköttes under dessa resor minns hon inte. Det kan ha varit Tamara, Antochia, Firas eller någon annan PAN-anställd som utförde assistans och hon vet inte om någon av dem begärde ersättning för utförd assistans under dessa datum. Det kan inte ha varit Chamiram som skötte om Abdulmasih eftersom Chamiram inte är kapabel att göra det.

Chattmeddelanden

Hon var en av medlemmarna i Team Hanna-chatten. I den mån det av meddelanden som hon har skickat framgår att hon har varit någon annanstans än på Målarvägen har hon bytt pass med någon annan assistent eller utfört assistans med Abdulmasih med sig. Hon skrev den 4 december 2017 ett meddelande om att hon hade det stressigt och mycket att tänka på. Sammanhanget minns hon inte men det verkar som att hon hade mycket att hålla reda på. Det kan ha handlat om undertecknande av tidsredovisningen för föregående månad. Den 7 juni 2018 bad hon Chadi, som bodde i radhuset på Målarvägen, att underteckna hennes tidsredovisning. Hon måste ha saknat möjlighet att själv åka ner till Södertälje och underteckna den. Hon minns inte vad det skulle ha kunnat vara för situation. När Ilham sedan uppmanades att lämna tomma blanketter för ett års tid som de kunde underteckna vid ett och samma tillfälle tänker hon att Chadi inte menade allvar med detta utan var ironisk, varpå hon följde med i jargongen när hon instämde i hans förslag. Vad Ilham menade när denna den 8 februari 2020 skrev att de fick göra som de ville med ett assistanspass dagen efter vet hon inte, men hon tänker att Ilham menade att hon och Peter fick ”lösa situationen” med det vakanta passet.

Telefonuppkopplingar

Hon hade inte någon egen mobiltelefon under perioden men hade tillgång till en som Peter ägde. Hon använde den ibland. Även Peter och barnen använde telefonen. Det var denna telefon som togs i beslag från henne och som Team Hanna-chatten fanns kvar i. Abonnemanget till den telefonen stod på Peter. Hon hade också tillgång till en stationär hemtelefon. Hon brukade ha Peters mobiltelefon med sig när hon behövde vara nåbar. Hon använder inte sociala medier och har inte heller i övrigt något större behov av teknologi. Om man ville nå henne fanns den stationära telefonen och kunde man ringa mobiltelefonnumret – ibland var det Peter som svarade. Peter kunde nå henne på föräldrarnas hemtelefon när hon var där eller på Chamirams mobiltelefon. Hennes ordinarie arbetsgivare kunde nå henne på mobiltelefonen, hemtelefonen eller Peters jobbtelefon. Utifrån att hon inte hade med sig

mobiltelefonen särskilt ofta kan hon inte svara på om hon har befunnit sig på de platser där den har kopplat upp mot närmsta mast eller där Bank-ID i telefonen har kopplat upp.

Kortköp

Hon har ett eget bankkonto men hon och Peter har gemensamma betalkort. Ibland använder hon sitt betalkort, ibland Peters, och ibland betalar hon med kontanter. Hon brukar ha sitt betalkort i mittkonsolen på bilen – det tycker hon är smidigt och hon undviker på så sätt att glömma det. Hon färdas alltid med bil. Hon och Peter har varsin bil; bland ligger hennes betalkort i Peters bil och vice versa. Det finns alltid ett betalkort i någon av bilarna, på så sätt vet hon att hon kan genomföra nödvändiga inköp. Så är det i alla fall oftast. Det händer också att Peter är bortrest.

Tidigare uppgifter

När hon i polisförhör sade att hon alltid varit på plats vid de tillfällen som hon har fått lön för (s. 320 i protokollsbilaga C, aktbil. 178) minns hon inte vad hon menade eftersom hon hade svår psykisk ohälsa vid tillfället. Men passbyten har förekommit.

Hon visste på grund av sin dåvarande psykiska ohälsa inte vad hon sade när hon i samma förhör berättade att "[hon] meddelar kommunen om hon inte kan jobba så att de kan ordna annan assistans" (s. 321 i samma handling), men uppgiften stämmer inte.

I ett annat förhör svarade hon att "det är mänskligt att göra fel" på fråga om hon har fått lön för att jobba som assistent samtidigt som hon varit hemma och fått föräldrapenning (s. 329 samma handling). Hon minns inte varför hon sade så.

Att hon i sitt slutförhör inte svarade på frågor berodde på att hon saknade förtroende för polisutredningen. Så fort hon sade något användes hennes ord emot henne, så hon kände sig inte trygg med att besvara frågorna.

Ilham Hanna

Allmänt. Kontakter med kommunen m.m.

Hon har ingen invändning mot det som åklagaren har fört fram om hennes inkomst och personliga förhållanden i sin sakframställan. Hon och Jimmi blev ett par år 2018 tror hon. De hade ett förhållande men bodde isär under åtalsperioden. De är nu gifta och har barn ihop. Vad hennes försvarare anförde i sin sakframställan var korrekt.

Hon var 19 år gammal och hade tagit studenten när Abdulmasih drabbades av stroke. Han var inlagd några månader och fick lite rehab men kom ut från sjukhuset i början av 2008. Hon hade bestämt sig för att inte återvända till USA, dit hon hade flyttat och kallades till ett möte där bl.a. Anne-lii Vahlgren och läkare närvarade. De diskuterade eftervården för Abdulmasih och hon förstod inte vad de pratade om. De beskrev Abdulmasihs behov av assistans. Anne-lii föreslog att barnen kunde jobba som assistenter och hon förklarade att de hade andra sysselsättningar. Anne-lii förklarade att kommunala assistenter kunde arbeta dagtid och att barnen skulle bemanna övrig tid. Det kom en arbetsterapeut som visade dem hur de skulle gå

tillväga vid förflyttningar, hygienskötsel, måltider och liknande men de fick inte någon övrig utbildning. Anne-lii dök upp någon vecka efter Abdulmasih's hemkomst och berättade att en kommunal assistent kunde börja arbeta dagtid på vardagar och att de PAN-anställda fick jobba resten av tiden. Anne-lii förklarade att de skulle skriva upp ett pass per person – vem som hade gjort vad spelade ingen roll, om de till exempel hade turats om och varit flera som hjälpt Abdulmasih under ett pass. Ganska snabbt märkte hon att de PAN-anställda inte kunde bemanna alla pass utöver dagtid på vardagar och sade då till Anne-lii att de behövde mer personal. Anne-lii sade att de PAN-anställda för kommunens del kunde jobba mer än heltid. Sedan slutade den kommunala assistenten och hon sade att bemanningen inte fungerade. Anne-lii frågade om de hade fler anhöriga som kunde vara PAN-anställda. Hon frågade runt hos folk i deras närhet. Abdulmasih var mån om att barnen skulle ta hand om honom. Fler PAN-assistenter anställdes.

Anne-lii föreslog att hon skulle vara kontaktperson gentemot kommunen vilket hon gick med på. Hon hade sedan viss kommunikation med Anne-lii men senare var det framför allt administratörer på kommunen som hon hade kontakt med. Anne-lii träffade bara de PAN-anställda ett par gånger under sina åtta år som chef. De fick inte någon information om formerna för assistansarbetet, t.ex. hur överlämningar mellan assistenter skulle ske. De PAN-anställda assistenterna har alltid varit transparenta med sina andra sysselsättningar.

Ankie dök upp runt år 2014 som Anne-liis administratör, såvitt hon förstod. De hade inte så mycket kommunikation och hon träffade bara Anki någon gång. Ibland hörde Anki av sig och påtalade att denna hade justerat felaktigheter i en tidsredovisning – denna tog sig friheten att göra detta utan att diskutera saken med assistenterna. Kommunens mentalitet var att det inte spelade någon roll vem som gjorde vad så länge någon var uppskriven på passen. År 2015 bad hon om att mer nattpersonal skulle anställas men fick inte någon återkoppling. När personalbehov diskuterades föreslog kommunen alltid att ytterligare PAN-anställda skulle rekryteras av familjen. Anki kunde också i enskilda fall be henne att ordna bemanning av pass om den kommunala assistenten saknade möjlighet att arbeta. Så fick hon ett ansvar över bemanningen som kommunen egentligen skulle ha. Hon fick även bevilja semestrar åt kommunens assistenter. Detta ingick inte i den arbetsbeskrivning som hon hade fått men i praktiken blev det så.

En annan chef började men de kom aldrig i kontakt trots dagliga försök från hennes sida. Sedan började Åsa Hjalmarsson som chef på kommunen. Hon berättade för Åsa att de behövde akut hjälp med bemanningen. En vikarie skulle komma men någon vikarie dök inte upp som det var sagt. Hon blev arg och förklarade att Abdulmasih hade blivit utan assistans ett pass. Åsa bad om ursäkt för att ha missat att bemanna passet. Hon frågade hur de skulle se till att det inte hände igen. De träffades i mars 2018. Åsa begärde att kommunen skulle få scheman två månader i förväg och hon svarade att detta inte var möjligt med Firas och Chadis arbetstider. Denna överraskades när denna fick höra om deras ordinarie anställningar men kommunen hade känt till dessa sedan länge och fortsatte att kräva scheman på förhand men gick till sist med på att få schemat inför varje månad. Åsa träffade aldrig PAN-assistenterna eftersom denna inte var intresserad av ett möte trots att de önskade detta. Åsa gjorde ett hembesök en gång när Elham jobbade dagtid.

Under sommaren 2018 blev hon trött på att sköta administrationen. Hon låg på Åsa om att kommunen skulle ordna med sommarvikarier. Med två veckor kvar till semestrarna var situationen inte löst och Åsa sade att syskonen skulle behöva bemanna sommaren. Hon övervägde att säga upp sig men Malek övertalade henne att kvarstå som assistent medan han tog över administrationssysslorna.

Mari Johansson har hon aldrig träffat.

Ringen var en 60-årspresent. De hade aldrig tidigare gett Chamiram någon present eller firat denna. Hon föreslog därför att de skulle köpa ringen i present. De anordnade en 60-årsfest och det var vid den som Chamiram fick ringen.

Sommaren 2019 blev relationen mellan hennes föräldrar mycket infekterad och Malek tröttnade på administrationen. De vädjade om mer kommunal personal och fick det, men då blev det än mer infekterat mellan föräldrarna. Personalen kom ofta i konflikt med både Chamiram och Abdulmasih. Hon hade förutskickat att hon hade sagt upp sig från banken och ville bli managementkonsult, vilket hon blev. Det nya jobbet var mer krävande. Allteftersom fler kommunala assistenter anställdes kände hon att det fick räcka med assistansjobbet för hennes del. Abdulmasih flyttade ut i mars eller april 2020 eftersom det var så mycket konflikter mellan honom och Chamiram, som själv vägrade att flytta ut från radhuset på Målarvägen. Hon besöker honom i hans nya bostad minst en gång i veckan.

Schemaläggning och redovisning

Hon upprättade fram till cirka hösten 2018 tidsredovisningarna åt samtliga assistenter, som sedan fick underteckna dessa. Därefter tog Malek över ansvaret och kommunen hade då infört ett system, AiAi, för digital tidsredovisning. Kommunen ville ha en person som sammanställde allt, kanske för att redovisningarna skulle bli mer korrekta. Nattpassen skulle redovisas på lite olika sätt och hon instruerades att fylla i tidsredovisningarna. Kommunen har känt till att det var hon som fyllde i allas redovisningar. Hon gav in schema till kommunen på förfrågan. Men det var bara Åsa som ville ha scheman, även om också Anki på förfrågan fick schema på förhand några gånger.

Det var också hon som upprättade scheman för assistenterna. Inför varje månad väntade hon in arbetsschema för Chadis och Firas ordinarie jobb – de var de enda som hade oregelbundna arbetstider. Om man kände till att man inte kunde arbeta vissa dagar behövde man också informera om detta. När hon sedan hade upprättat scheman skickade hon ut var och ens schema till respektive person – varför assistenterna inte gavs tillgång till övrigas scheman vet hon inte. Kommunikation om förhinder och passbyten har skett mellan de PAN-anställda när de har träffats, ibland per telefon eller meddelande alternativt på lappar som lämnats på Målarvägen. Det har sett olika ut. Hon fick i regel information om sådant i efterhand och gick då in i sin Excel-fil där hon efter förmåga förde in justeringarna.

I slutet av månaden fyllde hon sedan i tidsredovisningarna för de PAN-anställda såväl som för de kommunala assistenterna. Man skulle informera henne vid passbyten och hon gjorde justeringar i redovisningarna utifrån sådan information. I slutet av månaden lämnade de in tidsredovisningarna, inklusive assistansräkningen, till kommunen. Hon tror att hon fått den

information som hon har behövt om passbyten och liknande. Nu i dag inser hon att det kan ha skett misstag. Men det var svårt att hantera administrationen. För henne var det ”slängt på henne” trots att hon var ung, hade ett heltidsjobb och själv jobbade som assistent. Och kommunen godkände regelmässigt redovisningshandlingarna. De jobbade inte för pengarnas skull och ”räknade inte kronor och ören”. Kommunen brydde sig inte heller om vem som verkligen hade utfört assistansen, vare sig det gällde byten av hela pass eller kortare inlägg under delar av passen. T ex kunde kommunens administratörer vid dubbelredovisningar utan att kolla vem som faktiskt jobbat lägga ett pass på en person i efterhand. Och vid passbyten jämnade det ut sig pengamässigt mellan assistenterna.

Hon fick olika instruktioner från olika administratörer om hur nattpassen skulle redovisas. Enligt vissa var det dagen man gått på som passet skulle redovisas på i blanketten och enligt andra var det den dag då man hade arbetat flest timmar. Man skulle dock skriva hela passet på en rad. Olika administratörer gav olika instruktioner. Tidsredovisningarna kan alltså ha fyllts i enligt olika principer under olika perioder. Det var olika även hur man instruerades att fylla i blanketten till Försäkringskassan men hon minns inte hur instruktionerna skiljde sig åt beträffande den blanketten. I juni 2015 byttes Försäkringskassans blankett ut och hon instruerades då att slänga de blanketter hon hade kvar av den tidigare versionen, men fick inte information om hur den nya skulle fyllas i. Det var olika även i lönesystemet, om de förlade passen på den dag där flest arbetade timmar fanns eller den dag då passet påbörjats.

När AiAi hade införts skulle Malek meddela kommunen när passbyten skedde. Om kommunen inte justerade tidsredovisningarna utifrån dessa uppgifter kan det bero på förbiseende från kommunens sida, framför allt Peter Wanhatalo som då var administratör och som hade lagt in schemat på förhand i AiAi. Var och en av assistenterna undertecknade sedan sin redovisning med mobilt BankID men hon minns inte hur vyn på skärmen såg ut när man undertecknade annat än att det var ”plottrigt” på skärmen. De utgick ifrån att Peter Wanhatalo hade gjort de justeringar som skulle göras. Som assistent kunde man inte heller själv göra sådana justeringar – bara Peter Wanhatalo kunde göra detta.

Det har inte förekommit transaktioner mellan PAN-assistenterna för att reglera assistanslön.

Överlämningar mellan assistenter

Ingen förklarade någonsin för henne hur överlämningar skulle gå till. De har dock oftast haft något slags kommunikation syskon emellan under passen. Att det inte har förekommit kommunikation om sådant i Team Hanna-chatten beror på att den inte var avsedd för kommunikation om assistansen. De har i stället oftast hörts muntligen på telefon eller på plats.

Det har varierat hur överlämningen mellan henne och andra assistenter har gått till. Det har hänt att hon varit försenad eller tidig, att de har suttit och fikat i samband med överlämning, eller att den tidigare assistenten har lämnat sitt pass tidigt. Det har inte funnits rutiner kring överlämningar – Abdulmasih's liv och hälsotillstånd har varit ganska statiskt. Hon har träffat kommunala assistenter när hon släppt av Abdulmasih efter att han sovit över hos henne men minns inte om hon någonsin berättade för en kommunal assistent att han hade sovit hos henne. Hon tyckte inte att det var väsentlig information att ge till de assistenter som kl. ev på nästa pass. De som hon oftast har träffat är Elham och Raghad men även Tamara. Kommunala

assistenter var många gånger sena och när Chadi eller Firas var hemma hade de koll på Abdulmasih tills den kommunala assistenten kom till sitt pass. Hon har aldrig informerat kommunen om att de kommunala assistenterna ofta var sena och gick tidigt. Det fungerade att de hade "lite flexitid".

Chamiram Georges roll m.m.

Hon försökte att få sin mamma Chamiram anställd. Försäkringskassan hade sagt att man kunde testa sin arbetsförmåga om man hade varit sjukskriven länge. Tanken var att Chamiram skulle arbetsträna några timmar i veckan. Chamiram var i princip den enda anhöriga som inte redan var PAN-anställd vid det laget och kommunen ordnade inte annan bemanning trots att de hade bett om detta. De diskuterade om det var lämpligt att anställa Chamiram men sen slutade Anki som chef. Hon har inget minne av att det var tal om att Chamiram skulle jobba heltid som anställd av ett privat assistansbolag.

Chamiram har aldrig arbetat under hennes uppväxt eftersom denna har en smärtproblematik ibland annat axlarna. Denna orkar ofta inte göra något alls utan ligger bara hemma och vilar. Hon kan inte minnas att det har förekommit kommunikation om att det var problematiskt att Chamiram var bortrest eller att det medförde större behov av planering. Det kan ha inneburit att det blev större problem om det blev glapp mellan passen – om en assistent t.ex. var 5-10 min sen kunde denna annars finnas där under kortare stunder.

Hon känner inte till något om att Chamiram skulle ha "skickat hem" kommunala assistenter inför syskonens arbetspass.

Abdulmasih Hannas hjälpbehov m.m.

Det har varit lättare för barnen som vuxit upp med honom att kommunicera trots hans afasi – de har uppfunnit ett slags eget teckenspråk. Han här halvsidesförlamad. Han är hjärnskadad vilket påverkar honom på olika sätt. Träning har framför allt skett på vardagar. Det har sett olika ut i perioder hur stark han har varit. Han kan inte tillreda mat men kan äta själv medan assistenten hjälper till att göra rent. Han äter frukost, lunch och middag. Han är beviljad färdtjänst. Skördegatan är hennes adress. Dit har han oftast åkt utan färdtjänst.

Abdulmasih var angelägen om att få hitta på saker och gick ofta i kyrkan, bland annat i Tensta och i Norsborg. Det var särskilt med PAN-assistenterna som han hittade på saker – de kommunala assistenterna hade han ingen relation till. De tillbringade särskilt på helgerna ofta hela dagarna hos henne och syskonen i Norrort och det förekom att han sov över hos henne. Abdulmasih ville gärna bort från Målarvägen eftersom det förekom mycket konflikter mellan honom och Chamiram. Det var vanligt att hon hämtade honom i början av ett pass och sedan skjutsade ner honom vid överlämning till nästa assistent, om överlämningen inte skedde till eller från ett syskon i Norrort vilket också var vanligt. Sverige är väldigt handikappanpassat så hon har aldrig upplevt praktiska problem med längre vistelser utanför hemmet. Han kan gå på vanlig toalett om han använder sin bock. Hon hade alltid med bock, bordsbricka, bälte och rullstol.

Abdulmasih förstod inte innehållet i assistansräkningarna som han undertecknade. Varje månad fick han blanketten och undertecknade. Ibland var det kn som upprättade räkningens

innehåll. Hon var god man för Abdulmasih runt 2012-2013. Under åtalsperioden var Malek god man. Varför den gode mannen inte skrev under vet hon inte. Abdulmasih visste att han hade rätt till assistans dygnet runt och att barnen jobbade som assistenter.

Påstådda krockar med ordinarie arbete m.m.

Hon jobbade kontorstider på banken i Solna men hennes arbete var flexibelt. Hon blev ofta färdig med arbetsuppgifter snabbt och var då fri att gå tidigare därifrån. Hon hade också goda möjligheter att jobba hemifrån eller från Målarvägen. I januari 2016 hade hon semester fram till 15 januari. I slutet av 2015 hade hon flera överblivna semesterdagar som hon tog ut. Det stämmer därför inte att hon arbetade på banken i början av januari 2016. Hon orkade i övrigt jobba som assistent så mycket som hon har redovisat.

Resor

Inför resan till Sälen i februari 2017 var det inte tänkt att Chadi skulle följa med, så hon hade schemalagt honom under resan. Han dök dock upp i sista minuten, så de fick se till så att någon annan utförde assistans. Antochia, Tamara eller Firas var inte med på resan och kan ha tagit passen i Chadis ställe. Hon måste ha fyllt i passen på Chadis tidsredovisning av misstag fastän resan hade ägt rum ganska nyligen när hon fyllde i uppgifterna. Övriga tillfällen som hon enligt utredningen har varit på resa trots att hon redovisat att hon arbetat som assistent har hon bytt pass med en annan assistent, vem av dem minns hon inte, och sedan glömt att redovisa detta.

Chattmeddelanden

När hon den 18 mars 2020 föreslog att passen skulle delas upp i två hade hon påbörjat en kurs vilket gjorde att hon upplevde att passen blev för långa. Hon hade då sagt upp sig som assistent och hade bara något enstaka pass kvar att arbeta. Hur många pass hon dessförinnan har jobbat kl. 7-21 vet hon inte.

I de fall det av chatten framgår att hon inte har befunnit sig på Målarvägen har hon oftast varit med Abdulmasih på annat håll, eller så har hon bytt pass med någon annan utan att detta har noterats i tidsredovisningen för den aktuella månaden. När de planerade aktiviteter i chatten utan att nämna Abdulmasih var det i regel underförstått att han skulle vara med.

När Chadi i juni 2018 bad henne att fylla i 12 blanketter för ett år framöver tolkade hon detta som ironi och ett uttryck som frustration. Hon tog det inte seriöst och kommenterade det därför inte i chatten.

I oktober 2017 gick hon igenom allas lönespecifikationer. Under lång tid hade de inte tillgång till sidan där man kunde kolla sina dessa. Hon noterade något märkligt och ville jämföra sin med övrigas. Hon vet inte om hon även kontaktade kommunen för att kontrollera uppgifterna. Hon minns inte om hon upptäckte några fel eller ens gick igenom allas lönespecifikationer.

Det krävdes ständigt tjat för att få övriga att underteckna sina tidsredovisningar. När hon den 4 december 2017 skrev att de andra hade "en uppgift", att skriva under rapporter, menade hon att detta var övriga assistenters enda uppgift i slutet av månaden. Det hade också varit bra om de övriga hade påpekat när det hade blivit fel i tidsredovisningarna.

När hon i september 2017, apropå ringen de skulle ge till Chamiram skrev att priset inte var så högt ”med tanke på att alla får pengar utan att göra så mycket” syftade hon på att syskonen har haft en jargong där de ofta har drivit med varandra och förringat varandras ordinarie yrkesroller.

Kortköp och telefonuppkopplingar

Hon och hennes dåvarande pojkvän Jimmi hade kredit hos American Express och hade varsitt kreditkort. Jimmi lånade dock hennes kort ibland och hon uppmuntrade även sina syskon att använda kortet så att hon skulle samla poäng på deras köp. Vid kortköp med det kortet under tid som hon redovisat assistansarbete kan alltså någon annan ha använt kortet. Det var också vanligt att Abdulmasih var med henne när hon handlade eller att hon gjorde snabbare inköp av mat t.ex. för att kunna förse honom med måltider.

Mobiltelefonen som har kopplat upp mot master och vars BankID har använts är hennes. Det kan dock ha hänt att hon har glömt sin mobiltelefon när hon har lämnat en plats.

Bil och färdtjänst

Det hände att hon och Abdulmasih tog färdtjänst tillsammans vid utflykter men det vanligaste var att hon skjutsade honom. Hon ägde en bil under åtalsperioden och vet inte varför bilen – en Golf som hon hade tagit över av Abdulmasih – var registrerad på honom. För att kunna parkera vid henens bostad i Ursvik behövde hon boendeparkering. Då behövde bilen vara registrerad på henne. Det hade nog varit enklare att ordna med registrering av bilen på henne men hon försökte i stället utverka ett intyg från kommunen. Hon kan ha haft kontakt med Malek om hur man ordnade med detta. Anki hade sagt att man som assistent inte behövde ha körkort eller kunna köra brukaren. Därför kunde inte Anki skriva ett intyg. Men eftersom de var PAN-anställda kunde kommunen inte hindra dem från att själva köra Abdulmasih. Intyget handlade om att hon behövde ha bil för brukarens skull.

Tidigare uppgifter

Ställd mot att hon i polisförhör (s. 325 f i protokollsbilaga A, aktbil. 176) svarat jakande på fråga om hon varit på plats hos brukaren vid samtliga tillfällen som hon fått lön för har hon uppgett i huvudsak följande. Hon ville först i tingsrätten förklara att Abdulmasih hade sovit hos henne. Hon har saknat förtroende för polisutredningen. Hon tror att hon även under förundersökningen berättade att överlämningar hade skett utanför Målarvägen eller att det i vart fall hade framgått att det var hennes syn.

När hon ställdes mot uppgifter om att kommunala assistenter hade uppgett att Chamiram hade sagt att de kunde gå hem svarade hon att det kunde ha skett (s. 330 nyss angiven handling) men hon uppfattade det som att frågan gällde om Chamiram gett assistenterna tillåtelse att gå tidigare.

Hon sade att nyttjandegraden av egen bil kontra färdtjänst var ungefär 50/50 (s. 335 nyss angiven handling) i tron att frågan avsåg alla assistenters, dvs. även de kommunalas, transporter med Abdulmasih.

Hon valde att inte svara på frågor i sitt slutförhör eftersom hon saknade förtroende för utredningen.

Chadi Hanna

Allmänt

Han gick sista året i gymnasiet när Abdulmasih fick en hjärnblödning. Som 18-åring hamnade han i en situation där han skulle ta hand om sin far i stället för tvärtom. De har gjort stora uppoffringar för att ge honom ett drägligt liv. De fick viss utbildning i hur assistansen rent praktiskt skulle gå till, t.ex. hur lyft skulle genomföras. Abdulmasih's tillstånd har inte varit sådant att det skett dagliga förändringar som har behövt genomgå vid överlämningar mellan assistenterna.

Under 2016—första halvan av 2019 bodde han på Målarvägen med Firas och föräldrarna. Under sommaren fick han tag i en övernattningslägenhet i Sthlm som han nyttjade därefter, under sommaren-hösten 2019 och våren 2020. Det var olika lägenheter i Sthlm, först en på Östermalm och en nära city/Vasastan. Den på Östermalm låg på Valhallavägen men han minns inte på vilket nummer. Den fick han runt sommaren 2019. Han nyttjade lägenheten till och från. Han ägde den inte. Det var en tjejs lägenhet men han vill inte berätta vem tjejen var. Han var skriven hos Malek och sov hos denne ibland från oktober 2019 till mars 2020. Han övernattade dock på många olika ställen och har svårt att säga om han ”bodde” hos Malek. Under våren 2020 köpte han en egen lägenhet på Lilla Essingen.

Schemaläggning och redovisning

Ilham och Malek var ansvariga för redovisningen av assistansen. Han har aldrig själv upprättat sin tidrapport. Men han har gått igenom och undertecknat dem. Kommunen fyllde i i AiAi sedan det systemet hade införts. Under tiden har de utveckl.at egna interna rutiner som möjliggör byte och att man får komma sent och gå tidigt i samband med pass. Han och Firas har kvittat pass med varandra utan att ange det i sina rapporter. Det har skett misstag i redovisningen, men inte i syfte att begå brott. Han har aldrig fått instruktioner kring hur arbetet skulle redovisas exempelvis vid förseningar eller passbyten.

Hans arbetstider var oregelbundna och han behövde därför vänta in sitt kommande schema för att kunna meddela Ilham respektive Malek sina ordinarie arbetstider. Om han skulle ha privata resor eller liknande meddelade han även detta. Inför varje månad fick han sedan ett schema över de pass som han hade blivit tilldelad. Om passbyte skedde meddelade han Ilham detta, oftast muntligen. Han kan någon gång ha meddelat kommunen om att han bytt ett pass men minns inte till vem det i så fall skulle ha skett. Hans uppfattning har varit att kommunen inte har brytt sig om vem som arbetade vilka tider, så länge någon arbetade. Det kan ha skett att Ilham glömt att anteckna ett passbyte som han hade meddelat henne eller att han glömt att meddela henne om ett passbyte och sedan missat att notera detta i sin tidsredovisning innan han undertecknade denna.

Överlämningar mellan assistenter

”Formella” överlämningar förekom inte. Arbetsplatsen var också hans egen bostad, där han befann sig när han skulle gå på eller av som assistent. Ofta saknades anledning att göra en ”avrapportering” t.ex. när han hade umgåtts tillsammans med Abdulmasih och den assistent som skulle kl.iva på när hans pass var slut. Om han exempelvis hade jobbat natt kunde han vara trött efter passet och gått och lagt sig även om nästa assistent var en kvart försenad. Behövde Abdulmasih hjälp 8 minuter över kunde han då ta sig upp och hjälpa denne. Men när assistenten väl hade kommit ville han inte sitta och dricka kaffe med assistenten eftersom han behövde sova. Och assistenten kanske inte visste att det var han som skulle kl.iva på efter henne om han t.ex. satt och läste tidningen vid köksbordet. Raghad har han träffat många gånger då hon har varit i hans bostad som assistent till Abdulmasih, han tror att hon började jobba år 2018. Han tror fortfarande att hon är assistent åt honom. Även Elham är assistent åt denne, hon har jobbat i princip sedan starten och fram till idag. Han har träffat dem två och Nagwa under stora delar av sitt liv. De kommunala assistenterna var i regel försenade och bad ofta om att få lämna sina pass tidigt, vilket gick bra.

Det var vanligt att överlämningar mellan PAN-assistenterna skedde på annan plats än Målarvägen i samband med aktiviteter. Om byten har skett som medfört att passet som han har tagit i den andra assistentens ställe har infallit först månaden minns han inte. Han har alltid försökt byta till sig pass som ligger nära i tiden med det ursprungliga. Han kan inte utesluta att det skett ekonomiska transaktioner mellan syskonen, men han vet inte vad det kan ha avsett. Det kan t ex ha handlat om att någon lagt ut pengar för en annan som inte har haft sitt betalkort med sig. Men han minns inte något konkret exempel.

Abdulmasih Hannas hjälpbehov m.m.

Abdulmasih har halvsidesförlamning och afasi. Afasin har medfört tal- och skrivsvårigheter. Abdulmasih har även *neglect*, vilket innebär att denne har svårt att uppfatta vad som sker på hans högra sida – det kan därför exempelvis ske att det finns mat kvar på halva Abdulmasihs tallrik efter en måltid. Eftersom denne inte kan lyfta sin fot på ena sidan har denne flera hjälpmedel, alla används dock inte. Hjälpmedlen är bl.a. en bock, som är en fyrbent käpp och ett bälte med handtag på. Bältet används för att styra Abdulmasih om denne riskerar att ramla. Abdulmasih kunde gå några meter själv med hjälpmedlen och en person som stöd. Vidare finns en särskild toalettstol som kan placeras över en toalett och ett kärl som kan placeras under denna för att Abdulmasih ska kunna uträtta sina behov utanför badrum. Andra hjälpmedel används inte. Hur ofta Abdulmasih har behövt gå på toaletten har varierat. När denne hade hjärtsvikt fick denne vätskedrivande medicin och behövde då gå oftare än annars. Uppgiften i Kammarrätten om 15 toalettbesök per dygn kan ha varit riktig när den angavs, men det har varierat. Han minns inte vad han ansåg om behovet av dubbel assistans när detta skulle prövas av kammarrätten. Abdulmasih ville ofta hitta på saker, denne gillade att fika, umgås med sina barn och delta vid diverse aktiviteter. När de hittade på saker reste de oftast med egen bil, det fanns flera bilar. Han minns inte om han hade någon egen bil under brottstiden. Under vissa perioder har han ägt en bil och andra inte. Han minns inte om någon sådan period inföll under brottstiden. Det har även skett att Abdulmasih har rest med färdtjänst under hans pass.

Abdulmasih lade sig i regel för att titta på tv runt kl. 21. Om det inte var någon aktivitet gjordes denne i ordning för natten runt kl. 20.30. I regel var det kommunala assistenter som gjorde denne redo för kvällen.

Under sina pass upplevde han inte att han behövde ”stå givakt” utan kunde befinna sig i angränsande rum. Om Abdulmasih behövde honom kunde denne ropa och denne ville ofta vara för sig själv under nätterna. Dessutom var Chamiram i samma sovrum.

Bostaden på Målarvägen är ett radhus. På framsidan finns en carport och en ytterdörr. Där finns en hall med en toalett som Abdulmasih har svårt att komma in till. Rakt fram finns sedan vardagsrummet bakom en dörr. Till höger finns en dörr till köket. Man måste gå mot köket till höger för att komma in i lägenheten. Därefter finns tre stycken sovrum på rad. Det första är mammas och pappas, nästa var hans och det längst bort är Firas sovrum. Längst ned finns ett badrum som var det som Abdulmasih använde. Trösklarna är borttagna in till det badrummet. På baksidan finns en trädgård med altan. Oavsett var i bostaden som han har befunnit sig har han kunnat höra när Abdulmasih har ropat på honom.

Abdulmasih visste att han och hans syskon jobbade som assistenter för denne och att denne hade rätt till assistans 24 timmar om dygnet. Abdulmasih har inte kunnat fylla i assistansräkningarna men har skrivit under dessa. Abdulmasih förstår inte svenska längre – denne har tappat det språket vilket gör det svårt för denne att förstå saker. Men han vet inte om Abdulmasih har förstått vad denne har skrivit under när denne har undertecknat räkningarna.

Chamiram Georges roll m.m.

Chamiram har haft det tufft under åren med olika typer av smärtproblematik. Redan när han var barn besökte hon ofta sjukgymnast. Han minns inte om han någonsin har fått information om att det gjorts försök att få henne anställd som assistent åt Abdulmasih.

Ringen var en födelsedagspresent till Chamiram. Han betalade runt 15 000 kr av priset för ringen. Han minns inte Ilhams meddelande om att de inte hade behövt göra särskilt mycket för att få pengar och kan inte svara på vad hon kan ha menat med detta.

Han minns inte vad det var som behövde planeras med anledning av att Chamiram skulle resa bort eller om någon sådan planering skedde. Han minns inte heller sitt meddelande om att Chamiram betedde sig som om hon ”hade slavar hemma” eller om hon betedde sig illa mot assistenter. Stämningen var ansträngd hemma och Chamiram kunde vara bestämd av sig. Assistenter kan ha uppfattat henne som otrevlig. Men det var trots allt Chamirams hem och hon var Abdulmasihs hustru.

Även om Chamiram var för sjuk för att arbeta var hon ändå ”funktionell” nog för att kunna ge honom viss omsorg – t.ex. ge honom ett glas vatten – oaktat att hon inte var anställd som assistent.

Resor

När han enligt utredningen har varit på resa trots att han har redovisat att han arbetat som assistent har han bytt pass med en annan assistent, vem av dem minns han inte, och sedan

glömt att redovisa detta. Han tror inte att han fick för mycket i lön dessa månader eftersom han måste ha tagit ett pass åt den andra assistenten i närtid före eller efter det bortbytta passet.

Vid den första Sälen-resan i februari 2017 skulle han egentligen jobbat som pilot på söndagen. Assistansschemat var lagt utifrån att han inte skulle åka med till Sälen. Han lyckades dock senarelägga sitt pilotpass och fick därför hitta en ersättare till dessa assistanspass. Såvitt han minns var det Firas som tog passen i stället för honom. Han undertecknade dock redovisningen och tänkte att det var okej att det stod fel, så länge han inte fick för mycket betalt – timmarna var ”kvittade”.

Chattmeddelanden

När han i chatten skrev att 12 blanketter borde fyllas i för ett år framöver ville han ”stänga diskussionen” om att han skulle underteckna övrigas blanketter. Han ville inte göra det tyckte att syskonen betedde sig löjligt. Han vet inte varför syskonen återkommande bad honom att underteckna deras redovisningar och gjorde aldrig detta. Varför Ilham vid ett tillfälle skulle gå igenom allas lönespecifikationer vet han inte.

Det fanns en arbetstelefon som kommunen försåg dem med. De gavs inte någon information om hur den skulle användas eller varför de hade fått den. Den låg bara där och hamnade undan gömd bland tidningar i bostaden på Målarvägen. Att det ringde varje dag var att ta i, men den ringde ofta. Han vet inte hur det kom sig att Malek inte kände till telefonen.

Han minns inte vad Malek menade med att alla skulle jobba två-tre pass per månad trots att de inte sällan redovisade mer arbete än så. Malek får tillfrågas vad denne menade. Han kan inte heller minnas vad det var för ”regler” som skulle börja gälla i slutet av åtalsperioden och att de då behövde ”hjälpas åt”. Inte heller minns han vad Malek menade med att ett schema i denna period ”gäller strikt utan undantag” och att de ”inte ska räkna med att mamma är där”.

Han kan inte säga huruvida onsdag var en särskild ”utgångskväll” för honom under åtalsperioden eftersom det har gått så lång tid.

Kortköp och telefonuppkopplingar

Det är han och ingen annan som har använt sitt kontokort, sin mobiltelefon och sitt Bank-ID under åtalsperioden och ingen annan.

På SF Filmstaden kan han ha handlat godis/snacks eller presentkort utan att sedan gå på bio. Abdulmasih var också ofta med vid restaurangbesök kvällstid.

När han har gjort kortköp under tid som han har redovisat assistansarbete har antingen Abdulmasih varit med honom eller så har han bytt bort passet med någon annan assistent – med vem minns han dock inte.

Tidigare uppgifter

Han var tyst i sitt slutförhör eftersom han fick veta att han hade rätt till det. Det har varit stora felaktigheter i utredningen som inte har rättats trots påpekanden. Han ville inte samarbeta med åklagaren genom att påpeka brister etc. vid slutdelgivningen.

Malek Hanna

Allmänt

Han ansluter sig till vad Chadi och Ilham har berättat om Abdulmasih's insjuknande. Kommunen kastade assistansjobbet i knät på barnen, upplevde han. Han var 21 år gammal, studerade på juristprogrammet och saknade all erfarenhet av vård och omsorg. Den enda information han fick var att han skulle stötta och hjälpa Abdulmasih med vad denne behövde, vilket också var vad som framgick av anställningsavtalet. Anne-li från kommunen gav inte någon information om vad assistans innebär, vilket ansvar respektive vilka rättigheter han hade, hur han skulle förhålla sig till sin pappa som assistent respektive som son, överlämningar eller avrapporteringar, sjukfrånvaro med mera.

Redan från början var det företrädesvis helger och nätter som syskonen arbetade eftersom de hade andra sysselsättningar. Kommunen var positiva till att de bemannade nätter och helger eftersom de alla bodde hemma inledningsvis. Våren 2011 blev han färdig jurist och började arbeta som notarie på Uppsala tingsrätt. År 2012 träffade han sin fru Antochia och blev god man åt sin pappa. Hösten 2015 sade han upp sig som personlig assistent eftersom han hade ansökt om inträde i advokatsamfundet; enligt samfundets regler är utgångspunkten att man som advokat bara får ha en anställning. Han var också osäker på hur hans arbetsbelastning skulle se ut. Han arbetade inte hos sin pappa då. I maj 2017 började han jobba som personlig assistent igen eftersom det fanns ett behov av fler assistenter som kommunen inte kunde tillgodose. Våren 2017 blev också Antochia, som också var anställd som assistent, sjukskriven och gick därefter på föräldraledighet. Han var då redan advokat och hade ansökt om och beviljats dispens för anställningen som personlig assistent – han har varit noggrann med att se till att allt blev rätt och riktigt.

Sommaren 2019 blev relationen mellan föräldrarna sämre efter att ha varit frostig under en längre tid. Konflikterna i hemmet blev så påtagliga att han inte längre orkade arbeta som assistent och inte heller ville fortsätta som god man. Han mejlade kommunen och skrev att han sade upp sig. Men ändå fortsatte han då behovet av flera assistenter kvarstod. Kommunen hade svårt att få till fler assistenter, inte minst som det var semestertider. Han kände att han inte kunde lämna Abdulmasih i sticket och fortsatte därför. Under den perioden mårde han dåligt och kände ångest inför att åka till Målarvägen. Han började utföra assistansen i Norrort i betydligt större utsträckning än tidigare, vilket inkluderade att Abdulmasih övernattade hos honom. Även dessförinnan hade Abdulmasih varit med i Norrort och vid något tillfälle övernattat där, men sommaren 2019.

När Abdulmasih har färdats någonstans har det framför allt skett med egen bil. Färdtjänst kan ha använts men det skedde inte ofta. Att de använde bil berodde på att det var smidigast. Det var ofta struligt med färdtjänst. Från hans bostad till Målarvägen tar det betydligt kortare tid, cirka 25-30 minuter vid vanliga trafikförhållanden, att köra än vad åklagaren har påstått. När åklagarens uppgift om körtiden togs fram pågick vägarbeten nära hans hemadress.

Han vet inte varför Chadi var skriven hos honom – denne har inte bott där regelbundet.

Schemaläggning och redovisning av assistans

Sommaren 2018 tog han över rollen som kontaktperson gentemot kommunen och var därefter den som sammanställde redovisningshandlingarna varje månad. Anledningen till det var att Ilham inte orkade ha det ansvaret längre. Ilham brukade fylla i assistenternas tidsredovisningar och lämna dessa på Målarvägen för underskrift. Det fanns dock tillfällen då han upprättade sin egen tidsredovisning även under Ilhams tid som kontaktperson.

Kommunens inställning var att det inte spelade så stor roll vem som jobbade när, så länge någon utförde jobbet. Kommunen var tacksam över att de kunde administrera sin pappas assistans. För att det inte skulle bli administrativt ohanterligt var det sagt från kommunen att de skulle skriva upp en person per pass, oavsett hur det hade sett ut under passet. Han skapade en mejladress som hade en Outlook-kalender knuten till sig. Övriga assistenter bjöds in till denna för att kunna göra egna noteringar. Han bad dem att fylla i hur de arbetade på sina ordinarie jobb, om de var föräldralediga eller hade andra åtaganden som medförde att de inte kunde arbeta som assistenter. Annars var utgångspunkten att man kunde jobba.

När han hade fått övrigas tider bemannade han de tider som de kommunala assistenterna inte skulle jobba. Han försökte en vecka i förväg skicka ett schema till kn med information om hur de tänkte arbeta. Det förekom att han var något sen med detta. Men om han var sen var i vart fall de första veckorna bestämda assistenterna emellan. Kommunen hade övergått från manuell hantering till det digitala redovisningssystemet AiAi. Däri kunde bara chefer och administratörer på kommunen gå in och göra noteringar – assistenter hade alltså inte behörighet för detta. Administratörer på kommunen förde alltså in tiderna i AiAi, varpå han fick meddelande redovisningarna i AiAi var färdiga för undertecknande. Om det hade uppstått förändringar i schemat meddelade han kn detta löpande per telefon eller mejl. Det var då kommunen som gick in i AiAi och justerade. Som han minns det gjorde han alltså inte själv några justeringar på redovisningen innan han skickade in den till kommunen, utan utgick från att kommunen skulle göra detta utifrån vad han hade meddelat under månadens gång. Förändringar kunde han meddela både före och efter ett passbyte. Såvitt han minns hade kommunen sagt att det gick bra att meddela om passbyten i efterhand. Hans egen i förväg upprättade tidrapport hängde på hans kylskåp hemma för att han skulle ha koll på hur han skulle arbeta.

Förutom med övriga PAN-anställda har det hänt att han bytt pass med kommunala assistenter. Han har själv tagit pass från dem om de har behövt vara hemma för vab eller liknande. När de kommunala assistenterna behövde byta bort sina pass kontaktade de honom eller Ilham, inte kommunen, såvitt han minns. Det var sagt från början från kommunen att de skulle lösa sådant sinsemellan. Det har hänt att kommunen har löst ”sin situation” genom att höra av sig till de PAN-anställda via honom och Ilham, t.ex. vid sommarbemanning.

Eftersom han har meddelat kommunen om passbyten m.m. tror han inte att han har fått för mycket i lön. Han har utfört assistans under de tider som han har redovisat. Men det kan vara så att han vid runt 10, max 15 tillfällen har bytt pass med någon annan. Han vet med säkerhet att han 9-10 mars 2018, då han var i Barcelona, bytte pass med någon. Utifrån den utredning

som finns i övrigt har han också dragit slutsatsen att han lär ha bytt pass även vid andra tillfällen, som hans försvarare har gått igenom i sakframställan. När han har bytt pass är det hans uppfattning att han har meddelat kommunen detta via telefon eller mejl. De har aldrig ersatt varandra eller Chamiram för arbete som den andre har gjort som assistent. Han kan dock ha Swishat sina syskon för vardagliga saker som restaurangnotor.

Överlämningar mellan assistenter

Han har varit på plats vid överlämningar mellan passen. Det har dock under åtalsperioden förekommit att han har blivit sen respektive gått tidigt från assistanspass. Samtliga anställda – PAN- såväl som kommunala anställda – har kunnat göra detta utan att det har varit en *big deal*. Kommunens inställning har ju varit att de ska lösa bemanningen och sköta sig själva.

Han har aldrig instruerats att ge information till en påstigande assistent. Abdulmasih's liv har varit någorlunda statiskt sedan hans rehabilitering var över sommaren 2018. De kommunala assistenterna och de PAN-anställda har kunnat kommunicera med Abdulmasih om saker som hur hans dag har varit och vad han har velat göra. Därför har det saknats behov av att regelmässigt förmedla information assistenter emellan. De få gånger information har förmedlats har det skett något särskilt såsom att Abdulmasih har ramlat. Vid förseningar, förhinder eller dylikt har man kommunicerat per telefon eller när man träffats. Att dröja kvar något i väntan på en försenad assistent har inte känts särskilt betungande eftersom det i praktiken handlade om att umgås med sina föräldrar. Kommunen har inte efterfrågat redovisning på minutbasis. Om han skulle kliva av ett pass kl. 7 och var på Målarvägen, och assistenten inte var sen eller han själv gick tidigt, kunde han sitta i vardagsrummet och titta på tv när den kommunala assistenten kom till bostaden. Det kan också ha skett att han, medveten om att en annan assistent skulle komma, gått och lagt sig i sovrummet för att sova utan att hälsa. När Abdulmasih har övernattat hos honom i Solna har det skett att de åkt ner till kl. 7 för att vara på plats när den kommunala assistenten skulle påbörja sitt pass. Andra gånger kan han själv ha gått tidigare varvid den kommunala assistenten inte har noterat att han hade varit där. Eller så har flera syskon varit där – då kanske den kommunala assistenten inte har förstått vem hon har tagit över efter.

Abdulmasih Hannas hjälpbehov m.m.

Syskonen har skött assistansen olika. Han har inte haft rutiner under sina pass i samma mån som vissa av de andra assistenterna. Han och Abdulmasih hittade i stället ofta på saker spontant. Han har inte gjort någon skillnad på gånger då han har varit med Abdulmasih i egenskap av son eller assistent. Därför har de ofta gjort saker som han själv personligen har velat göra – om han t.ex. har behövt besiktiga bilen har han kunnat göra detta med Abdulmasih under ett pass. Abdulmasih hade inga synpunkter på detta utan var tvärtom glad över att slippa befinna sig på Målarvägen och få vara aktiv. Denne tyckte också om att vara ute och handla, gå på restaurang och besöka släktingar. Det har aldrig funnits hinder mot att hitta på saker tillsammans med Abdulmasih utanför Målarvägen, t.ex. när det gäller toalettbesök. De lyckades få Abdulmasih ombord på flygplan i samband med utlandsresor – jämfört med detta framstod andra aktiviteter som enkla att ordna. De har varit på utlandssemester vid fyra tillfällen.

Han har svårt att minnas enskilda pass eftersom det gått så lång tid. Abdulmasih hade en stark vilja och kunde bli arg på assistenter som inte hjälpte honom på det sätt som han ville eller som inte var villiga att t.ex. snickra eller måla saker åt denne. Att det blev mycket natt- och helgarbete berodde på att de hade andra åtaganden; jobb och familjer. Dessutom var båda föräldrarna obekväma med att utomstående skulle vara där nattetid. Under nattpass på Målarvägen låg ofta Abdulmasih i sängen och sov eller kollade på tv. Det hände runt 2-3 gånger per natt att denne ropade på honom och bad om hjälp. När denne sov satt han och arbetade eller låg och vilade. I Abdulmasihs sovrum på Målarvägen fanns dennes säng men också en annan säng där han kunde vila.

Han ansluter sig i övrigt till vad syskonen berättat om Abdulmasihs hälsotillstånd. Såvitt han vet har Abdulmasih skrivit under assistansräkningarna till Försäkringskassan, men han och andra har upprättat dem. Såvitt han minns har han inte förklarat räkningarnas innehåll och han tror heller inte att någon har redogjort för assistansbeslutet för honom – han själv kan ha sagt ”det har med din assistans att göra”. Abdulmasih vet om att han ska ha hjälp av någon 24 timmar om dygnet, vad han tror, och också att barnen har arbetat som assistenter. Det kan ha hänt att han undertecknat en assistansräkning i egenskap av god man någon gång då det brådskat.

Det var han som i mars 2019 upprättade genomförandeplanen avseende Abdulmasihs assistans. Genomförandeplanens innehåll var inte uttömmande kring vilken hjälp Abdulmasih behövde.

Chamiram Georges roll m.m.

Chamiram kunde instämma i Abdulmasihs synpunkter på de kommunala assistenterna och kunde själv bli arg på en assistent om denna inte ville hjälpa henne med något. Han hade ständiga kontakter med kommunen angående situationen i hemmet och träffade en av cheferna på kommunen, som gjorde hembesök och förklarade hur det skulle fungera. Chamiram kunde vara jobbig mot såväl syskonen, andra assistenter som Abdulmasih. Han vet inte vad det bottnade i men det var frustrerande för syskonen. Han har blivit väldigt besviken när t.ex. när Elham har meddelat honom hur Chamiram hade betett sig mot henne.

När Chamiram skulle fylla 60 år gav de henne ringen i present för att visa sin uppskattning till henne som mamma. De hade tidigare år inte köpt något till henne. De skulle betala 10 000-15 000 kr per syskon, tror han. Ilhams meddelande om att det inte var mycket pengar med tanke på att de hade fått pengar utan att göra särskilt mycket tror han var ett uttryck för den jargong syskonen hade sinsemellan där de skämtat om att deras ordinarie arbeten inte är så värst ansträngande.

Kring år 2016-2017 hade det vid några tillfällen skett att assistenter inte dök upp alls till sina pass vilket rapporterades till kommunen. Då var tanken att Chamiram – om andra assistenter fick förhinder – skulle kunna fungera som en ”back-up” i akutsituationer. Det var dock osäkert om Chamiram skulle kunna utföra assistansarbete. De hade kontakter med Försäkringskassan om detta eftersom hon var sjukpensionär. De hade nämnt planerna för Chamiram som inte hade så starka åsikter om saken – hon sade åt dem att ”köra” om de tyckte att det var en bra idé att hon arbetade. Kommunen hade svårt att få fram assistenter och när

detta lyckades var det ibland svårt med ”personkemin”. När han bad Ilham att inte lägga ”mamma heltid direkt” för att det skulle se konstigt ut syftade han på hur en viss blankett till Försäkringskassan skulle fyllas i korrekt inför att Chamiram skulle börja provjobba. Därefter förekom kontakter om att få Chamiram anställd genom ett privat assistansbolag. Han minns inte att han skulle ha nämnt för bolaget att Chamiram hade en sjukdomsbild eller om de diskuterade att Chamiram skulle anställas på heltid.

När det gäller Firas meddelande i augusti 2017, där han frågade ”vilka kommer hit och hjälper till med pappa” och Ilhams svar, där hon frågade när Chamiram skulle tillbaka och skrev att de behövde planera, skickades de kanske under en period då Abdulmasih mådde sämre varför de ville säkerställa att fler kunde vara på plats om en situation uppstod där två personer behövdes. Han minns dock inte hur det var med Abdulmasih vid denna tid eller om dennes eventuellt försämrade tillstånd gjorde det problematiskt att köra upp denne till Norrort och låta denne sova över där.

Med meddelandet ”schemat gäller strikt utan undantag” i mars 2020 menade han att de inte kunde räkna med att Chamiram, som sov på annan plats, kunde täcka upp om man t.ex. var 15 minuter försenad till sitt pass – schemat skulle därför gälla strikt.

En anledning till att vissa assistenter inte ville fortsätta arbeta för Abdulmasih var att Chamiram kunde be om hjälp med saker som assistenter inte ansåg sig skyldiga att hjälpa henne med, t.ex. att laga mat till släktingar, och ha synpunkter på hur de hjälpte Abdulmasih.

Han vet inte om hans bil var registrerad på Abdulmasih. Det kan ha varit några av barnen som hade sina bilar registrerade på denne vilket kan ha haft med premiekostnader att göra.

Krockar med ordinarie arbete m.m.

I hans anställning på advokatbyrå har han haft frihet under ansvar. Hans chefer har känt till att han varit effektiv och snabb. Även om det i anställningsavtalet angavs att huvuddelen av arbetet var förlagt på kontoret var det i praktiken så att han kunde utföra en stor del av sitt arbete på annan plats. När det enligt kalenderinlägg i hans telefon fanns aktiviteter var han inte nödvändigtvis närvarande vid aktiviteterna. Hans arbetsgivare kunde göra inlägg i hans kalender, som han använde för att få överblick över bl.a. sitt arbete.

Resor

Han minns inte hur planeringen gick till eller vem som tog hand om Abdulmasih under de båda resorna till Sälen. Men det fanns flera anställda assistenter som inte följde med. Under den andra resan dit var han ”redovisningsansvarig” och själv med på resan. Såvitt han minns var det han som upprättade tidsredovisningarna. Men det kan också ha varit någon som upprättade sin egen redovisning. Han har inte något minne av att Chadi eller Ilham hörde av sig och meddelade att de inte kunde arbeta de pass som inföll under den andra Sälen-resan.

När han själv har redovisat att han har arbetat under tid då han enligt utredningen har varit bortrest har han bytt bort passet utan att detta har noterats i tidsredovisningen.

Chattmeddelanden

Team Hanna-chatten har inte varit det enda eller huvudsakliga kommunikationsmedlet kring assistansen.

När Chadi i juni 2018 skrev ”fyll i 12 blanketter” m.m. tolkade han inte meddelandet seriöst. Han vet inte varför det var ett sådant bekymmer att få redovisningarna undertecknade eller om det ens var ett bekymmer varje månad. Till exempel kunde det vara så att blanketterna skulle in till kommunen på en måndag och var ifyllda först då. Han skulle kanske jobba först helgen efter, men behövde då åka ner bara för att skriva under redovisningen trots att han hade andra åtaganden.

Varför Ilham i oktober 2017 skulle gå igenom allas lönespecifikationer vet han inte. När hon skrev ”ni har *ett* jobb”, att skriva under tidsredovisningarna, var hans svar på meddelandet sarkastiskt och hon syftade på att det var deras enda ansvar kopplat till redovisningen.

Han bad i maj och juni 2018 Chadi och Firas att skriva under hans tidsredovisningar. Han kan i samband med detta ha bett dem att förklara för honom vad som stod uppskrivet och på så sätt ha kontrollerat innehållet utan att själv skriva under redovisningen. Eller så kan det ha varit kommunen som ansvarade för att införa eventuella justeringar.

När en assistent skulle provjobba i augusti 2018 skrev han inte som han gjorde för att det inte alltid behövde vara någon på plats kl. 21-07, utan för att han ville se efter hur Firas jobbade på sitt ordinarie jobb för att han skulle få en bild av schemat för den kommande veckan.

Det kan ha varit ett skämt när han skrev i chatten om att det kanske skulle bli bättre när ”kärringen Åsa” skulle sluta på kommunen. Det syftade på Åsa Hjalmarsson, som hade skärpt kraven på att de skulle ge in scheman på förhand bl.a. Det var först när Åsa begärde in skriftliga blanketter om bisysslor som han gav in en sådan. Han tror att det kan ha berott på att Åsa inte hade fått någon överlämning från den tidigare chefen. Om Åsa hade frågat Anne-lii eller Ankie hade hon fått samma svar som hon fick av honom.

I början av augusti 2019 skrev han ”alla vi barn får ställa upp och arbeta två-tre pass för att det ska funka”. Under sommaren 2019 hade det ”nästintill exploderat” på Målarvägen. Han hade ständiga dialoger med föräldrarna, assistenterna och kommunen. Han hade fått nog och sagt upp sig men kommunen hade svårt att få fram fler assistenter, så av plikt känsla blev han kvar i anställningen. Han uppmuntrade övriga att fortsätta ställa upp trots att de egentligen helst ville sluta som assistenter. De kommunala assistenterna hade börjat ta fler pass så det var färre pass som syskonen skulle bemanna. Det kan ha varit det som han syftade på.

Telefonuppkopplingar

Han anser inte att bankid-uppgifterna är tillförlitliga eftersom det förekommer många felaktigheter i listan. Hans arbetsgivare har installerat en VPN-tunnel i hans telefon och en gång ringde IT-leverantören honom och sade att det såg ut som att han var utomlands i deras system fastän han var i Sverige. Vid de s.k. HÖK-uppkopplingar som görs gällande har Abdulmasih varit med honom.

Gymkort

När han var på sitt gym gjorde han bara en eller ett par övningar för att rehabilitera ett knä som han hade besvär med. Det tog runt 5-10 minuter.

Kortköp

Han har i allmänhet varit den som har handhaft sitt kontokort men även Antochia har använt detta. Det skedde oftare när hon var föräldraledig, dvs. våren-sommaren 2017 fram till sommaren-hösten 2019. De har haft gemensam ekonomi och även Swishat till varandra. Majoriteten som Swisharna som hon har skickat till honom har avsett gåvor som hon fått för sonens räkning, som hon har fört vidare till honom för att det skulle sättas in på ett ISK-konto. Han har inte haft synpunkter på att hon har använt hans kort. Det har också hänt att han har använt hennes kort. Antochia har gjort de kortköp som försvaret har berättat om sakframställningsvis, där det finns Instagram-händelser som visar att hon varit på aktuella caféer och restauranger. Antochia var också i Örebro utan honom vid kortköpen på butiken Brudspecialisten och caféet Fröken Brogren.

Bilar

Under åtalsperioden, särskilt då hans fru var sjukskriven och höggravid, hade de tillgång till flera bilar. Det var dels en egen privat bil som han inte minns om den var registrerad på Abdulmasih. De hade tillgång också till andra bilar. inte skulle bli låst till hemmet. Periodvis har de dessutom hyrt bil. Vem bilarna har stått registrerade på har han ingen aning om. Det var totalt 4-5 bilar de kunde tillgå totalt under perioden. Den egna bilen var en Passat som tidvis kan ha stått registrerad på Abdulmasih. Han använde dock alla bilar som han hade tillgång till och Abdulmasih kunde färdas i vilken som av dessa.

Tidigare uppgifter

Under förundersökningen svarade han bara på de frågor som han fick. Det är förklaringen till att han under förundersökningen inte må ha berättat att Abdulmasih övernattat hos honom i Norrort resp. att överlämning skett där. Han utgick ifrån att utredare insåg att det kunde följa av att han berättat att det förekom att Abdulmasih och han spenderade tid där under pass. Han teg under slutförhört eftersom han matades med felaktiga krockpåståenden bl.a. om dubbel assistans så sent som 2018 och 2019. Redan under sina inledande förhör förklarade han att den dubbla assistansen hade upphört 2019. Först när han hade släppts från häktet kunde han konstatera att han hade haft rätt. Därför hyste han en stor misstro mot utredningen som gjorde att han valde att inte svara på frågor i slutförhört. Av motsvarande skäl begärde han inte någon komplettering i samband med slutdelgivningen – han ansåg sig tala för döva öron.

Firas Hanna

Allmänt

I några få tidsredovisningar vidgår han att det har blivit fel men han har inte medvetet undertecknat felaktiga redovisningar. Det har då handlat om passbyten med andra PAN-anställda i samband med resor eller när han varit på krogen med vänner. Då har han bytt med annan PAN-anställd, så att han samma månad tagit den andres pass. Alltså har antalet timmar utförd assistans inte varit felaktigt angivet på någon räkning och han har inte fått för mycket lön. Det har skett att han har gett ifrån sig några timmar i början eller slutet av ett arbetspass men även då har det rört sig om byten med andra PAN-anställda.

Abdulmasih hade ett aktivt liv innan han insjuknade. De var måna om att hans liv skulle förbli så. Denne ville hitta på saker utanför hemmet, besöka nära och kära, gå på köpcenter, fika och gå på restaurang och café och följa med när han skulle träffa sina vänner, som var personer som denne känt sedan långt innan denne blev sjuk. Det har hänt att han har gjort mindre, kortare ärenden när Abdulmasih ville vara kvar hemma. Det kunde handla om att gå till tvättstugan, gå till mataffären etc. Arbetsgivaren har inte sagt att detta inte var tillåtet. Tvärtom var det Abdulmasihs önskan.

Schemaläggning och redovisning av assistans

Han hade tillgång till sitt schema i telefonen om han avfotograferat det eller på en lapp hemma på Målarvägen. Han saknade dock tillgång till sina syskons schema. Varför vet han inte. Ilham respektive Malek gjorde schemat och gav respektive schema till vardera assistent. När Malek ansvarade för schemaläggningen hade de en digital kalender där han lade in när han skulle jobba som polis eller hade andra planer. Han upplevde inget behov av att kunna se övrigas schema.

Under hela åtalsperioden bodde han på Målarvägen. Övriga assistenter har därför vänt sig i första hand till honom eller Chadi vid passbyten. Och om någon varit försenad har han enkelt kunnat täcka upp. Så han har i regel täckt upp för andra i samma mån som han varit sen/gått tidigt från egna pass. Ingen har sagt att han inte kunde sätta en ersättare för sig under kortare perioder. Ingen har heller sagt att Abdulmasih inte får lämnas ensam kortare stunder t.ex. om han skulle behöva åka till affären eller liknande. Om han behövde byta pass ringde han till Målarvägen och pratade med Chadi eller de andra som var där. Ibland ringde han och frågade respektive syskon eller till den som var ansvarig för schemat för att få hjälp med bytet. När han hade bytt pass sms:ade han Ilham eller antecknade det på en lapp hemma, eller i telefonen. Anteckningarna använde han för att kunna korrigera tidsredovisningen så att den skulle bli korrekt. Han har även lämnat sådana lappar till Ilham och Malek. Oftast blev det också rätt. Han har undertecknat sina egna tidsredovisningar men ingen annan assistents. När han skrev ”ok” efter att ha ombetts att underteckna Maleks tidsredovisning kan han ha svarat på något annat meddelande och han tror att han ringde Malek och sade ”jag hoppas att du skojar”.

Kommunen har inte brytt sig om att byten av enstaka timmar av ett pass, vilket förekom ofta, skulle redovisas på den som hoppade in. Inte heller var de intresserade av eller noggranna med om de bytte hela pass. Likväl försökte de komma ihåg sådana byten och justera redovisningarna därefter. Det kan ha hänt att han har gett bort ett pass utan att byta till sig ett pass, detta vid enstaka tillfällen. Men mestadels har det varit fråga om byte. De har då informerat Ilham eller Malek. Även när han varit bortrest eller haft andra planer har han meddelat Ilham om detta. I övrigt har han jobbat enligt schema. Ilham har ansvarat för tidsredovisning, som han sedan har tittat på och skrivit under. När AiAi infördes hade de en digital kalender där han lade in när han skulle jobba som polis eller hade andra planer. Därefter gjordes ett schema som han följde. Vid ändringar meddelade han då Malek som meddelade kommunen. Vid månadens slut loggade han in och signerade tidsredovisningen. Kommunen har aldrig varit intresserad av hur det gått för honom, att ge honom utbildning eller instruktioner etc. Ingen har kontaktat honom och påtalat att han gjort fel i något avseende.

Överlämningar mellan assistenter

Hur överlämningar mellan PAN-assistenterna har sett ut har varierat beroende på var de har befunnit sig. Ofta har de varit på Målarvägen eller hemma hos något av syskonen, på restaurang eller liknande. Att han i polisförhör inte berättade om att överlämningar kunde ske på annan plats än i bostaden (aktbil. 140, s. 59) utan sade ”vi har ju möts [sic!] i bostaden”, berodde på att han inte fick någon fråga från förhørsledaren om huruvida överlämningar hade skett på annan plats och tog för givet att detta var underförstått.

Abdulmasih Hannas hjälpbehov m.m.

Under åtalsperioden förändrades Abdulmasih's hälsa inte särskilt mycket. Det har hänt att denne sovit hos hans syskon i Norrort och denne har kunnat sova även i bäddsoffor och vanliga sängar. Abdulmasih kan gå ett antal meter med sin bock. Det har inte varit svårt för Abdulmasih att åka bil på passagerarplats. Abdulmasih har kunnat gå på vilken toalett som helst, även om det har underlättat för denne att ha sin särskilda toalettstol och kunna använda rullstol inne på badrummet. Man behövde tidigare vara två vid förflyttning av Abdulmasih för att minimera risken för fallskador. Efter Kammarrättens dom fick man klara sig själv som assistent. Även därefter gick det okej med förflyttningar men det blev besvärligare. När Abdulmasih förflyttade sig bar han ett bälte kring midjan och man stod bredvid och höll i bältet. Man hjälper till att hålla i den förlamade sidan.

Ett vanligt dagspass gick han in till Abdulmasih och satte sig en stund, de tittade på tv tillsammans. Därefter kläddes Abdulmasih, rullades in i vardagsrummet, åt frukost och planerade dagen. Beroende på vad de kom fram till kunde de göra en utflykt för att sedan äta lunch. Ibland ville Abdulmasih vila därefter eller göra något mer. Därefter åt denne middag. När syskonen utförde assistans var det vanligare med aktiviteter under passen. Det var inget problem för Abdulmasih att ibland vara ute så sent som till runt midnatt på restaurang-middagar, firanden med mera. Dessa gånger hade denne ofta sovit middag. Han har aldrig märkt på Abdulmasih att det blir för sent för denne. Om Abdulmasih inte har känt sig skickad för att vara ute sent har de blivit kvar hemma.

Att han under förundersökningen (aktbil. 140, s. 63) förklarade att de inte ”vid [nattpass] varit iväg på någon utflykt” annat än möjligen för att t.ex. åka till något syskon och hämta något som denne hade glömt där, berodde på att han missförstod frågan – han förstod inte att den innefattade även ”kvällen fram till midnatt”.

Chamiram Georges roll m.m.

Det fungerade i regel bra mellan Chamiram och kommunala assistenter, t.ex. med Elham. Med andra kommunala assistenter har det krockat av olika anledningar, det kunde handla om att dessa inte har förstått Abdulmasih tillräckligt väl. Chamiram men även han upplevde att de behövde vara med under kommunala assistenters pass för att se till att allt gick bra.

Resor

När han enligt utredningen har varit utomlands med vänner har han i regel bytt pass utan att detta medfört justeringar i hans tidsredovisningar. Men Abdulmasih har ibland följt med honom på kortare resor inom Sverige, t.ex. en gång när han hämtade en bil som han hade köpt i Trollhättan.

Kortköp

I regel har Abdulmasih varit med honom när han har gjort de kortköp som framgår av utredningen. Annars kan han ha bytt bort sitt pass, men han minns inte med vem i så fall. Eller så har han gjort ett snabbt ärende under pågående pass för att sedan genomföra resten av det. Abdulmasih tyckte om att gå på bio även om denne inte längre förstod svenska och de biosalonger som de besökte var handikappanpassade.

Chattmeddelanden, telefonuppkopplingar

När han enligt de chattmeddelanden och telefonuppkopplingar som lagts fram har varit på annan plats eller stämt träff med vänner under tid som han har redovisat assistansarbete har Abdulmasih i regel varit med honom – det var ofta barndomsvänner till honom som denne kände väl även innan sin stroke och denne tyckte mycket om att t.ex. titta på när han tränade fotboll. Annars har han ibland träffat den som han har chattat med en kort stund för att sedan utföra resten av assistanspasset.

Krockar med ordinarie arbete m.m.

Under åtalsperioden jobbade han som ingripandepolis i Tumba. Han har också varit förhandlare och därefter vikarierande gruppchef från våren 2019. Utöver administrativ tid har han jobbat i uniform förutom de veckor då han haft förhandlaruppdrag. När han haft uniform har han bytt om på jobbet. Efter arbetsdagen har han rustat av sitt vapen och bytt om. Att rusta av kan göras på två minuter. När han varit förhandlare har det oftast stått ”förhandlare” eller ”beredskap” i hans logg i Kops. När han var i beredskap hade han en telefon där han blev uppringd och beordrad på uppdrag. Han fick vara var han ville i Stockholm men behövde vara nykter. Han tyckte inte att det var något problem att assistanspassen krockade med s.k. beredskapstid. Om han behövde åka iväg på jobb vid sådana tillfällen kunde andra PAN-anställda hoppa in i hans ställe.

Han berättade att han var personlig assistent när han sökte jobb som polis. Därefter kan han ha berättat detta för sin tidigare gruppchef Andreas Muñoz. Han har dock berättat detta för vissa barndomsvänner. I övrigt vet han inte om han har berättat det för någon. Om han berättade vitt och brett att han var anställd som personlig assistent hade det kunnat väcka frågor om han hjälpte Abdulmasih för att få betalt eller för att det var hans plikt. Men alla han känner vet att han tagit hand om Abdulmasih mycket.

Under jourpassen i början av åtalsperioden var det tillåtet att han låg och sov i bostaden för att sedan på förfrågan hjälpa den assistent som hade aktivt pass vid behov. Även från 23 hade han rätt att sova men av tekniska skäl lade man in 23-01 som vanlig tid eftersom man i planeringen räknade med två timmar aktiv tid under jourpassen. Eftersom han sov mycket, under dessa pass – ibland hela passen – var det inte något problem att dagen efter jobba som polis. Han minns inte när han gick hemifrån på morgnarna, dvs. om han i regel gick för tidigt från assistanspassen eller kom sent till polisjobbet eller vice versa, när passen överlappade eller slutade samtidigt som det andra började. Hans jobb som polis har tillåtit att han har gått tidigare och kommit senare än vad schemat sade. Därför har han kunnat börja som assistent samtidigt som hans skift som polis slutat. På administrativ tid, dvs när han inte jobbat som ingripandepolis, har han fått jobba när han velat.

De kan ha diskuterat att hans scheman inte gick ihop, men det var vedertaget att man kunde komma och gå tidigare eller senare än schemat sade. Det tog honom en kvart att resa till polisstationen från bostaden. När han jobbade natt som assistent och dag som polis blev det ibland begränsat med tid till att sova. Han var trött vissa dagar men det gick bra. Han känner inte till några regler inom polisen om veckovila.

Han hade inte stämpelklocka på jobbet men in- och utpasseringar loggades. Planerade arbetstider fanns i systemet Kops men det kunde ske justeringar. Tiderna hämtade ur Kops är inlagda på förhand. Om man gick tidigare täcktes det av flextiden och registrerades alltså inte i Kops. När han under assistanspass haft ett kortare ärende inne på stationen, t.ex. för att hämta något, har Abdulmasih varit med.

Peter Yohanoun

Allmänt

Han instämmer i åklagarens redogörelse i sak över hans boende- och familjeförhållanden under åtalsperioden. Hans och Ibtisams tre barn är födda 2014, 2016 och 2017.

Ibtisam började jobba i mitten av år 2017. Han själv har tagit ut föräldraledighet under hela tiden mellan 2016 och 2020 men minns inte specifikt hur de fördelade dagarna eller hur de planerade år 2017 när Ibtisam började jobba i juni efter förlossningen i slutet av april. Ibtisam hade varit mammaledig länge och ville börja jobba – då fick han vara pappaledig istället. Det var inte något problem med amning eller liknande. De spenderade mycket tid tillsammans på Målarvägen och fick hjälp av familj där, även av hans familj. Han vet inte om de spenderade

merparten av sin tid på Målarvägen eller Margreteborgsvägen. Han vet inte skillnaden mellan tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning och känner inte igen att han tagit ut tillfällig.

Han har ett personligt band till Abdulmasih. Det är en människa som han verkligen bryr sig om och tycker om att ta hand om och vara med. Han var den händigaste av assistenterna och Abdulmasih har ett stort intresse för att pyssla med saker. Han utförde assistans enligt vad han har redovisat och kontrollerade sina tidsredovisningar, men medger att det blivit fel några gånger. Detta har framför allt berott på bristande kommunikation vid passbyten. Att han under en lång tid inte hade några pass berodde på att han behövde sköta barnen och hushållet. Han slutade i princip som assistent år 2019 eftersom han inte hade tillräckligt med tid.

Mobiltelefonen som togs i beslag var hans privata telefon. Den stod i hans namn och han betalade för den. I chatten framgår också i slutet på 2016 att han skrev att Ibtisams telefon hade gått sönder. Sedan dess har hon av och an använt den telefonen. Vid slutförhöret med honom i slutet på år 2023 beslagtogs den telefon som han då hade.

Det var Antochia som startade Team Hanna-chatten. Chatten utgör en bråkdel av all kommunikation medlemmarna emellan. Den återger inte heller den fulla bilden av det som diskuteras. Det är svårt att nu i efterhand minnas bakgrunden till lösryckta meddelanden. Det är inte heller säkert att han har läst alla meddelanden. Det var i regel inte några viktiga saker som avhandlades där, så han kände sig inte tvungen att göra det.

Schemaläggning och redovisning av assistans

Ilham eller Malek påminde honom att ange de tider då han inte kunde arbeta nästkommande månad. Han förmedlade oftast informationen per telefon. Han antar att de skrev upp hans svar och sedan upprättade ett schema. Under en period kunde man också logga in på en kalender i Outlook där man själv fyllde i när man kunde och inte kunde arbeta. Han minns inte om "systemet" varierade över tid. Han fick sedan ett schema, dock inte övriga assistenters. Ibland fick han schemat på ett papper – om det bara var något enstaka pass kunde detta förmedlas muntligen eller på sms. När han hade fått ett schema hade han oftast tillgång till detta när han skulle skriva under sin tidsredovisning. Passbyten bestämdes oftast via chatt eller muntligen och sedan meddelade han Malek eller Ilham. Det löste sig ofta spontant fastän han saknade tillgång till övriga assistenters scheman.

Det var alltid Ilham och senare Malek som upprättade tidsredovisningarna. Han vet inte varför det gick till så. Med facit i hand hade det kanske varit bättre om var och en upprättade sin egen tidsredovisning. Han undertecknade i allmänhet sina egna tidsredovisningar men det kan vid enstaka tillfällen ha varit någon annan som undertecknade åt honom.

Ekonomiska transaktioner i syfte att reglera skulder med anledning av passbyten har inte förekommit.

Överlämningar mellan assistenter

Det har kommit och gått ganska många kommunala assistenter men några har varit där över tid. Han kan inte namnet på alla men tror att han skulle känna igen dem och de honom. De som har varit där mest var Elham och Raghad. Han känner till namnet på Tiodora och Jeanette

och har träffat alla assistenter men minns inte de övriga. De har pratat rent socialt i samband med överlämningar. De har också pratat om Abdulmasih. Såvitt han minns sade man dock inte så mycket vid själva överlämningen utan diskussionen skedde t.ex. när han hade varit där långt före att han påbörjade sitt pass. Såvida det inte hade skett något speciellt begränsades kommunikationen oftast till att man hälsade om man stötte på varandra. Hans uppfattning är att han alltid har varit på plats när en kommunal assistent har klivit på kl. 07 efter att han jobbat natt. Då var överlämning i bemärkelsen kommunikation inte något som han tänkte på att han borde genomföra.

Chamiram Georges roll m.m.

Chamiram har kroniska värkbesvär, s.k. fibromyalgi. När de diskuterade om att ge henne ringen i present tyckte han också att det var mycket pengar. Han tror att Ilham, när hon skrev att det inte var det, riktade sig mot övriga syskon som har ”lökiga” yrken. Han vet inte något om försöken att få Chamiram anställd som assistent.

Abdulmasih Hannas hjälpbehov m.m.

Abdulmasih är frisk i huvudet på så sätt att denne förstår det mesta men har haft problem med minnet. Det går att kommunicera med Abdulmasih, man lär sig att förstå och kommunicera med denne allteftersom. Abdulmasih spenderar mkt tid i rullstolen och använder sin vänstra kroppshalva, förlamad som han är i den högra. Abdulmasih har kunnat skriva med vänster hand. Hans uppfattning är att Abdulmasih har förstått att han och övriga åtalade assistenter har arbetat som assistent åt denne och att denne har assistans dygnet runt. Detta eftersom de har kommit och gått regelbundet och Abdulmasih har uttryckt att han vill att närstående ska ta hand om denne nattetid. Det har varierat hur assistanspassen har sett ut. De har ofta inletts med att man möts upp, ofta flera än bara han och Abdulmasih. I hans fall har passen kretsats mycket kring projekten (snickeri m.m.) som de har ägnat sig åt. Vid nattpassen har Abdulmasih oftast legat i sängen och tittat på tv när han kommit. Sedan har denne somnat och då det inte hänt så mycket resten av natten. Några gånger har Abdulmasih haft svårt att sova men oftast sover han genom nätterna förutom vid toalettbesök.

Abdulmasih brukade lägga sig relativt tidigt, runt kl. 18-20 på kvällen och stiga upp omkring kl. 6-7 på morgonen. När Abdulmasih hade gått upp planerade de dagen och ibland fortsatte de med något projekt i trädgården, det var olika och beroende på årstid m.m. Om Abdulmasih behövde duschas eller liknande berodde på dennes egna behov. Oftast skulle Abdulmasih klädas på men annars var denne redan påklädd och åt frukost när han påbörjade dagpass. Abdulmasih brukade äta macka, frukt och te till frukost. Ofta fanns lunch förberedd av Chamiram. Han matade inte Abdulmasih – denne klarade av att äta på egen hand. Hamburgare var inte bra mat för Abdulmasih.

Det var inte ovanligt att Abdulmasih var uppe sent när denne umgicks med släktingar. Abdulmasih sovvanor har varierat beroende på hans tillstånd med mera. Ofta tog denne en siesta och kunde då vara uppe sent. Annars har Abdulmasih varit aktiv under natten av olika anledningar. Då ville han ibland gå och lägga sig lite tidigare. Abdulmasih var ofta ute sent och liknande.

Resor

När han enligt utredningen har varit på resa under redovisade assistanspass har han bytt pass med någon annan vilket sedan av misstag inte justerats på tidsredovisningen varpå han undgått att notera det när han skulle skriva under den. Han tänkte inte att han fick för mycket pengar efter passbyten eftersom man i regel tog över motsvarande pass från den andra assistenten. Han minns inte vem han har bytt pass med de aktuella tillfällena. När större delen av de PAN-anställda åkte till Sälen 2017 och 2019 vet han inte hur diskussionerna gick kring vem som skulle jobba som assistent, men han vet att sådana diskussioner har förekommit.

Krockar med ordinarie arbete m.m.

Hans arbete är väldigt flexibelt. Han driver ett företag inom byggbranschen, Reviani AB, och kan göra detta varifrån han vill – mycket av arbetet utför han på sin mobiltelefon. I företaget finns anställda arbetsledare och platschefer som sköter det praktiska. Företaget har haft åtta anställda som alla är dövstumma. Dessa har i första hand haft kontakt med arbetsledaren. När han åker ut till en arbetsplats är det ofta för att en anställd behöver råd i en uppkommen fråga. I regel är sådana möten mycket korta. Han har också en kompanjon, Robert, som äger halva företaget. Darius är den som leder arbetet och han delegerar till denne. Så har det gått till under alla år. Han kan komma och gå som han vill på arbetsplatserna. Om han skriver att han ska vara på en plats om en timme kan han i själva verket komma dit två timmar eller fler senare.

Jobbet som assistent är inte särskilt krävande. Under nattpass får man en hel del vila. Dagpassen är inte heller direkt ansträngande. Det har förekommit telefonsamtal under assistanspass men det betyder inte att han inte har utfört assistans. Om han jobbade natt var det varit vanligt att han låg kvar och sov i någon timme om han inte hade bråttom till ett möte, som han då kunde gå på för att sedan åka hem och vila. När han jobbade natt hände det att hela familjen följde med ner till Södertäljen.

Chattmeddelanden

När Ibtisam den 28 juni 2019 skrev att Ilham kunde ”skriva [honom] på passen men [Chamiram] får ta hand om pappa. Hon får skylla sig själv” var det mot bakgrund av situationen på Målarvägen – det var en rörig period och det var tal om att de skulle bli av med assistansen.

Malek skrev i augusti 2018 att det fick ställa upp och jobba ”två-tre pass i månaden för att det här ska funka” medan han jobbade 8-9 pass den månaden – det blev annorlunda i verkligheten mot vad Malek var inne på när denne skrev meddelandet.

Kortköp

Hans och Ibtisams respektive kontokort används av dem båda, utan särskild kontroll av vems kort man använder. De har gemensam ekonomi och har haft korten förvarade i köket eller i bilen. Vad Ibtisam berättade i sitt förhör om detta stämmer och det är så även idag. De brukar inte gå runt med plånbok – därför har korten ofta legat i bilen. Bilarna har alltid parkerats i garage. Något kort har alltid legat i bilen och det har inte spelat någon roll vems. Dessutom

har han haft tillgång till ett företagskort. Det har förekommit att han har fått med sig alla kort om de har legat i bilen.

Tillfällig föräldrapenning

Han vet inte vad det är men han har tagit ut tillfällig föräldrapenning – Ibtsam hjälpte honom med detta. Han vet inte om han har ansökt om detta retroaktivt. I efterhand har han sökt upp information på Försäkringskassans hemsida om huruvida han kan ”begära rättelse” avseende de tillfällen då han har arbetat som assistent samtidigt som han har fått tillfällig föräldrapenning. Som han har förstått det har det inte ”varit relevant” att rätta detta; han tror inte att han fått för mycket föräldrapenning eftersom han hade tagit ut föräldradagar på andra datum om han hade känt till att det var fel ta ut föräldrapenning under dagar som han har arbetat som assistent.

Tidigare uppgifter

Åklagaren har läst upp anteckningar från polisförhör där han har berättat bl.a. att det var han som antecknade i tidsredovisningarna om det har skett ändringar till följd av t.ex. passbyten (protokollsbilaga E, aktbil. 180, s. 224 f). Ställd mot dessa uppgifter har han uppgett att han har sagt samma sak i sitt förhör i tingsrätten.

Chamiram George

Hon kom till Sverige 1984 och gifte sig i Sverige med Abdulmasih. Hon utbildade sig ett tag men fick snart ett jobb som lokalvårdare och slutade då på sin utbildning. Efter att ha blivit skadad på jobbet blev hon deltidssjukskriven. Hon hade ett tungt arbete och fem barn att ta hand om. Hon fick sluta på sitt arbete och var arbetslös. Efter utvärdering sade Försäkringskassan att hon fick vara deltidssjukskriven (på halvtid). Hon minns inte när det var hon blev deltidssjukskriven men det var någon gång under 90-talet. Sedan gick hon i skola för att lära sig svenska under sju-åtta år men hade stora besvär även under sina studier. Läkaren bestämde därför att hon skulle vara sjukskriven på heltid. Hon minns inte heller när detta var. Hon är fortfarande sjuk och tar många tabletter. Någon relation till Abdulmasih har hon inte längre, de är skilda.

Under åtalsperioden bodde hon på Målarvägen med Abdulmasih, Chadi och Firas. Under dagarna besökte hon kyrkan, deltog i föreningsverksamhet, gick på sjukgymnastik, läkartider, umgicks med vänner och släktingar och gick på promenader. Hemma berodde hennes göromål på hur hon mådde. Ibland hade hon sovit dåligt under natten och sov i stället på dagen. Hon kände till att Abdulmasih hade assistans dygnet runt. Hon hade inte med den saken att göra – hon arbetade inte med det och det var inte henens sak att vara insatt i det. Men hon visste att kommunen hade anställda som jobbade som assistenter och att hennes barn gjorde detta. Det var någon på plats dygnets alla timmar. Abdulmasih mådde dåligt psykiskt och kunde bli upprörd och börja bråka för minsta lilla sak. Hon och han bråkade väldigt ofta, särskilt år 2019 som var året innan deras separation. De bråkade hela den sommaren och hon brukade då lämna hemmet och sova hos sin mamma eller moster. Abdulmasih flyttade ut från huset under påsken 2020.

Hon tror att Abdulmasih insåg att han hade assistans 24 timmar per dygn och att barnen arbetade som assistenter. Hon hade inte något med redovisningarna eller räkningarna att göra och visste inte att sådana handlingar skulle ges in till kommunen och Försäkringskassan. Om Abdulmasih har skrivit under sådana handlingar har han inte förstått vad han har undertecknat. Abdulmasihs rutiner på vardagar varierade. Han sov till kl. 8-9, varefter de hjälpte honom och fixade frukost, tog honom till badrummet, sedan till exempel till sjukgymnastiken. Många gånger var Abdulmasih fortfarande uppe när de kommunala assistenterna gick hem, men ibland hade han gått och lagt sig innan det. Abdulmasih åt frukost, lunch och middag. Assistenterna lagade och serverade mat och hjälpte Abdulmasih att äta. Hon deltog inte i omvårdnaden eller assistansen av Abdulmasih på vardagar. Hon var ju inte anställd som assistent och hade inte med saken att göra. Men om hon t.ex. gjorde kaffe eller lagade mat kunde hon erbjuda Abdulmasih och assistenten att ta av detta. Hon sov antingen i Abdulmasihs rum, i vardagsrummet eller i rummet bredvid Abdulmasihs rum.

Hon erbjöd sig att testa arbeta som assistent upp till två timmar vid akut behov, men det blev inget av med det. Hon minns inte om det var med Malek, Ilham eller båda som hon diskuterade saken. Hennes insats skulle då ha täckt upp för assistenter som var försenade eller liknande. Hon känner inte till om försök gjordes att få henne anställd för arbete i större omfattning än så. Hon hade kunnat testa arbeta runt 50 % som assistent men hon tror inte att hon skulle ha klarat av det och hade inte klarat av att arbeta heltid. På dagarna har hon ofta ont och på nätterna har hon svårt att sova.

Många kommunala assistenter har jobbat på Målarvägen under åtalsperioden. De som hon känner bäst är Elham och Raghad. Hon känner också Tamara men övriga känner hon inte. Det förekom att hon bråkade med de kommunala assistenterna. Hon fick ofta agera mellanhand i kommunikationen mellan Abdulmasih och dem – då kunde det uppstå bråk. Ibland kunde hon be den kommunala assistenten att t.ex. dammsuga i köket varpå denna inte ville det. Det fanns inte några regler för vad de kommunala assistenterna skulle göra, eller så hade ingen informerat henne om sådana regler. Vissa kommunala assistenter sade ifrån medan andra utförde de sysslor som hon bad dem att utföra eller som de erbjöd sig att utföra. Hon saknade närmare kännedom om de kommunala assistenternas arbetstider och höll inte koll på att de dök upp i tid till sina pass. Men ibland var hon hemma när de kom dit och då hade det alltid varit någon annan assistent på plats innan. Barnen tog ofta med sig Abdulmasih från hemmet och lät honom sova hos dem. Det var när hon och han bråkade. Ibland var hon hemma också när kommunala assistenter skulle gå hem på kvällen vid 21. Då kom det alltid en PAN-assistent som avlöste dem. Dessutom var Chadi och Firas alltid hemma när de inte arbetade. Hon visste inte vem som skulle jobba som assistent. Det förekom att assistenter kom för sent till sitt pass. Då brukade de ringa hem till Målarvägen. Antingen pratade de med den assistent som var i tjänst eller med henne. Det rörde sig i regel om cirka 15-20 minuters försening. Assistenten på plats och den försenade assistenten löste situationen eller så kunde hon sitta med Abdulmasih tills den försenade assistenten kom dit. I regel låg Abdulmasih då i sin säng eller satt och tittade på tv. Den assistent som skulle gå tog i regel med Abdulmasih på toaletten innan han eller hon gick hem. Assistenterna kunde gå tidigt t.ex. för att hinna med en buss. Annars kom deras makar för att hämta dem innan deras pass var slut. Hon tyckte inte att hon kunde invända mot detta och det var Abdulmasih som de bad om lov att få lämna sitt pass

tidigt. Hon beordrade dock aldrig någon kommunal assistent att gå tidigt från sitt pass. Ibland var hon dock inte hemma. Det var inte hennes ensak.

Hon åkte ibland på resor eller besökte sin mamma i Norrköping i uppemot en vecka. Såvitt hon vet har det inte varit svårare för barnen att få ihop assistansen med sina egna liv när hon har varit borta. De räknade inte med att hon fanns till hands i hemmet. Hon har aldrig tagit emot pengar av sina barn för att utföra assistans eller annars haft ekonomiska mellanhavanden med sina barn. Hon har inte utfört assistans eller liknande uppgifter för Abdulmasih i sina barns ställe och inte heller anmodat assistenter att gå tidigare från sina pass. Hon har åkt färdtjänst med Abdulmasih vid något tillfälle, bl.a. när de skulle till hennes svägerska i Hovsjö. Hon brukade fråga om hon fick åka med och färdtjänstpersonalen tillät detta. Hon åkte till Libanon en gång och var borta runt 10 dagar men vet inte när det var. Det var på sommaren. Det kan stämma att det var i augusti 2018.

Hon fick ringen i 60-årspresent. Barnen brukar annars bara komma med en tårta när hon fyller år.

Abdulmasih Hanna

Se förundersökningsprotokoll, protokollsbilaga G, aktbil. 182, s. 136–143.

VITTNESUPPGIFTER

Miriana Bittmark Bengtsson

Hon har arbetat på Försäkringskassan sedan år 2016 och handlägger det mesta inom assistansersättningen. Under de senaste åren har hon ingått i en utredningsenhet som gör mer djupgående utredningar, beräknar skadestånd och återkrav m.m. avseende assistansersättning. Hon har tidigare vittnat i ärenden som liknar detta och har varit med och beräknat det skadestånd som åklagaren för myndighetens talan om i målet.

Vid beräkningen av skadeståndskravet har Försäkringskassan summerat utbetalda belopp med den tid som redovisats. Om skadeståndet ska vara solidariskt mellan flera personer tittar man på hur stor del varje assistent har genererat av det totala beloppet. Det går också att se hur mycket assistansersättning en enskild assistent har genererat. Detta utifrån tidsredovisningar som assistenterna har lämnat in. Man kan säga att räkningen är ”ordern” och tidsredovisningarna ”följesedlarna”. Sedan tittar man på vilket schablonbelopp som har gällt ett visst år och om det har funnits förhöjd ersättning. I fall en halvtimme är felaktigt redovisad men man har arbetat merparten av passet kan detta påverka skadeståndet.

Regeringen fastställer ett schablonbelopp varje år för assistansersättning som ska täcka ett antal kostnader – lön, ob-tillägg, personalomkostnader, administration, utbildning m.m. – som anordnaren har. Det är oftast de som köper assistans av bolag och kommuner som använder de flesta kostnadsslagen och alltså får hela schablonbeloppet. Är man ”egen arbetsgivare” som inte är tillståndspliktig kan man lägga större del av beloppet på löner etc. man kan också

ansöka om förhöjd ersättning vilket man får om individens funktionsnedsättning ger skäl för detta.

Försäkringskassan kontrollerar tidsredovisningar innan utbetalningarna sker. Bland annat kontrolleras att antalet timmar redovisad tid stämmer överens med det antal timmar som anges på assistansräkningen. Man kan också se t.ex. om brukaren varit inlagd på sjukhus när assistanstid har redovisats. Försäkringskassan utgår ifrån att anordnaren kontrollerar sådant som ankommer på en arbetsgivare; att assistenterna jobbar de timmar som redovisas, att timmarna redovisas korrekt, att man håller sig inom arbetstidslagen, huruvida assistenter parallellt har andra anställningar och liknande. Även anordnaren undertecknar räkningen och redovisningarna. Försäkringskassan kontrollerar inte heller hur stor del av ersättningen som läggs på olika kostnadsslag.

Ronnie Alkebring

Han jobbar som analytiker inom kontrollverksamheten på Försäkringskassans avdelning för generella försäkringsfrågor där. Det har han gjort i ungefär fem år. Tidigare, sedan runt 2001, har han varit utredare inom kontroll där han försökt beivra bidragsfusk, stoppa utbetalningar och polisanmäla misstänkt fusk.

De grundläggande behoven enligt LSS är andning, mat, påklädning, kommunikation eller – som har tillkommit – åtgärder för att skyddas från att skada sig själv och andra. Om behovet av assistans uppgår till mer än 20 timmar per vecka kan Försäkringskassan besluta om assistans avseende också andra behov än de grundläggande. Därefter beräknas antalet timmar som ersättningen ska motsvara och beslut meddelas. Om antalet timmar är under 20 är det kommunen som står för ersättningen. Under handläggningen görs en s.k. ADL-bedömning av hjälpbehovet kring den dagliga livsföringen. Om assistans behövs dygnet runt kan generell sägas att personens tillstånd inte är bra, eftersom man då behöver assistans även när man sover. Fritidsaktiviteter går utöver de grundläggande behoven. Men en brukare ska kunna leva så normalt som möjligt inbegripet fritidsaktiviteter. Har man behov av assistans för att fritidsaktiviteter ska kunna genomföras, har man rätt till assistansersättning för detta.

Det görs inte längre regelbundna omprövningar av behovet av assistans. Det krävs istället att Försäkringskassan får signaler om väsentligt förändrade förhållanden för att en omprövning ska göras, men det görs också vissa riktade kontroller. Brukaren är anmälningsskyldig vid ändrade förhållanden.

Assistenter ska varje månad ge in tidrapporter där de anger varje timme som de har arbetat för en viss brukare. Anordnaren ska skriva på rapporten. Det ska sedan sammanfattas i en månadsvis räkning där brukaren ska verifiera att timmarna är korrekta och att assistans har utförts. Man har inte rätt till ersättning för ej utförd assistans – får man det så är utbetalningen felaktig. Om en assistent har bytt pass med någon men ändå begär ersättning, är det också felaktigt. Det ska vara den assistent som har arbetat som redovisar arbetad tid.

Som assistent måste man under aktiv tid vara i brukarens omedelbara närhet hela tiden, även om brukaren sover. Man får dock t.ex. gå på toaletten eller, om man har glömt låsa bilen, gå iväg några meter och låsa den snabbt. Måste man göra något mer tidskrävande får man ta med sig brukaren. Av detta följer att det är först när nästa assistent kommer som den som har haft passet tidigare kan lämna brukaren. I den mån man inte har varit i brukarens omedelbara närhet

assistans inte utförts. Vid väntetid med jour får man vara i angränsande rum. Vid övrig jour kan man vara på annan plats men åka till brukaren vid behov.

Om man som brukare kan gå på toaletten själv enligt behovsbedömning kan man som assistent vänta utanför under ett toalettbesök. Om en brukare säger att den vill vara själv mitt under ett pass måste man ändå vara i brukarens omedelbara närhet även då dock – brukaren kan ju ändra sig och behöva gå på toaletten t ex.

Försäkringskassan har svårt att säkerställa att tidsredovisningarna motsvarar verkliga förhållanden – man litar på att räkningar och rapporter stämmer. Utöver det sker inte särskilt många kontroller. Assistenten ansvarar för att utföra assistans och redovisa sina timmar korrekt. Slarvfel i redovisningarna förekommer och kan accepteras, men större fel ska korrigeras på tidsredovisningen och/eller räkningen. Så länge Försäkringskassan bedömer att ett fel i redovisningen har skett av misstag betalar myndigheten ut ersättningen. Det är okej om kommunen/anordnaren påtalar ett sådant misstag – Försäkringskassan bedömer då de anteckningar som kommunen har gjort. Det är assistenternas ansvar att tidsredovisningarna stämmer. Kommunen ska dock också underteckna tidsredovisningen och är därigenom ansvarig för att den är korrekt i förhållande till den information som kommunen har.

Anne-lii Vahlgren

Hon jobbade som chef inom personlig assistans i Södertälje kommun från år 2002-2018. När Abdulmasih Hanna beviljades assistans var hon chef för det från någon gång runt 2008 till början på 2015. År 2015 tog Anki Paksuniemi över ansvaret.

Hon träffade Abdulmasih första gången, tillsammans med en handläggare, på sjukhuset när han var kl.ar för att åka hem. På mötet sade handläggaren att kommunen skulle bevilja assistans för tiden tills Försäkringskassan hade beslutat om detta. Hon frågade om han ville ha kn som utförare eller någon annan. I vart fall Ilham, men även Firas och Malek tror hon, var med på mötet. Han ville ha kommunen som anordnare, vilket han hade rätt att välja, och de pratade om vilka han ville skulle jobba som assistenter. Varför han ville att kn skulle vara anordnare vet hon inte säkert. Hon kunde inte prata direkt med Abdulmasih men barnen hjälpte till med att tolka. De ville ha en kommunal assistent som kunde jobba dagtid måndag-fredag och övrig tid ville Abdulmasih att barnen skulle jobba. På den tiden var det inte anmärkningsvärt att ha anhöriga som anställda och hon tror att han tyckte att det kändes tryggt och bra att ha närstående som assistenter. Att barnen anställdes berodde inte på att det var en ”smidig lösning” för kommunen. Från hennes perspektiv var det en bra lösning utifrån Abdulmasihs önskemål såsom det tolkades över till henne. Som hon minns det tog hon alla personuppgifter men det visade sig att Chadi inte hade fyllt 18, så han var inte aktuell att anställa.

Några dagar senare gjorde hon ett hembesök hos familjen och berättade att hon hade förslag på en assistent som kunde jobba måndag-fredag. Hon tror att hon då hade tagit fram anställningsbeslut för Ibtisam, Malek, Ilham och Firas. De skulle anställas på ett avtal som heter PAN. I det avtalet finns två grupper och de skulle anställas som personlig assistent/anhörigvårdare – detta då de var folkbokförda på samma adress som brukaren. Arbetstidslagen gäller inte för sådana anställda. De fick arbeta 48 timmar var enligt avtalet, tror hon. De pratade om vad som kunde vara vettig arbetsmängd utifrån regelverket för fast

anställd personal, även om det inte fanns juridiska hinder för mer arbete än så. De kom fram till vilka ”standardpass” som skulle gälla utifrån detta. De gjorde inte något schema annat för den som var kommunalt anställd. De gick igenom hur man skulle fylla i redovisningarna. Hon har alltid varit noggrann med att förklara vilket regelverk som finns kring assistans. Hon var tydlig med att det var den som hade utfört assistans som skulle redovisa sina pass, även om de inte hade schema. De ville dock hålla det lite flexibelt – om någon bara kunde jobba sex timmar var det därför okej att någon annan tog över därefter. Det var också viktigt att man gjorde upp sinsemellan vem som skulle jobba när. Hon förklarade vad konsekvenserna kunde bli av att redovisa tid som man inte utfört – återbetalningsskyldighet, uppsägning, att Abdulmasih inte får rätt omsorg och straffansvar. Hon informerade också om rätt till sjuklön m.m.

I vanliga fall när man har en brukare med så många assistanstimmar beviljade som Abdulmasih behövs många assistenter, så att man har vikarier om någon blir sjuk eller så. De sade att detta inte behövdes eftersom det alltid fanns någon som kunde hoppa in vid behov, vilket hon inte reagerade på. De kom överens om att återkomma till frågan om att anställa flera lite längre fram. Alla barnen studerade i någon form vilket gjorde att det fanns utrymme för att jobba. Det var därför de hade kommunal assistans dagtid under veckodagar – framförallt under sådana tider hade de PAN-anställda fasta lektioner och liknande. Vid mötet gick de igenom en löneblankett där varje anställd skriver sina personuppgifter och arbetstider, summerar ihop antalet arbetade timmar och undertecknar. Hon har alltid varit tydlig med vad underskriften innebär – att man lite på heder och samvete intygar att man arbetat på intygat sätt. Hon uppfattade att barnen förstod det som hon förklarade. Alla barnen pratar mycket god svenska och det var självklart att man inte kan begära lön för ej utfört arbete. Det fanns dock vissa frågor kring hur man skulle skriva och så, men hon uppfattade inte att det var några konstigheter. Några veckor senare skulle hon komma tillbaka och presentera den kommunala assistenten och hon sade att de kunde reda ut eventuella frågor då. Vid det laget var det inte ”dubbla tidsredovisningar” eftersom kommunen hade beviljat assistans i avvaktan på Försäkringskassans beslut, vilket dröjde cirka två månader.

När Försäkringskassans beslut hade kommit var hon hos familjen igen, gick igenom beslutet, Försäkringskassans blanketter och att det därefter skulle vara dubbla blanketter. Försäkringskassans blankett ser ungefär likadan ut som kommunens. Även den här gången var hon noga med att de skulle förstå hur blanketten skulle fyllas i. Hon förklarade att blanketten till Försäkringskassan skulle överensstämma med den till kommunen, vad underskriften innebar och att blanketterna skulle ges in till kommunen så snart som möjligt efter att månaden var slut. Tanken är att var och en av assistenterna ska fylla i sin egen blankett. Hon antar att hon sade det till familjen. Det lättaste är att man fyller i sin tid när passet är slut. Det har funnits ärenden där kanske någon anhörig har haft svårt att fylla i sin blankett av någon anledning, men även om någon annan fyller i tiderna skriver man sedan under på att man faktiskt har gjort timmarna.

Det saknades regler om att man behövde ha ett schema för assistenter som levde i hushållsgemenskap med brukaren. Detta hängde ihop med att arbetstidslagen inte gällde för dessa. Alla anställda PAN-assistenter bodde då hos Abdulmasih. Familjen tyckte att det var svårt att lägga schema eftersom det kunde vara svårt att veta hur det skulle se ut med föreläsningar och liknande. De ville själva styra schemaläggningen utifrån direktiven som hade getts från kommunen. Som hon minns det kan det under hennes sista halvår ha varit så

att hon ändrade Maleks anställning eftersom denne var färdig med sin utbildning och hade flyttat hemifrån. Det kan också ha varit att en annan hade tagit över ansvaret för ärendet och gjorde detta.

Sedan flöt det enligt hennes uppfattning på. Hon gjorde även därefter hembesök. Hon tittade på arbetsmiljön i bostaden – familjen bodde då i ett lägenhetshus. Även efter att familjen hade flyttat till radhus var hon på hembesök. De hade en person i gruppen som kommunicerade med henne och det var Ilham, som även ansvarade för att blanketterna kom in och kunde sammanställa frågor från assistenterna till kommunen. Det var mest för att säkerställa att kommunikationen gick fram; det var inte så att övriga anställda inte kunde ringa till kommunen med frågor. Blanketterna kom in som de skulle. Hon hade tätare kontakt med den kommunala assistenten som gick på schema. Hon hörde med denna hur saker och ting fungerade också. Vid den tidpunkten tror hon att assistenten hette Yvette men denna slutade och Elham Daher började i stället och var kvar under hela hennes tid som chef. Något av barnen var alltid med när hon gjorde hembesök.

År 2011 eller 2012, tror hon, var den annan stor assistanshärva i Södertälje som fick stora konsekvenser för många. Hon och hennes kollegor var med och försökte ta hand om konsekvenserna av att bolaget i den härvan, Elma, upphörde med sin verksamhet. En del i den härvan handlade om att assistenter hade begärt lön utan att ha utfört assistans. Hon fick i uppdrag av sin att se till så att alla assistenter fick ny information om vikten av att fylla i sina lönepapper och papper till Försäkringskassan korrekt. De skulle inte ha någon assistent anställd, vare sig PAN- eller kommunanställd, som inte förstod hur det skulle göras eller var omedveten om konsekvenserna av att inte sköta detta. Hon gjorde då hembesök hos alla brukare där det fanns PAN-anställda, även hos familjen Hanna. Hon kan inte säga exakt när det var men det var inte mer än en månad efter det stora tillslaget mot Elma. De hade ett möte en kväll – hon och gruppchefen Örjan närvarade från kommunen, Ilham, Malek, Firas, Ibtisam, eventuellt Chadi – den sistnämndas närvaro är hon osäker på, Abdulmasih och hans fru. Hon förklarade att mötet hängde ihop med tillslaget mot det privata bolaget som hade fuskat med tidsredovisningen. Hon gick igenom vikten av blanketterna, hur de skulle fyllas i, vad underskriften innebär och vad konsekvenserna kunde bli om man redovisade tid som man inte har arbetat. Det kan också få konsekvenser för brukaren gentemot Försäkringskassan. Hon försökte besvara frågor om hur fusket hade gått till efter förmåga. En tid senare var hon igen ute hos Abdulmasih för att fånga upp eventuella frågor. Hon hade med sig blanketter och visade hur de såg ut och hur de skulle fyllas i. Om man fick slut på blanketter kunde man komma upp till kontoret och hämta nya, om ingen skulle på hembesök där i närtid. De var alltid noggranna och gjorde ordentliga genomgångar med nya assistenter eftersom det är många blanketter att fylla i. Att hon minns så väl vad hon sade på mötet är att hon minns väl vad mötet handlade om och vilket uppdrag hon hade. Det var en jobbig period och hon påverkades av olika skäl väldigt mycket av den härvan. Hennes chefer gav henne också tydliga instruktioner om vad hon skulle ta upp på mötet.

Vid granskning av blanketter tittade hon att de var ifyllda korrekt, att ingen hade gjort fler timmar än vad brukaren hade rätt till och att ingen hade jobbat för mycket. Det var handläggare som gick igenom detta och hon som sedan skickade in pappren till Försäkringskassan och begärde ut ersättning till kommunen. I de få fall där det fanns fel i blanketterna var det marginellt.

Någon gång pratade hon med Ilham efter att hon hade noterat att det var samma handstil på redovisningarna. Hon sade att det inte var okej eftersom var och en skulle fylla i sin blankett och, framför allt, att man måste vara medveten om att man sedan skriver under på heder och samvete. Sedan tror hon att det blev lite olika handstilar på redovisningarna, även på de ifyllda uppgifterna. Hon har aldrig gett Ilham i uppdrag att fylla i tidsredovisningar för övriga assistenter. Ilham sade sig ha något skäl till att hon skulle fylla i allas räkningar. Hon sade att det inte är så det är tänkt att gå till. Därefter var det inte samma person som hade fyllt i alla tidsredovisningar såvitt hon kunde se. Även de kommunala assistenterna fick instruktion om att fylla i sina egna tidsredovisningar. Såvitt hon vet gjorde den kommunala assistenten som jobbade åt Hanna detta. De kommunala assistenterna fyllde bara i blanketten till Försäkringskassan eftersom lönerapporten inte behövdes för dem. Alla rapporter som skrevs hos Abdulmasih samlades ihop och lämnades in till henne. Det var inte alltid lätt att se på rapporterna om det var samma handstil på de ifyllda uppgifterna, eftersom det framför allt rörde sig om siffror. Att hon under förundersökningen (s. 1465 i huvudprotokollet, aktbil. 175) sade att Ilham ”verkade fylla i timrapporterna för alla assistenter” tror hon berodde på att hon inte fick så många frågor om den kommunala assistenten.

För PAN-anställda som inte var folkbokförda hos brukaren krävdes schema på förhand. För dem gällde arbetstidslagen och villkoren liknade dem för kommunala assistenter. Hon vet att hon påtalade för familjen att det var viktigt att meddela kommunen när någon flyttade hemifrån, eftersom anställningarna då skulle göras om. Det skulle innebära att de fick jobba färre timmar men fick rätt till OB-ersättning.

Åren 2008-2009 hade man inte så mycket utbildningar för assistenter i hushållsgemenskap med brukaren. Något år har de erbjudit Abdulmasih:s familj utbildning i förflyttningsteknik utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Under de sista åren hon var chef höll de också utbildningar och stormöten för alla PAN-anställda i stadshuset för att förse dem med information och liknande.

De första åren fanns inte behov av timvikarier enligt familjen. Men hon vill minnas att familjen i slutet av hennes tid som chef började signalera att det ville ha in fler kommunala assistenter. Detta då fler av barnen gick ut i arbetslivet och därför inte kunde arbeta lika mycket. Det var inte lätt att hitta assistenter som Abdulmasih accepterade, fick hon till sig från Ilham och hon kunde själv inte föra någon dialog med honom. Hon har aldrig sagt att det var upp till familjen att bemanna assistansen. Det var hennes uppdrag att se till att det fanns timvikarier. Det är inte ovanligt att förslag kommer från brukaren eller familjen på personer som kan anställas men hon har aldrig lagt ansvaret för bemanning på familjen. Ilham hade inte några utpekade arbetsuppgifter. Det handlade om att rapporterna skulle komma in eller bokning av hembesök. Under en period var Ilham utomlands och jobbade och då hade Malek motsvarande uppdrag tills denna kom tillbaka. Ilham hörde inte av sig särskilt ofta såvitt hon minns men de kunde talas vid lite när denna var där och lämnade rapporterna.

Om någon är försenad kan tidigare assistent inte sluta sitt pass eftersom brukaren inte får lämnas ensam. Det skulle förvåna henne väldigt mycket om hon inte hade informerat Abdulmasih:s assistenter om detta. Som brukare kan man välja att avstå assistanstimmar men då får man inte redovisa att assistans har utförts under den tiden. Kommunala assistenter kunde i sådana situationer komma till kontoret och utföra administrativa uppgifter eller liknande.

När hon var chef över ärendet fanns restriktioner kring hur assistenten skulle köra brukaren. Brukaren skulle inte transporteras i assistentens egen bil eftersom det kunde bli problem med försäkringar. Färdtjänst var rekommenderat. Det gick dock inte att sätta restriktioner för hur en familjemedlem ur tjänst fick transportera brukaren. Om t.ex. ilham jobbade och Malek körde henne och Abdulmasih var detta oproblematiskt. Det finns inte något hinder mot att utföra assistans utanför hemmet. Brukaren ska få fortsätta sitt liv utifrån de nya förutsättningarna. En del i assistentens uppdrag är att följa med brukaren på aktiviteter. Som chef ska man titta på arbetsmiljö och liknande om man åker bort. Hon kände inte till att familjen fick information av en kollega till henne om att man fick använda brukarens bil såvida brukaren godkände detta. Mejlet i fråga är också från tiden efter att hon var chef. Det kom nya direktiv om detta efter hennes tid som chef.

Om man jobbade ”vaken natt” redovisade man passet den dag då man klev på. Men sedan ändrades det. Försäkringskassans blankett och lönerapporten såg olika ut. Hon minns inte när detta ändrades. Ett pass kl. 21-07 minns hon inte hur man skulle fylla i vid olika tidpunkter – det var en del ändringar både beträffande Försäkringskassans och kommunens blanketter. Ändringen blev att man skulle ”dela upp det” och skriva kl. 21-00 när man klev på och dagen efter kl. 00-06. Ett tag tror hon t.o.m. att hela passet skulle vara på ”dagen efter”. Blanketterna till Försäkringskassan och kommunen behövde dock stämma överens. Efter ändringen i Försäkringskassans blankett skulle man ange kl. 21-00 dagen man klev på och resten av passet dagen efter. Hon minns inte exakt när ändringarna gjordes, men så fort en ändring gjordes var det hennes ansvar att se till att assistenterna fick information om detta.

Om man hade ”hoppat in” på en annan assistents pass skulle detta återspeglas i tidsredovisningen. Så om man tagit de två sista timmarna av en annans åttatimmarspass fick den ena assistenten redovisa två timmar och den andra sex timmar. Även vid passbyte var det viktigt att man bara redovisade faktiskt arbetad tid. Om man blir runt en kvart försenad till ett pass ska assistenten ringa sin chef och meddela detta. Sedan får den försenade ta ut komptid eftersom den inte kan få lön. Arbetsplatsen behöver få veta detta. Den andra som måste bli kvar har rätt till lön för den kvarten. Kvarten ska alltså redovisas. Hon minns inte om det någonsin var annat än heltimmar redovisade på tidsredovisningarna till Abdulmasih men hon har aldrig sagt att man bara redovisar heltimmar. Kvartar har hon sagt att man ska redovisa.

Hon hade inte någon anledning att misstänka att redovisningarna var felaktiga under tiden då hon var ansvarig. Varken kommunala assistenter eller PAN-anställda sade något sådant. Det var länge dubbelbemanning i kommunens försorg. Hon gjorde hembesök, hade dialoger med Ilham och träffade övriga barn minst en gång per år. Hembesöken diariefördes inte – det fanns inget krav eller någon rutin på att de skulle föra journalanteckningar om sådant i början av hennes tid som chef. Hon kunde inte göra hembesök hur ofta som helst och behövde förutskicka när hon skulle komma – oanmälda hembesök förekom inte. Hon hade anledning att utgå ifrån att Abdulmasih fick den assistans som han hade rätt till. Under de sista åren hade hon gruppchefer som rapporterade om att de hade gjort hembesök.

Hon har aldrig sagt något i stil med att familjen Hanna ”sköter sig själva”. Hon lämnade över ärendet till Ankie och sade att det var ett stort ärende och att de på sikt antagligen behövde ytterligare bemanning utifrån deras övriga sysselsättningar. Generellt är det dock så att de PAN-anställda sköter sig lite själva. De har hembesök hos brukare med sådana anställda men inte APT-möten. När det inte finns kommunalt anställda timvikarier såg de PAN-anställda

också själva till att någon alltid fanns på plats och jobbade. Familjen Hanna visste dock hur de kunde nå henne och att de skulle höra av sig om det var någonting. När de sågs eller hördes sade de ofta att allting fungerade bra. PAN-anställningar sker alltid på anmodan av brukaren.

Under ett par månader i början av år 2018 jobbade hon samtidigt som Åsa Hjalmarsson. Hennes bild är inte att denna utsattes för mobbning under sin tid på kommunen. Hennes vittnesmål har inte bestått av slutsatser utan av minnesbilder. Hon är inte orolig över att hon har misskött sin roll som chef och ansvarig över Abdulmasihs assistans och har inte ”vässat till” sina svar för att distansera sig från den åtalade brottsligheten. Hon har läst någon enstaka artikel om rättegången men inte följt all rapportering. Hon har förberett sig inför sitt vittnesmål genom att fundera över när i tiden som razzian mot Elma assistans ägde rum, eftersom hon vet att ett hembesök hon gjorde hos familjen Hanna skedde i närtid efter razzian. Hon har också begärt ut en sammanfattning av sitt vittnesförhör under förundersökningen från år 2021 eftersom hon inte fick del av det då. Hon hade också en dialog med en av de poliser som hon hade förhörts av för att hon tyckte att det fattades uppgifter i nedteckningen, bl.a. om hembesöket som hon gjorde efter Elma-razzian. Det bekymrade henne lite eftersom det är ett av tillfällena då hon informerat om tidsrapportering som hon minns väl.

Ann-Christine Paksuniemi

Hon jobbade som gruppchef från april 2013 och hade Anne-lee Vahlgren som chef men hon hade inte hand om detta ärende från början – det hade hennes kollega. När han slutade omfördelades ärendet på henne. Under hösten/vintern 2013 tror hon att hon tog över ärendet. Hon var gruppchef fram till juni 2015 då gruppcheferna togs bort. Hon fick då tjänst som enhetschef och hade kvar ärendet under sig även därefter, men i en annan roll. September 2017 slutade hon på enheten. Hennes roll som gruppchef var att vara närmast arbetsgruppen – ta hand om tidrapporter så att assistenterna fick lön, skicka dem till Försäkringskassan, ordna arbetsscheman m.m.

Arbetsgruppen var de PAN-anställda och AB-anställda som arbetade för Abdulmasih. Hon hade inte regelbundna träffar med gruppen utan hade mest kontakt med Ilham. När hon tog över ärendet fick hon höra att Ilham var ”sammankallande” för arbetsgruppen men detta stod såvitt hon minns inte i dennas anställningsavtal. Ilham hade till följd av detta något högre lön än övriga PAN-anställda. Hon hade några träffar med arbetsgruppen som gruppchef, men under tiden som enhetschef flöt det mest på. När hon tog över ärendet var hon ute på hembesök för att få träffa Abdulmasih en vardagkväll. Några av barnen var hemma då. Hon presenterade sig och de gick igenom vad assistenternas skyldigheter är. Hon förklarade vikten av att redovisningen var korrekt. Hon gick dock inte igenom pappren och visade på dem. Hon satt bredvid Ilham som frågade ”om Abdulmasih vill ha sin fjärrkontroll – är det då assistenten som behöver ge honom den?”. Hon sade att det var naturligt att den som satt närmast gjorde det om de var flera hemma, men den som jobbade var den som hade hand om honom. De tittade på hur bostaden såg ut för att kolla hur personalen hade det. Hon var där i över en timme. Det var bara hon från kommunen som var med. Hon kan inte minnas att hon varit på hembesök där vid andra tillfällen. Med ”redovisa korrekt” menar hon att man ska redovisa den tid som man har jobbat på rätt datumrad, skriva under på heder och samvete och se till så att uppgifterna i blanketterna till kommunen och Försäkringskassan stämmer överens.

På den tiden var det upp till henne att granska tidsredovisningarna och se till att antalet arbetade timmar gick ihop. Det fanns tillfällen då man kunde se att två personer hade satt upp samma tid eller då någon hade missat att sätta upp en tid. När hon såg sådant gjorde hon justeringar i marginalen på blanketten men hade då samrått med den assistent som redovisningen gällde. Hon kan inte minnas att hon någonsin hade tillgång till ett schema som hon kunde stämma av tidsredovisningarna mot. Det var ofta samma handstil på tidsredovisningarna. En gång pratade hon med Ilham och sade att det var bra om assistenterna själva fyllde i sina rapporter. Ilham sade att denna föredrog att fylla i allas rapporter, att denna visste vilka tider alla hade jobbat och att assistenterna själva undertecknade dem.

Man hade inte något hjälpmedel för att försäkra sig om att personen hade varit på plats – systemet bygger på tillit. Redan när hon blev ansvarig visste assistenterna att man skulle redovisa tid löpande. Deras diskussioner handlade mer om att kommunen behövde veta när de assistenterna skulle jobba. Till skillnad mot övriga arbetsgrupper av assistenter fick man inte in scheman från denna. Hon pratade med Ilham om detta flera gånger och sade att hon behövde ha ett schema. Hon hade hand om arbetsmiljö och ville veta vem som var i tjänst. Utan schema kunde det uppstå problem t.ex. i samband med olyckor, och det gick inte att utföra kontroller utan schema. Hon vet egentligen inte varför det var så svårt för dem att ge in schema för kommande fyra veckor även om Abdulmasih's barn hade andra anställningar. Vad Peter och Ibtisam hade för andra jobb vet hon dock inte. Hon fick såvitt hon minns aldrig in något schema från den här gruppen – att schema skulle ha skickats till henne på mejl vid de datum som Ilhams försvarare hävdade kommer hon inte ihåg men det kan ha skett. Hon skulle dock inte vid överlämningen till den som skulle ta över ansvaret för ärendet ha påtalat att det fanns problem med att scheman inte kom in om så inte var fallet. Hon pratade Ilham om detta ett tiotal gånger. Den röda tråden i svaren från Ilham var att denna ansåg det var onödigt med schema eftersom någon alltid var hos Abdulmasih. Det fanns dock inte något hinder mot att byta pass vid behov även om man hade ett schema. I arbetsgrupper där man hade schema så behövde man meddela henne vid passbyten så att hon visste vem som skulle vara på plats. Hon fick inte signaler om passbyten i den aktuella arbetsgruppen annat än från AB-anställda. Om en AB-anställd var sjuk kunde en PAN-anställd hoppa in, då hade Ilham och hon kontakt och hon frågade hur bemanningen skulle lösas. Hon fick bara veta vem som hade jobbat under vilka tider genom tidsredovisningarna. Det fanns inte grund för att avsluta insatsen bara för att scheman inte kom in trots hennes påpekanden och inte heller någon annan sanktion att använda sig av. Men de ”accepterade” inte att scheman inte kom in.

Hon misstänkte aldrig att assistans inte utfördes. Det fanns bara frågetecken om vem som utförde assistansen. Tanken slog henne dock mot slutet av tiden som enhetschef, huruvida de verkligen var där eller om det var mamman som utförde assistansen i stället. Hon berättade om detta för sin efterträdare i september 2017 – han tog över rollen som enhetschef men blev bara kvar i några månader. Hon berättade att hon inte hade fått in scheman, att de ville ha Chamiram anställd samt att hon var osäker på vem som egentligen utförde assistansen. Hon hade funderat på om man borde åka dit och sitta utanför och titta men hade inte kommit till skott med det. De visste ju i avsaknad av schema inte heller vem de skulle kolla efter. Hon hade samma överlämning till Åsa Hjalmarsson.

Ilham och hon hade flera gånger kontakt om att anställa Chamiram. Det skulle vara praktiskt eftersom barnen hade skaffat jobb och familjer medan Chamiram bodde med Abdulmasih. Chamiram hade sjukersättning på grund av dennas ryggbesvär. Eftersom det i assistansarbetet

bl.a. ingick lyft kunde hon inte ta arbetsgivaransvar för Chamiram. Försäkringskassan godkände att sluta med sjukersättning för Chamiram under en provperiod men hon sade nej ändå. De hade en diskussion om detta. Hon tror att Ilham var irriterad på henne för att hon inte ville anställa Chamiram.

Den dubbla assistansen upphörde under hennes tid som chef. Det var hennes ansvar att lyfta behov av omprövning när det fanns skäl för det. Hon fick höra hur det såg ut under nätterna och då kom frågan upp. Hon och Anne-lii diskuterade detta och tog upp det med en handläggare. Hon informerade familjen om möjligheten att begära inhibition av nämndens beslut i samband med överklagande av beslutet, det brukar hon göra.

Den som har fått stanna kvar om nästa assistent är sen skriver upp tiden som den har varit kvar. Man skriver den faktiska tid som man har jobbat. Abdulmasih hade assistans dygnet runt och skulle därför inte lämnas ensam i 15 minuter. Om den som ska komma efter är sjuk måste man försöka få in en annan person som kan avlösa den andre. Alla assistenter vet att de behöver stanna tills nästa assistent kommer. Detta är vida uttalat och något man informerar om hela tiden. Det ska vara en överlämning i dörren. Hon antar att assistenterna i det här ärendet har fått den informationen. Någon gång i tiden har de haft skrivna rutiner för överlämning mellan assistenter och vad som i övrigt förväntas av assistenterna.

Man kan inte lämna brukaren ensam under pass för att t.ex. uträtta ärenden, köpa mat eller liknande. Om man skulle göra det är det olovlig frånvaro med korrigerande samtal och risk för uppsägning som följd. Man har inte rätt till lön för sådana perioder. Om assistent lämnat en stund utgår hon ifrån att någon annan klivit in under bortavaron. Då är det den som klivit in som har rätt till lön och ska redovisa tiden. Det är dock okej att gå på toaletten och var vid den aktuella tiden tillåtet att gå och röka en cigarett.

Elham hade AB-anställning och jobbade heltid på vardagar. Elham var med på APT och hon hade enskilda möten med denna, som sade sig trivas bra på arbetet. En släkting, Tamara, började arbeta vardagkvällar. De tog också in timvikarier. Det var inte hon som skötte rekryteringen av dessa – det gjorde bemanningsservicen på kommunen. Familjen ville att assistenterna skulle tala antingen syrianska eller arabiska så att familjen skulle kunna tala ostört på det andra språket samtidigt som assistenten skulle kunna tala med Abdulmasih. Det var svårt att hitta folk som kunde endast syrianska eller arabiska. Relationen med Chamiram var också ett problem, men det gick bra att arbeta med Abdulmasih. Assistenterna ville inte vara där, det gick inte att jobba där på grund av mamman, fick hon höra från bemanningsservice. En av timvikarierna – vem minns hon inte – har i efterhand, långt senare, berättat för henne att denna fick skäll av Chamiram ”för allt denna gjorde” och att Chamiram begärde att denna skulle laga mat till hela familjen och tvätta och stryka allas kläder. Denna sade att denna inte hade vågat berätta detta för henne när det var aktuellt. Marina Åberg Karlsson var hennes tidigare chef. När de pratade om ärendet i slutet av hennes egen tid som enhetschef sade hon nog att de borde kolla vidare på vissa saker. Det rörde sig om misstankar som hon hade och var inte akut. Hon fick dock inte höra från kommunala assistenter att något inte verkade stå rätt till med assistansen åt Abdulmasih. Under hela hennes tid var det rörigt på enheten. Hon hade kollegor som slutade, ärenden som omfördelades och hög arbetsbelastning.

När hon började som gruppchef bodde Ibtisam inte hemma men övriga gjorde det. Av nyfikenhet kollade hon senare själv upp detta och såg att då att Ilham hade en annan adress än

Abdulmasih. När man bor med brukaren har man anhörganställning men inte annars. När hon såg att Ilham bodde på annan adress sade Ilham att denna hade köpt lägenhet men höll på att renovera och inte hade flyttat in. Då sade hon att avtalet behövde skrivas om. Det var då misstankarna började komma till henne.

De har aldrig diskuterat hur man kunde färdas med brukaren som assistent – hon brydde sig inte om ifall de anhöriga körde Abdulmasih i sina egna bilar även när de var i tjänst. Abdulmasih kunde ha ett rikt liv eftersom han hade assistans. Han hade duvor som han var förtjust i, åkte till kyrkan, var med familjen på aktiviteter m.m. De träffades en gång per år och gjorde genomförandeplan. Då fick hon information om hur han hade det. Hon vet inte om han åkte till andra städer på helgerna men att de åkte utomlands några gånger.

Hon har inte förberett sig inför förhöret eller oroat sig över att rättegången skulle kunna utmynna i kritik mot henne.

Åsa Hjalmarsson

Hon började på Södertälje kommuns avdelning för personlig assistans i början av år 2018 när hon tillträdde rollen som resultatenhetschef. Hon hade denna befattning i drygt ett år. Hennes uppdrag var att se till att medborgarna fick den assistans som de hade rätt till och att arbetsmiljön för medarbeterna var god. Marina Åberg Karlsson anställde henne. Hon ansvarade för ett antal brukare, runt 5-7 stycken, och en av dem var Abdulmasih. När hon tog över ärendet fattades personal till Abdulmasih. Hon insåg att hon behövde få ordning på de ärenden som hon ansvarade över. När tidrapporterna kom in började hon efterfråga schema – i övriga ärenden stämde hon av rapporterna mot scheman och det fanns därför schema i alla andra ärenden. När hon hörde runt bland kollegor fick hon luddiga svar. Handlingarna kopplade till ärendet låg utspridda på kontoret – det saknades ordentliga akter. Så hon fick leta runt på kontoret. Hon fick ett schema där det stod A-turer, B-turer m.m. men inga namn utan bara passtider. Dessa kunde alltså inte härledas till enskilda assistenter. Hon hade svårt att underteckna tidrapporterna eftersom hon kände att hon svårligen kunde granska dem. Det var inte heller ordning bland anställningshandlingarna, så hon försökte få koll på vilka som var anställda och hur samt att schema och uppgifter om anställda skulle läggas in i schemaläggningssystemet TimeCare. När hon fick se anställningsbeskeden i ärendet noterade hon att assistenterna inte bodde i Södertälje, vilket hon tyckte att det var märkligt med tanke på hur mycket de jobbade nattetid. Det kom sedermera fram att de dessutom hade andra anställningar. Hon överlämnade ärendet till säkerhetsavdelningen redan efter att ha godkänt de första tidrapporterna. Hon hade frågat om de skulle betala ut lön trots att hon inte visste vem som hade jobbat när och fick då höra att det ännu inte fanns grund för att innehålla lön. I tidrapporterna tyckte hon att det såg ut att vara samma person som skrev dem. Detta sade hon till sin chef och säkerhetsavdelningen.

Både Anne-lii Vahlgren och Ann-Christine Paksuniemi uttryckte sig i stil med ”bry dig inte om dem, de sköter sig själva”. Hon fick bilden att detta hade varit tidigare chefers inställning. Hon upplevde att de tyckte att hon inte behövde lägga sig i och att hon skulle sluta efterfråga scheman m.m. Hon fick när hon började inte någon överlämning med information om t.ex. att de PAN-anställda hade heltidsjobb.

Hon hade kontakt med Ilham som bjöds in till APT. Hon hade också mejlkontakt med Chadi och Firas. När hon och Ilham träffades under våren 2018 sade hon att hon tänkte lägga in gruppen i TimeCare och förklarade hur de jobbade med systemet på kommunen. De lade ett grundschema och hon informerade om hur de skulle hantera byten m.m.; de skulle meddela henne vid byten så att de kunde noteras. Mötet ägde rum på kommunens kontor. Ilham berättade att de hade andra jobb. Det blev bättre därefter såtillvida att hon hade ett schema att utgå ifrån när hon skulle attestera tidrapporterna. Hon fick också veta hur byten skulle ske. Schemat låg i systemet – hon lade in det efter dialog med de PAN-anställda. Ett schema skulle oftast gälla i fyra veckor och ges in två veckor innan det började gälla. Sedan kunde det ”rulla på” eller göras om. Hon tror att hon fick schema per mejl och sedan lade in det i systemet. Hon och Ilham hade också en mejlkonversation om att denna var ”kontaktperson”. Hon var tydlig med att man inte hade sådana funktioner och att hon var ansvarig chef. I anställningsbesluten framgick inte i vilken omfattning de PAN-anställda skulle arbeta, något hon behövde veta eftersom hon ansvarade för att de inte jobbade för mycket. Hon förstår att de PAN-anställda i ärendet inte var helt nöjda med att hon kom in och började kräva uppgifter av dem men det uttrycktes inte något sådant till henne och efter ett tag fick de god kontakt.

Hon försökte också få in s.k. bisyssleblanketter och skickade ut sådana brevlades som de PAN-anställda skulle fylla i. Hon tror inte att det gick enkelt att få in blanketterna. Detta trodde hon berodde på att de inte ville visa hur mycket de jobbade på sina ordinarie jobb. Hon tror att hon påminde om att ge in dem. Detta lyfte hon vid mötet med Ilham under våren 2018.

Hon började misstänka att man inte var på plats efter att säkerhetsavdelningen hade berättat om syskonens övriga sysselsättningar.

Hon fick in en bra timvikarie i ärendet, som dock inte ville jobba där utifrån att denna inte fick utföra sitt uppdrag. Denna sade sig ha fått laga mat åt hela familjen men inte hjälpa Abdulmasih. Denna kände sig som en hushållerska snarare än som assistent. Det fick henne att fundera över om det kunde vara frun som var den som i själva verket tog hand om Abdulmasih. Timvikarien sade också att det vara Ilham som gjorde tidrapporterna.

Vid passbyten skulle man kontakta henne, helst före bytet. Hon tror att det förekom sådana besked, oftast mejlledes, men hon minns inte riktigt. Hon hade noterat i schema och för sig själv att byte hade skett, så hon kunde ha koll på detta när tidrapporterna kom in. På rapporten noterade hon sedan att ett byte hade skett.

Att kunna stämma av rapport med schema är viktigt för att säkerställa att lön utbetalas för utfört arbete och att brukaren har fått beviljad assistans. Också viktigt att veta vem som är på plats om det skulle ske en olycka, t.ex. om en brand skulle äga rum. Brukarna har också rätt att få veta vem som ska arbeta. Om man redovisar tid som man inte har arbetat fuskar man och man kan inte veta om assistans har utförts. Om man är försenad kan man bli utan hjälp som brukare men oftast har man ringt till någon som stannar kvar tills den försenade anländer. I tidsrapporten ska man anteckna faktiskt arbetad tid, dvs. det ska framgå om man varit försenad. Det är inte tillåtet att utträta privata ärenden under arbetstid.

Hon fick tidigt förfrågan från syskonen om att låta Chamiram börja arbeta. Ankie sade att denna inte kunde jobba och det fanns läkarintyg i deras system om att denna var sjukpensionär på grund av ryggsmärtor. Hon gav besked till syskonen om att det inte var aktuellt att anställa Chamiram. Hon försökte kalla till APT men det var bara Elham som kom.

Ett par gånger bjöd hon in samtliga PAN-assistenter men hon vet inte om hon fortsatte med detta sedan ingen hade dykt upp.

När hon skulle sluta visste hon inte vem som skulle ta över efter henne och vad hon minns hade hon inte någon överlämning. Men hon hade dialog med Marina som höll sig uppdaterad om vad säkerhetsavdelningen gjorde i ärendet hos m.m. Att hon slutade berodde på att inget hände ”uppifrån” med ärendet fastän hon inte kunde säkerställa att brukaren fick den assistans som han hade rätt till. Hon kontaktade facket och bad om att få träffa personaldirektören som inte ville träffa henne. Därför valde hon att sluta – det gick emot hennes principer att möjliggöra eventuellt fusk.

Mari Johansson

Hon jobbade från jan 2018 på verksamheten för personlig assistans i Södertälje kommun och var kvar till oktober 2020. Hon var resultatenhetschef för personlig assistans och jobbade inledningsvis ihop med Åsa Hjalmarsson. Hon har känt till och haft ansvar för Abdulmasih Hannas assistansärende. Hon fick detta överlämnat från Åsa när denna slutade år 2019 och var ansvarig tills hon slutade.

Åsa började några månader efter henne ungefär, så de var båda ganska nya. De hade insyn i varandras ärenden. Till Abdulmasih var det svårt att få personal men också att få insyn i ärendet, bl.a. när det gällde vilken personal som var på plats. De ansåg inte att det var optimalt att de hade så många PAN-anställda eftersom de fick begränsad insyn när det gällde personal- och arbetsmiljöansvar. När hon tog över ärendet sade Åsa och Marina att målet var att få in egen personal i ärendet för att se till att Abdulmasih fick den omvårdnad som han hade rätt till. Det fanns tveksamheter kring hur han hade det. Hon kunde inte känna sig säker på att schemalagda assistenter verkligen var på plats – det gällde framför allt nattetid och helger. Det var också turbulent i hemmet, vilket gjorde det svårt att få in mer kommunal personal. Personalen blev i stort sett utslängda av hustrun för att de ifrågasatte hennes order om vad de skulle göra. De var inte hembiträden utan skulle hjälpa Abdulmasih, men ombads av hustrun att tvätta och stryka allas kläder, städa delar av huset som inte brukaren använde med mera.

När hon granskade tidrapporter för lön kollade hon att de stämde med rapporten till Försäkringskassan. Dessa jämförde hon med schema. Innan AiAi hade de scheman i Timecare. När schemat fanns i AiAi hade man insyn i vilka som arbetade. Uppgifterna däri byggde på information som man fick på förhand från Abdulmasihs gode man Malek 14 dagar innan det fastställdes. Vad hon minns fungerade det rätt så bra. Schemat lades in i AiAi men det kunde bli förändringar som kunde komma henne eller administratörerna till känna. Då justerade man i AiAi så att rätt person stod på redovisningen. Det kunde handla om passbyten, inbopp pga sjukdom etc. Sådant skulle anmälas före så att justering kunde göras i AiAi. Sedan skulle assistenten godkänna sin redovisning med bankid och dessförinnan rätta till eventuella fel.

Hon gjorde ett flertal hembesök men hade aldrig möte med alla PAN-anställda. Hon hade främst kontakt med Malek, bl.a. vid ett par fysiska möten. Vid ett möte diskuterade de att det inte var hållbart att barnen jobbade så mycket trots deras andra arbeten. Malek höll med om detta och de ansåg båda att det var problematiskt att Chamiram inte godtog kommunala assistenter. Det var också svårt i allmänhet med rekrytering och även efter det att kommunen

”tog över” har det varit viss personalomsättning. Hon pratade inte direkt med Chamiram om dennas beteende. Hon hade mejlkontakt med Malek om att anställa Chamiram, vilket hon sade inte var aktuellt. Hon kände till att detta hade föreslagits även tidigare. Diskussionerna med Malek om att kommunala assistenter skulle ”ta över” ägde rum senhösten 2019 och tidigt år 2020.

Hon visste när hon tog över ärendet att det hade anmälts till säkerhetsavdelningen och diskuterade detta med Marina, som sade att de skulle fortsätta som vanligt men försöka få in kommunal personal. Barnen sade upp sig när hon och Malek hade pratat om detta. Hon visste alltså på förhand när de skulle sluta för att kunna bemanna. De pratade inte om att barnen skulle jobba kvar men i mindre omfattning, såvitt hon minns.

Hon jobbade en kort tid med Anne-lii Vahlgren. Denna sade vad hon enligt denna behövde veta som assistanschef. Jargongen var ungefär ”du får hantera det som du vill” och om ärenden ”om det inte händer något och de sköter sig själva så låter vi det rulla på”.

Under en period på ”slutet” då Abdulmasih bodde på Målarvägen bodde Chamiram inte där eftersom Abdulmasih inte ville ha henne där.

De hade APT någon gång i månaden och även de PAN-anställda var inbjudna till dessa. Hon hade dock sällan kontakt med de PAN-anställda.

Thomas Bäcker

Han arbetar som polis och höll i förhören med de kommunala assistenterna under förundersökningen. De höll förhör med runt 30 assistenter och förberedde sig genom att kolla hur de hade tjänstgjort utifrån listor. De begränsade sig till tre år. Förhören inleddes genom att kontrollera om tolk behövdes. Sedan pratade de om vilka rutiner de hade haft, instruktioner, arbetsuppgifter, hur man rapporterade till organisationen och hur avlämningar såg ut. Deras uppfattning var att något slags avlämning skulle ske. Hans bild var att assistenterna ffa hade arbetat vardagar fram till kl. 21.

Marina Åberg Karlsson

Hon har arbetat som områdeschef över personlig assistans sedan år 2018. Dessförinnan hade hon ansvar för servicebostäder inom LSS. Hon var chef över Ankie och Åsa. Hon fick bilden av att ärendet hade rullat på. Ankie hade sett att något inte stämde och gjorde överlämning till henne inför att denna skulle byta jobb. I det här ärendet insåg de att de inte hade tillräcklig insyn, så de behövde jobba med det. De saknade scheman, vilket Ankie jobbade på att få in. Åsa rekryterades för att denna antogs våga ställa krav och ”lyfta på stenar” i ärendet. Så blev det också. Det som tidigare chefer hade börjat ana kunde Åsa titta vidare på. De få AB-anställda som fanns i ärendet fick förtroende för Åsa och började prata. Åsa bollade saker med henne i princip så fort något hände i ärendet. Hon minns tydligt att Åsa misstänkte att en och samma person fyllde i tidrapporterna – att de var förfyllda med underskrift.

Det var jättesvårt att rekrytera och få in nya medarbetare i ärendet. De undrade vad det var som gjorde att man inte släppte in nya personer utifrån. Detta var en signal om att något inte stod rätt till. De få som de lyckades få in ”vände i dörren” och ville inte vara kvar. Dessa

rapporterade till Åsa att de inte blev avlösta, att Chamiram styrde och ställde m.m. Under våren 2018 begärde Åsa in bisyssleblanketter och det dröjde att få in dem. Då blev det tydligt att de hade andra sysselsättningar i sådan omfattning att det inte gick att kombinera med den typ av assistansarbete som det var fråga om. De misstänkte oegentligheter och hade en dialog med säkerhetsavdelningen – deras rutiner ser ut så att man ska anmäla sådana misstankar dit. De misstänkte att det var Chamiram som var den som gav stödet och var där på natten i stället för de PAN-anställda, detta bl.a. eftersom flera vikarier berättade att ingen annan än denna var där när de gick av sina pass. Sistnämnda uppgift kan hon dock ha fått ifrån annat håll såsom medias rapportering om detta mål. Hon vet att det vid flera tillfällen diskuterades om Chamiram skulle anställas, bl.a. vid telefonmötet med Malek. Samma besked har getts varje gång, dvs. att hon nekas anställning eftersom denna saknade tillräcklig fysisk kapacitet för att utföra assistansen. Åsa kallade de PAN-anställda till APT och liknande men de kom inte på dessa möten.

När de hade överlämnat ärendet till säkerhetsavdelningen fick de inte någon information därifrån vilket var frustrerande. På sitt håll arbetade de för att få bättre insyn och säkerställa att Abdulmasih fick sin assistans. Hennes uppfattning var att de PAN-anställda slutade sina anställningar för att fusk försvårades genom deras skärpta rutiner och kontroller samt att Chamiram inte längre kunde ge stöd nattetid sedan denna och Abdulmasih hade flyttat isär.

Åsa slutade för att denna inte kom överens med vissa chefskollegor. Men det hade inget med det nu aktuella ärendet att göra. Mari Johansson började efter Åsa och hade i uppdrag att fortsätta det arbete som Åsa hade påbörjat. Åsa och Mari skötte sina uppgifter. Åsa har berättat att Anne-lii har sagt att ”det rullar på, vi låter dem vara”. Om det stämmer så är det inte okej.

I AiAi fyller man i tydligt vilken dag man hade jobbat. Annars kan det ha skiljt sig åt under åren hur t.ex. nattpass skulle redovisas. I lönerapporterna tror hon att man fyller i på den dag då man arbetat flest timmar. Det måste ha varit solklart hur man gjorde med tidrapporten eftersom det skedde månad efter månad – man fick också instruktioner om detta vid nyanställning. Vid frågor var man skyldig att höra sig för hur man gjorde. Vid passbyten hör man av sig till chef eller administratör. Hon tror Anne-lii har gett korrekt information till alla sina grupper eftersom andra grupper som denna har ansvarat för har fungerat väl. Hon vet inte om Åsa i samband med ”återanställningarna” 2018, där de anställdes på korrekta PAN-avtal, gav information och instruktioner om hantering av passbyten, förseningar och liknande men förutsätter att så skedde. Anne-lii var chef för personlig assistans när hon själv gick in i sin roll. Ett kort tag var hon chef över Anne-lii och då var denna sjukskriven. Hon var på väg att säga upp denna men denna sade själv upp sig. Hon ansåg att Anne-lii hade misskött sitt uppdrag i dess helhet, bl.a. det här ärendet.

Elham Daher

Hon har arbetat i 15-16 år som personlig assistent anställd av Södertälje kommun och började jobba för Abdulmasih omkring år 2009. Sedan dess har hon arbetat endast med honom som brukare. Hela tiden har hon arbetat måndag-fredag dagtid. År 2016-2020 hade hon fast schema där hon jobbade kl. 9-16. Så var det i ungefär två år. Runt år 2017-2018 började hon arbeta pass som inleddes kl. 7 i stället.

Morgonpassen förlöpte så att hon duschade Abdulmasih, förberedde frukost, tog honom till hans träning som varade cirka 30-40 minuter, åkte färdtjänst till bostaden, lagade lunch åt honom efter hans önskemål och hjälpte hon honom i säng för vila. När hon kom till bostaden brukade han vara vaken men ligga i sängen iförd pyjamas. Ibland satt han där och väntade. Hon brukade börja med att koka kaffe och dricka en kopp med honom i hans rum. Hon fick hjälpa honom att byta om till vardagskläder och hjälpa honom till toaletten.

När hon kom till bostaden tog hon sig in med egen nyckel eller så var dörren olåst. Det var lugnt i bostaden. Hon träffade ibland Chamiram – denna kunde ligga i sängen eller dricka kaffe. Annars träffade hon inte någon annan när hon kom till arbetet. Det var ingen assistent där när hon kom. Hon lade sig aldrig i detta – hon kom dit, skötte sitt jobb och lämnade.

När Abdulmasih skulle besöka toaletten togs han dit i rullstol, sedan användes bälte och bock för att han skulle kunna ta sig till toalettstolen. Hon väntade sedan utanför badrumsdörren och när han var färdig hjälpte hon honom ut.

När hon slutade kl. 14-15 låg Abdulmasih ibland och vilade. Hon väntade alltid in den som skulle arbeta därefter. Det är förbjudet att lämna brukaren ensam i hemmet. Ibland var hans barn där. Chamiram var också där. Denna gjorde lite allt möjligt; lagade mat, städade och skötte hushållet. Hon gjorde allt i hemmet tillsammans med Chamiram fastän det egentligen inte hörde till hennes uppgifter. Hon var som en del av familjen. Relationen till Chamiram blev dålig efter att hon hade sagt att hon inte längre kunde hjälpa denna med saker i hemmet eftersom kommunen förbjöd detta. Hon och övriga assistenter behandlades som pigor av Chamiram. Malek har bett om ursäkt till henne för Chamirams beteende.

Peter brukade komma dit med sin familj – Ibtsam och deras tre barn – och hälsa på ibland. Hon har aldrig stött på Peter eller Ibtsam i samband med att hon ska påbörja ett pass. Ibtsam kunde vara där och spendera en-två nätter där. Om hon såg denna på morgonen låg denna och sov, kanske med sina barn, i vardagsrummet med dörren stängd. Hon har inte sett denna vaken på morgonen.

Även Ilham kom dit ibland, de kunde sitta och fika tillsammans. Hon såg dock aldrig Ilham när hon kom dit på morgonen. Hon visste inte vilket av barnen som kunde ligga och sova i sovrummen när hon kom dit – dörrarna var stängda – men hon träffade ibland barnen när de kom tillbaka från Abdulmasihs träning och de hade gått upp. Det var Firas, Chadi och Ilham hon kunde träffa då.

Malek var inte där på morgnarna men kom dit ibland på eftermiddagen/kvällen, framför allt i slutet av veckorna. Då kunde de sitta och fika med denne. Hon har aldrig träffat honom i samband med att hon har kommit dit på morgonen. I förhör under förundersökningen (s. 1585) sade hon att Malek ibland var hemma och sov när hon jobbade på morgonen. Det kan vara felaktigt antecknat. Hon visste inte vilka som låg och sov där. Hon minns inte enstaka datum.

Chadi var den som kom dit mest. När han flyttade hemifrån brukade han komma på besök. När Chadi var där kunde denne hjälpa till med snickeriarbete av olika slag. Hon löste aldrig av Chadi när hon kom dit på morgonen och såg honom aldrig där då, men kunde träffa på honom från kl. 11-12 på dagen.

Firas bodde hemma och brukade vara i sitt rum. Hon har knappt träffat honom alls på morgnarna men kunde se honom mitt på dagen eller på kvällen. Kanske har hon stött på honom vid 1-2 tillfällen när han varit på väg till jobbet.

Hon jobbade passen kl. 15-21 runt år 2017-2018. Under dessa pass tog hon hand om Abdulmasih och hjälpte även till med hushållssysslor. Han brukade sova två timmar mellan kl. 15-17. Sedan hjälpte de honom ur sängen och så var han uppe till ca kl. 19.30-20.30. De åt middag, hjälpte honom borsta tänderna, på med pyjamas och på toalettbesök. Hon har aldrig lämnat passet kl. 21 utan att Abdulmasih har legat i sängen, om de inte skulle på bröllop eller fest.

Kommunen gjorde hennes schema men hon har inte vetat t.ex. vem som skulle ha jobbat natt när hon började kl. 7. De hade en blankett som skulle fyllas i – den var upphängd på kylskåpet och hon fyllde i sina egna arbetstider. I slutet av månaden skrev hon under blanketten och skickade in den.

Under passen kunde de åka till Biltema, Bauhaus och andra ställen som Abdulmasih och besöka släktingar till honom. Det har hänt att hon har lämnat Abdulmasih för att gå och handla tillsammans med Chamiram. Ibland fanns då Firas och Chadi där med Abdulmasih, eller så var Chamiram därhemma medan hon var och handlade. Då var det Chamiram som hade bett henne att gå och handla.

När hon jobbade kväll slutade hon kl. 21 och visste inte vem som skulle komma och jobba natt. Det hände aldrig att Ibtisam kom dit då. Malek dök inte heller upp och bytte av henne kl. 21. Inte heller Ilham eller Peter. Chadi och Firas bytte inte heller av henne; de kanske befann sig på sina rum då men de kom inte ut och sade ”jag ska byta av dig”. Hon minns i nuläget inte vad som hände före och efter enstaka pass, men vilka hon har brukat träffa.

På kylskåpet hängde de kommunala assistenternas tidsrapporter. Fanns det något att rapportera skrev de det på en postit-lapp som satt på kylskåpet, t.ex. läkartider. Det stämmer inte att Ilham fyllde i hennes tidsrapporter utifrån hur hon hade arbetat. Hon fyllde varje dag i sin egen rapport i slutet av sitt pass. Hon vet att hon fick hjälp med att summera antalet timmar, summering. Det är dock möjligt att barnen har fyllt i hennes tidsrapporter vissa månader. Ibland var det hon men ibland fyllde någon annan i hennes tidsrapporter.

Chamiram beordrade dem inte att lämna sina pass innan de hade tagit slut. Men de kunde bli kvar i omkring 10 minuter om de inte var klara med någon viss uppgift. Hon kom inte för sent till jobbet. Hon blev bara sen om Chamiram bad henne att köpa med sig något till bostaden, vilket aldrig skedde på morgnarna.

Hon träffade inte företrädare för kommunen oftare än runt en-två gånger per år. Hon hade inte fått direktiv om hur de skulle göra om hon var försenad eller hur hon skulle fylla i tidsrapporterna eller att det är viktigt att det blir rätt. Sedan 2020 har det dock skett möten varje månad med kommunen. De har pratat om polisutredningen men de fick inte reda på vad övriga assistenter hade för upplevelser av Chamiram och liknande. De har inte pratat i grupp om hur det fungerade med avlösning före och efter passen.

Hon har inte fått några instruktioner från kommunen om hur avlösning skulle ske. När hon slutade för dagen sade Chamiram att hennes pass var slut och hon gick då därifrån. Hon visste inte att hon behövde vänta tills nästa assistent var på plats och det skedde aldrig att hon t.ex.

ringde sin chef och frågade om hon kunde gå fastän nästkommande assistent inte var på plats. Ibland fanns något av Abdulmasih's barn hemma när hon gick på kvällen. Hon har aldrig tagit upp med familjen att hon behövde veta vem som skulle jobba före och efter henne. Chamiram brukade vara därhemma när hon gick därifrån så hon oroade sig inte över att Abdulmasih skulle vara själv. Hon gick aldrig tidigare än vad hon skulle enligt schema men i början kunde hon gå en halvtimme-en timme tidigare, när Chamiram hade sagt att hon kunde göra det. Vid dessa tillfällen noterade hon inte i sin tidrapport att hon hade gått tidigare. Hon visste inte att man skulle anteckna det. Inte heller vid de få tillfällen då hon kom sent noterade hon detta. Hon minns inte vilken information hon fick av kommunen när hon började som assistent. Ibland hjälpte Ilham henne fylla i hennes rapport, annars gjorde hon det själv.

Raghad Qandella

Hon började jobba som personlig assistent hos Abdulmasih under ett sommarvikariat 2017 i två månader. Från kommunen fick hon inte information om vad hon skulle göra men Tamara introducerade henne i jobbet. Hon hade vissa arbetstider under den sommaren. Därefter sade hon att hon ville fortsätta arbeta hos Abdulmasih men de sade att det inte fanns utrymme. Då jobbade hon i stället för bemanningsservice. I mars 2018 kom hon tillbaka och jobbade därefter fram till nyligen för Abdulmasih. År 2018 jobbade hon eftermiddagar fram till kl. 21 enligt fast schema. Från år 2019 jobbade hon även pass som började på morgonen.

När hon kom dit på eftermiddagarna låg Abdulmasih i regel och vilade och frun hade planerat vad som skulle göras. Ibland fick hon städa hela lägenheten, andra gånger hade det lagats en massa mat så att hon fick diska. På sommaren kunde hon vattna växter i trädgården. Hon fixade mellanmål till Abdulmasih när han satt och tittade på tv. Ibland satt han på sin träningscykel. Hon förberedde hans middag under kvällspassen och lagade lunchen under förmiddagspassen. Abdulmasih åt middag runt kl. 18-19 och gick och lade sig runt kl. 19-20.30. När hon kom dit kl. 07 hade frun öppnat dörren till henne och de hälsade om denna var hemma. Ibland satt de alla tre och drack kaffe, annars gjorde bara hon och Abdulmasih det. I morginrutinerna ingick annars att hjälpa Abdulmasih till toaletten, frukost, sjukgymnastik, förbereda och äta lunch och därefter vila. När hon löste av eller blev avlöst av en annan kommunal assistent skedde ingen överlämning annat än att de hälsade på varandra.

När hon klev av passet kl. 21 brukade Chamiram ibland vara ute i området för att hälsa på släktingar och liknande. Hon väntade på att denna skulle komma tillbaka till bostaden och bad denna att inte komma sent eftersom hon själv behövde komma hem till sin familj. När klockan blev 21 och denna ännu inte hade kommit tillbaka fick hon ringa till denna och säga detta. Ibland kunde Chadi eller Firas eller båda vara på plats – då knackade hon på hos dem och sade att hennes pass var slut och att Abdulmasih låg i sängen. Hon visste inte hur mycket assistans han hade utan visste bara sitt och den andra ”daganställda” kommunala assistentens schema.

Chadi och Firas var hemma ibland. I början visste hon inte att barnen var anställda som assistenter. När hon kom tillbaka till tjänsten blev hon varse detta efter att ha sett en hög med tidsredovisningar i bostaden.

På kylskåpet hängde ett papper för var och en av assistenterna som arbetade. På det pappret brukade hon skriva när hon kom och gick från jobbet. Hon har inte varit försenad till jobbet.

Hon är mycket punktlig, särskilt på morgonen. Hon brukar komma 10 minuter innan utsatt tid eftersom hennes man skjutsade dit henne på väg till sitt jobb.

Hon har träffat Firas när hon kommit till jobbet. Det var helt normalt eftersom det var hans bostad. Han kunde ligga och sova där och Chamiram kunde säga ”hög inte rösten, Firas ligger och sover”. Även Chadi har hon träffat där på morgonen. Ibtisam, Peter, Ilham och Malek har hon träffat men aldrig på morgnarna. Hon har träffat Ibtisam när denna besökt bostaden och även Peter, som brukade komma dit med Ibtisam. Hon har träffat Ilham när denna kommit på en bjudning och hälsat på sina föräldrar. Malek kom ibland dit på kvällen med sin familj. Han kom dit ofta på kvällen när hans fru var bortrest.

När hon slutade kl. 21 var det för det mesta Chamiram som var där. Ibland var dock Chadi, Firas eller de båda där. Varken Peter, Ibtisam, Malek eller Ilham var där då. Hon har inte blivit avlöst av Malek och har inte något minne av att ha sagt detta till polisen. Den enda hon vet är att hon har blivit avlöst av är hennes kollega som är kommunalt anställd assistent.

Hon visste att hon gjorde sådant som låg utanför hennes arbetsuppgifter. Många saker inträffade som hon själv inte var inblandad i. Vikarier introducerades som de inte gillade; de hittade på saker om dem, för att vikarierna påtalade att de sysslor som de ålades att utföra inte ingick i assistansen. Assistenterna började klaga hos kommunen, som inte gjorde inte annat än att skicka nya assistenter. Det pratades mellan de kommunala assistenterna om att Chamiram utnyttjade dem för att utföra sina egna sysslor. När man kom till ett pass hade denna en egen ”planering” av vilka sysslor, t.ex. städning, som skulle utföras under dagen och sade ”det här är mitt hem, det är jag som bestämmer”. Abdulmasih höll inte med Chamiram om vad assistenterna skulle göra och de kunde bråka om detta.

Det var killarna som bodde i bostaden som visade henne blanketten som hängde på kylskåpet och sade ”kolla det där är Elhams blankett, gör som hon gör”. Det fanns blanketter både för Elham och Tamara. Hon fyllde i sina egna blanketter. Hennes chef gick inte igenom med henne vad hon skulle ha för arbetsuppgifter eller hur tidrapporteringen skulle utföras.

En gång jobbade hon ett 35-timmarspass. Det var påsk tror hon, och ingen av de övriga assistenterna gick med på att arbeta. Hon vägrade lämna Abdulmasih ensam. Hon minns inte vem som var chef då men administrationen kunde inte hitta någon annan som kunde komma. Hon tror att hans familjemedlemmar kom och hämtade Abdulmasih i några timmar – han åkte hem till dem och åt där – och sedan kom han tillbaka och hon fortsatte. Hon justerade inte tidrapporten utifrån att han var borta ett par timmar.

Firas har aldrig sagt annat än hej/hejdå när hon har träffat honom. Nästan alltid när hon kom dit på morgonen låg han och sov, eller så hade han redan lämnat bostaden då.

När familjen hade varit på fest i Södertälje kunde de sova där allihop.

Hon har inte sprungit ärenden fastän Abdulmasih varit kvar på målarvägen. Vid ett-två tillfällen har dock Chamiram sagt till henne att gå till Lidl och handla för att sedan komma tillbaka. Lidl är en minut bort. Annars tog hon med Abdulmasih dit.

Hon fyllde i sina egna tidrapporter, de hängde på kylskåpet. Ilham fyllde inte i hennes tidrapport men sina syskons. Hon såg en gång denna sitta med övriga syskons rapporter – denna gick igenom dessa i alla fall. Förevisad en viss tidrapport (aktbil. 334, s. 285 ff) säger hon sig ha fyllt i den och att hon kan ha använt olika pennor när hon gjorde detta.

Tiodora Zaito

Hon började arbeta som assistent för Abdulmasih år 2016 och har jobbat endast totalt en och en halv månad. För det mesta jobbade hon på eftermiddagar till kl. 21. Hon har också arbetat pass med start kl. 7.

Under passen fanns inga fastställda rutiner utan man gjorde det som han ville. De brukade servera honom kvällsmat och sedan hjälpa honom i säng, byta kläder på honom etc. Han brukade gå och lägga sig vid olika tider, ibland var det mot slutet av kvällspassen innan kl. 21, annars runt en timme innan hon slutade. Han tyckte om att ligga på rummet och titta på tv innan han skulle sova. Hennes relation med Abdulmasih var god, han var social och tyckte om att sitta och prata.

Hur det var på morgonpassen minns hon inte eftersom hon jobbade så få morgnar. På eftermiddagarna när hon kom dit brukade hon lösa av tjejen som hade jobbat innan henne. Det brukade vara en systerdotter som arbetade där. När de byttes av skedde ingen riktig överlämning – denna väntade tills hon kom dit och då gick denna därifrån, så de träffades. Systerdottern skötte hennes introduktion. Det fanns en annan tjej från Libanon som jobbade fast där. Även med denna skedde avlösningar.

Ibland var dottern och dennas man där, Abdulmasih's övriga barn var där ibland och frun var alltid där. Frun skötte hushållet under passen och var ibland ute och besökte folk. I huvudsak var kontakten god med frun men denna kunde be henne att göra saker som hon inte hade med att göra, som att diska efter andra än Abdulmasih eller städa i köksskåpen. Ibland bad frun henne att göra sådant och då gjorde hon det. Det var inget problem förutsatt att hon inte hade annat att göra. Att hon gjorde sådant berodde också på att hon var mån om att få behålla sitt jobb.

Utöver den libanesiska kvinnan var en son till Abdulmasih, som hon tror arbetade som pilot, anställd som assistent. När hon lämnade bostaden kl. 21 skedde ingen överlämning men sonen kunde komma dit när hon gick därifrån. Andra gånger träffade hon inte sonen när hon gick men vissa gånger uppfattade hon att han var på sitt rum. Om det inte var piloten som skulle ta över brukade Chamiram vara hemma. Hon har träffat den av döttrarna som var gift när denna tog dit sin son, ibland tillsammans med maken och ibland ensam. Denna hjälpte till därhemma. Dennas make träffade hon en-två gånger. Den andra dottern fyllde i pappren tror hon men hon träffade inte denna mer än två-tre gånger.

Under morgonpass kom hon dit, kollade vad Abdulmasih behövde m.m. och gjorde sitt jobb. Hon ringde på när hon kom dit och då brukade frun öppna åt henne. Det var oftast frun som var hemma och öppnade och sedan började hon arbeta. Vissa gånger har hon sett hans son som bodde hemma när hon kom dit. Ett par gånger träffade hon den andra brodern, som inte var pilot, och övriga gånger var det piloten. Hon minns inte namnet Firas. Hon sade i polisförhör att hon trodde att Firas var pilot men vet hon inte om man kan säga att hon har menat Firas när hon pratat om en pilot. Även hos polisen hade hon svårt att para ihop namn och personer.

Hon minns inte specifika dagar utan kan bara berätta allmänt.

Under polisförhören fick hon information om vilket pass hon hade jobbat och fick fråga om vem hon hade avlöst och vem som avlöste henne, utan att hon fick information om vem som skulle ha jobbat enligt schema/tidrapport. Hon vet inte om hon under polisförhören kunde minnas eller drog den slutsatsen att piloten avlöste henne.

Det var alltid någon hemma när hon lämnade sitt pass men hon såg inte till att någon hade klivit på ett assistanspass innan hon gick. Om en chef hade sagt åt henne att det inte var tillåtet att gå utan att någon hade avlöst henne hade hon inte gjort så. Hon tror därför inte att hon hade fått någon sådan instruktion – hon fick ingen utbildning när hon skulle påbörja tjänsten. Hon kunde inte i schema se vem som skulle lösa av henne till natten.

Jeanette Aphram

Hon började som assistent åt Abdulmasih i juli 2019. Hon jobbade från kl. 7 till kl. 15-16 men även kvällspass, t.ex. kl. 14.30-21 och helgpas. På morgonpassen gick hon först in på hans rum, gav honom en tablett, fixade en kopp kaffe, hjälpte honom upp, fick på honom vardagskläder, hjälpte honom ner i rullstolen, till toaletten, tvättade honom och borstade hans tänder, tog honom till vardagsrummet och sedan tog hon fram frukost.

För att komma in i bostaden fick hon ringa på ytterdörren och då öppnade Chamiram åt henne. Hennes son Firas brukade ligga och sova, någon annan såg hon inte till. Hon som arbetade och var kl. ar, oftast Elham Daher gick sin väg.

På eftermiddagarna brukade de lägga fram någon frukt till honom runt kl. 15, han fick medicin och tittade på tv tills det var dags för middag. Runt kl. 19 åt han middag. Ett tag efter middagen, när han sade till, brukade han förberedas för natten. Hon brukade ställa en särskild toalettstol i rummet. När hon slutade gick hon hem och då kom hon som jobbade och tog över.

Hennes relation med Abdulmasih var mycket god, de trivdes ihop. Han kunde skrika ibland men han var ju sjuk. Relationen med Chamiram var normal. Denna var hemma eller ute och handlade. I början var Chamiram bra med dem men sedan började denna ge dem order om att utföra hushållssysslor. Denna lärde henne hur man tvättade där så att hon skulle kunna tvätta deras kläder. Det var också fråga om att städa hela lägenheten, diska packa upp matvaror m.m. De gjorde allt åt henne. Hon gjorde dessa saker för att hon var tvungen – annars skulle hon få sluta jobba där och hon behövde jobb.

Chadi brukade hon inte se men ibland sågs han till. Ibland var döttrarna och Malek där på besök. De kunde hälsa på under lördagar och söndagar och fikade, åt mat och liknande. Malek och den gifta dottern hade barn med sig. Hon såg inte att barnen hjälpte Abdulmasih med något. Hon visste inte i vilken omfattning Abdulmasih skulle ha assistans. Hon vet inte hur många gånger hon träffade döttrarna, den gifta av dem kom dit oftare än den andra. Hon har glömt namnet på den ena systemens make, han brukade komma dit med sin fru.

Hon minns inte att hon i polisförhör skulle ha sagt att hon ibland blev avlöst av Chadi efter att ha jobbat natt, men tror att hon mindes bättre under förundersökningen.

Nagwa Touma

Hon var vikarierande personlig assistent åt Abdulmasih i runt fem år med start i augusti 2018. Hon jobbade olika pass, ibland förmiddagar med start kl. 07 och annars eftermiddagar mellan kl. 14-21.

När hon kom dit på morgonen brukade Chamiram öppna åt henne när hon kom dit, såvitt hon minns. Chamiram kunde säga åt henne att vara tyst eftersom sönerna låg och sov. Denna och Abdulmasih var då i bostaden. Även på eftermiddagarna öppnade Chamiram åt henne. De brukade hjälpa Abdulmasih en stund men sedan utförde de andra hushållssysslor, t.ex. städade de hela bostaden. Hon lydde dennas order eftersom hon inte visste vad arbetet gick ut på. Sedan hjälpte de Abdulmasih i säng, han brukade lägga sig vid kl. 21 – de såg till att vara klara med hans kvällsrutiner då. När passet var slut sade hon hejdå till honom och Chamiram och åkte hem. Abdulmasih pratade inte så mycket utan hon talade mest med Chamiram. Hon kände sig som en piga när hon jobbade där. Chamiram och Abdulmasih kunde bråka högljutt med varandra, bl.a. om vad assistenten skulle göra.

Den enda hon såg i bostaden förutom Abdulmasih var hans fru. Men när hon började kl. 14 såg hon också den assistent som hade jobbat innan henne. Det var Raghad eller Elham Daher. De hälsade på varandra när de sågs i bostaden men sade inte något annat till varandra.

Hon har hört att två barn till Chamiram och Abdulmasih bodde i bostaden. Hon såg dem när de var på väg ut till jobbet och när de kom hem från jobbet, eller när de var på väg till eller kom hem ifrån gymet. När hon såg dem stod hon i köket och de gick till sina rum. Ibland såg hon dem i vardagsrummet, att de satt en kort stund med sin pappa. Hon minns inte hur länge de var hemma åt gången. Hon såg dem inte när hon kom dit på morgonen. Bara Chamiram öppnade för henne på morgonen. Hon såg inte heller till barnen kl. 21 när hon lämnade bostaden, bara Chamiram syntes till då. Chamiram brukade säga till henne när hon skulle gå hem och då befann sig bara denna och Abdulmasih i bostaden.

Hon träffade andra barn till Abdulmasih när de kom på besök. Hon har sett Malek där någon gång samt en kvinna som hade tre barn och kom på besök någon gång tillsammans med barnen och kanske även pappan. Någon annan såg hon inte där. Hon fick höra att de hade en dotter till men visste inte namnet på denna förrän de träffades i samband med att Abdulmasih flyttade ut från bostaden på Målarvägen.

Hon minns inte om hon träffade Malek eller Chadi vissa närmare angivna tillfällen. Hon minns inte att Malek ska ha avläst henne utan att Chamiram var där. När denna var på Cypern i augusti 2018 minns hon inte vem som var där när hon slutade.

Antochia Hanna

Malek har jobbat sina pass och assistansen har utförts i Södertälje, hemma hos dem och hos släktingar. Ibland har hon varit med och ibland har Malek varit själv. Det har gått bra att utföra assistans på annan plats än på Målarvägen och det har skett väldigt ofta. Abdulmasih har varit angelägen om att komma ut och hitta på saker. När Malek har jobbat som assistent har de sett till så att Malek är där under hela sitt pass. Vissa nattpass har hon varit med, då har de sovit på Målarvägen. Andra gånger har hon åkt hem på kvällen. Under nätterna brukar Abdulmasih sova men han behövde ibland hjälp med att gå på toaletten.

Abdulmasih har sovit hemma hos henne och Malek också. Abdulmasih och Chamiram började bråka med intensivt under år 2019 och då ville Abdulmasih inte vara där alls. Även Malek tyckte att det var jobbigt att vara där då. Då började Abdulmasihs övernattningar hos dem att ske oftare men de hade skett ett fåtal gånger även dessförinnan.

De var ibland och hälsade på hennes föräldrar i Örebro tillsammans med Abdulmasih men där övernattade denne inte. Abdulmasih har då åkt med deras privata bil, inte med färdtjänst. De har alltid åkt i privat bil när de transporterat Abdulmasih mellan bostäderna.

De har gemensam ekonomi och har varsitt betalkort, men de har aldrig brytt sig om vems kort som är vems. Man har dock i allmänhet använt sitt eget kort. Men första året som föräldraledig tog hon inte ut någon föräldrapenning. Hon använde då Maleks kort ganska frekvent eftersom de tänkte att hennes pengar skulle sparas. De lägger sina kort bland nycklarna hemma. Även sedan hon i augusti 2020 börjat jobba igen använder hon ibland Maleks kort. Det var hon som gjort köpet på Brudspecialisten i Örebro. På Pane Vino var det bara hennes tjejkompisar som var med henne och även vid två andra tillfällen – på Fröken Brogren och Café Sirap – var hon utan Malek. Malek bad henne inför rättegången att kolla om det var hon och hon hittade då bilder från sin Instagram om att hon hade varit där och kunde då minnas att Malek inte hade varit med.

Malek brukade göra rehab-övningar på ett gym nära deras bostad. Han brukade säga att han skulle gå ner och träna i fem minuter. Det var den enda formen av träning som han ägnade sig åt efter att ha skadat sitt knä.

Hon svarade inte på frågor under sitt polisförhör eftersom hon inte upplevde dem som ärligt menade.

Gulistan Ecer

Hon har hört att Malek arbetat som assistent åt Abdulmasih men hon vet inte hur mycket och när. Hon har också hört att hennes dotter har jobbat som assistent åt Abdulmasih. Familjen Hanna har varit hos dem på besök men även Antochia och Malek har kommit dit i sällskap med Abdulmasih. Det har skett många gånger. Hon har träffat Abdulmasih hemma hos Malek och Antochia men också besökt familjen på Målarvägen. Hon och Antochia köpte en gång en dopklänning på Bröllopsspecialisten utan att Malek var med. När Abdulmasih var på besök hade han inte behov av rullstol – de bodde litet och Abdulmasih kunde röra sig själv i lägenheten utan rullstol om han fick hjälp.

Tamara Korkis

Hon har arbetat som personlig assistent åt Abdulmasih från 2015 till februari 2017, tror hon. Hon började kl. 7 på morgonen och jobbade till kl. 9 på förmiddagen. Sedan kom hon tillbaka kl. 16.30 och arbetade till kl. 21. Under sommaren när andra hade semester jobbade hon kl. 9-16. När hon kom dit kl. 7 på morgonen brukade hon ta Abdulmasih till badrummet, klä om honom från pyjamas, ordna frukost m.m. Sedan gjorde hon honom i ordning för att kl. 9 skulle han på rehab – Elham kom dit då och hjälpte honom dit. På kvällspassen brukade han ligga och vila när hon kom dit och då hjälpte hon honom upp. Han tränade ibland på en träningscykel i bostaden. Han gillade också till exempel att titta på tv, sitta i trädgården, ta

promenader. De kunde ta färdtjänst för att göra ärenden eller ta sig till Lidl i närheten. Ibland bad Chamiram henne att hjälpa till med hushållssysslor, vilket hon kunde ställa upp på om hon var "färdig" med att hjälpa Abdulmasih.

Ilham fyllde i hennes tidrapporter men hon skrev själv under dem. Hon tror att Ilham fyllde i även övrigas rapporter. På kylskåpet hängde inga tidrapporter, men det fanns ett papper där de antecknade vad de hade gjort med Abdulmasih under dagen.

Om hon var sjuk eller förhindrad att arbeta ringde hon på hemtelefonen till Abdulmasih eller till Ilham. Ingen hade sagt till henne att det var dit hon skulle vända sig. Ilham sade aldrig till henne att ringa till kommunen i stället. Hon har inte fått någon information alls från Södertälje kommun om assistansen eller administrativa frågor kring sin tjänst, men en Ankie från kommunen var med när hon skrev på sitt kontrakt.

Hennes uppgifter har inte påverkats av hennes släktskap med de tilltalade.

När hon kom in i bostaden använde hon en egen nyckel. Barnen brukade vara där och även hustrun. Någon var alltid hemma. För det mesta var Chadi och Firas där.

Hon visste inte vem som skulle jobba före eller efter henne. När hon gick hem kl. 21 brukade Chadi och Firas vara hemma. Det förekom inte överlämningar när man klev på och av sitt pass. När hon kom till jobbet visste hon vad hon skulle göra. Men om det var något speciellt brukade de i dörren förklara det för varandra.

Robert Rezaei

Han och Peter Yohanoun är kollegor sedan ungefär 10 år. De jobbar inom byggverksamhet framför allt. De har haft företag tillsammans men också egna företag. De umgås väldigt sällan privat. De har drivit bolag ihop och delegerat arbete till andra för att få verksamheten att gå runt. Han och Peter har haft liknande arbetsuppgifter. Under åtalsperioden bestod Peters arbetsuppgifter i huvudsak av att sköta kommunikationen med anställda m.m – han och Peter byggde inte själva. De var på byggarbetsplatserna så lite som möjligt och hade arbetsledare på plats. Hur mycket de var på byggarbetsplatserna varierade mycket beroende på vad de hade för projekt. Arbetet utfördes till 95 % per telefon, oftast satt de i bilen men de hade också ett kontor i Peters bostad. På kontoret var de väldigt sällan. De bestämde själva när de skulle utföra arbetsuppgifter, såvida det inte var något akut. Han och Peter undvek att ha möten tillsammans för att kunna vara mer effektiva. Det kunde gå dagar utan att de sågs men de hördes ofta per telefon. Han vet att Peter tog hand om Ibtisams pappa.

Peter Wanhatalo

Han jobbar som administratör inom personlig assistans på Södertälje kommun. Han har tidigare varit administratör för alla kommunens verksamheter som avser personer med funktionshinder. Han började som administratör runt år 2016. Under hans tid har redovisningen skett både på pappersrapporter och i systemet AiAi.

Från chefshåll borde man ha varit tydlig med hur man skulle redovisa exempelvis nattpass. I lönesystemet registreras nattpasset dagen efter, med en pil som hänvisar till dagen som man

klivit på passet. I sin manuella tidrapport antecknar man passet på den dag då man kliver på passet.

Vid passbyten ska i första hand chefen eller i andra hand en administratör informeras på förhand, men i nödfall kan man informera i efterhand. Det har hänt att han har fått information om sådana förändringar då och då. Det kunde komma information om ändringar efter en helg – de jobbade ofta helg. Utanför ordinarie arbetstider har man också kunnat nå kommunens trygghetsjour.

Han har framför allt haft kontakt med Malek, som var god man, och Ilham som fungerade som ett slags ”vice god man”. Vem det var som arbetade hade betydelse – man ville veta vem som var på plats. Han hade inte tillgång till fullskaliga scheman under hela perioden. Det var svårt att rekrytera kommunal personal i ärendet, delvis på grund av hustrun. Barnen framförde hennes synpunkter på de kommunala assistenterna till kommunen.

Han tror Mari Johansson sade att de skulle ange hur de skulle jobba på helgerna. Det är inte okej att efter ett passbyte låta de ”ursprungliga” tiderna stå kvar, dvs. att man redovisar pass som man har bytt bort.

I polisförhör berättade han följande: *Om administrativa assistenten är osäker när denne ska föra in hur en assistent har arbetat pratar den med en chef som oftast sagt "lägg in det bara". Dagen kanske inte blir exakt även om den borde vara det men det viktigaste har varit att det inte handlat om obekväma arbetstider (ob).* Han vet inte vem som kan ha sagt ”lägg in det bara”. Han har jobbat med många chefer. Det kan vara Anne-lii och Ankie som sagt så. Inte bara han fick sådana instruktioner. Om chefen sade ”lägg in det bara” så gjorde han det. Det förekom att chefen sade så men det var inte alltid så. Han anser att det är en felaktig hållning då det är viktigt att man vet vem som har jobbat eller ska jobba hos en brukare.

Han vet inte om assistenterna har fått information om hur man ska agera om man är försenad, får förhinder eller liknande.

När man anmälde att ändringar hade skett innebar det merarbete för honom. Han cc:ade sina chefer när han kommunicerade om sådant med assistenterna, så de fick kännedom om det.

Nehad Shehata

Hon har arbetat som personlig assistent åt Abdulmasih från sommaren 2021 till sommaren 2024. Hon kan också ha arbetat för honom redan i oktober 2020, då som vikarie. Hon har jobbat 36-40 timmar per vecka med Abdulmasih. De har haft en god relation och hon upplever att hon känner honom väl. Kommunikationen med honom sker på olika sätt, genom dator, fotografier, teckenspråk och gester. Abdulmasih talar ofta om saker som ligger långt bak i tiden och tycks ha dåligt närminne – hon kan t.ex. om han frågar säga vad klockan är och kort senare få samma fråga igen, och därefter flera gånger på kort tid ge svar på samma fråga. Hon vet inte hur hans tillstånd var innan hon började jobba för honom. Det har skett att hon ha handlat åt Abdulmasih och då lämnat honom ensam i bostaden. Vid ett APT-möte fick hon dock direktiv om att detta inte var tillåtet utan att hon var hans ”händer och fötter”, när det var minns hon inte. Hon deltog inte i APT-möten som vikarie.



Bilaga till stämningsansökan

SÖDERTÄLJE TINGSRÄTT
Röt 1:1INKOM: 2023-12-08
MÅLNR: B 2876-21
AKTBIL: 738

Bilaga till stämningsansökan; avseende gärningsbeskrivning och bevisning m.m.

Felaktigt utbetald lön och assistansersättning i gärningsbeskrivningen

År/shablonbelopp	Peter Bieér Yohanoun, 19820606-0611	Firas Hanna, 19840913-0054	Ibitsam Hanna, 19851028-0129	Malek Hanna 19861015-0156	Ilham Hanna, 19880103-0365	Chadi Hanna, 19890301-0497
2016 (288kr)	1263	850	0	0	1176	1065
2017 (291kr)	640	816	1147,5	588,5	1046,5	862,5
2018 (295,40kr)	70	691,5	1585,5	1036,5	987,25	953,5
2019 (299,80kr)	477,5	977	328	947,5	1359	779
2020 (304,30kr)	14,5	119	104	98,5	236,5	295,5
summa / år	363 744,00	244 800,00	0,00	0,00	338 688,00	306 720,00
	186 240,00	237 456,00	333 922,50	171 253,50	304 531,50	250 987,50
	20 678,00	204 269,10	468 356,70	306 182,10	291 633,65	281 663,90
	143 154,50	292 904,60	98 334,40	284 060,50	407 428,20	233 544,20
	4 412,35	36 211,70	31 647,20	29 973,55	71 966,95	89 920,65
totalt 1601-2004	718 228,85	1 015 641,40	932 260,80	791 469,65	1 414 248,30	1 162 836,25
summa totalt:	6 034 685 kr					

Skriftlig bevisning

- Familjebild**/beskrivning till belysning av den åtalade familjen, protokollbilaga F/Chamiram G, s. 5.
- Förordnanden** om ställföreträdare/god man för Abdulmasih Hanna, protokollbilaga A/Ilham H, s. 19.
- Södertälje kommuns tjänsteskrivelse** 2008-02-13 gällande Abdulmasih Hannas hjälpbehov m.m. som bakgrund och till belysning av den assistans som initialt beviljades, protokollbilaga G/Abdulmasih H, s. 4-5.
- Försäkringskassans grundbeslut** 2008-04-14 gällande Abdulmasih Hannas hjälpbehov och assistans som bakgrund och till belysning av den assistans som initialt beviljades, protokollbilaga G/ Abdulmasih H, s. 27-29.

5. **Sammanställning av beslut m.m.** gällande Abdulmasih Hannas assistans till belysning av de ändringar i assistansen som skett och vad som gäller beträffande i målet aktuell brottstid, protokollbilaga G/Abdulmasih H, s. 38.
6. **Anteckningar från kommunens hembesök 2015-10-29 och Kammarrättens dom 2016-04-28** utvisande Ilham Hannas närvaro och ombud för Abdulmasih Hanna, protokollbilaga G/Abdulmasih H, s. 33-35, 55.
7. **Registerutdrag** avseende Abdulmasih Hannas **färdtjänst** under hela brottsperioden utvisande hans färdstätt vid förflyttningar utomhus, protokollbilaga G/Abdulmasih H, s. 178-235.
8. **Anställningsbevis** som anhörigvårdare/personlig assistent avseende Ilham Hanna, Chadi Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna och Peter Youhanoun (inges särskilt), protokollbilagor A/Ilham H s. 17, B/Chadi H s. 17, C/Ibtisam HY s. 19-21, D/Malek H s. 18.
9. **Södertälje kommuns polisanmälan 2019-10-03 m.m.** utvisande tidpunkt och bakgrund till ärendet, förundersökningsprotokollet s. 10-14 och s.21-23.
10. **Försäkringskassans sammanställning** avseende **arbetstimmar** och **utbetalad lön m.m.** till styrkande av den ekonomiska skadan/vinningen från det gemensamma brottsupplägget liksom skadeståndet och härutöver omfattningen av det assistansarbete som Ilham Hanna, Chadi Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna och Peter Yohanoun påstår sig ha utfört, förundersökningsprotokollet s. 18-20.
11. **PM Profil Ilham Hanna** avseende bl.a. boendeadress jämte uppgifter om hennes civila/ordinarie anställning och inkomster under brottstiden, protokollbilaga A/Ilham H s. 4, 235-236 och 262-263 samt 13-16 och 18. Bevisningen åberopas till belysning av "krockarna" och till styrkande av åtalet.
12. **PM Profil Chadi Hanna** avseende bl.a. boendeadress jämte uppgifter om hans civila/ordinarie anställning och inkomster under brottstiden, protokollbilaga B/Chadi H s. 4, 9-12, 18 och 236-237.
13. **PM Profil Ibtisam Hanna Yohanoun** avseende bl.a. boendeadress och familjebild jämte uppgifter om hennes civila/ordinarie anställning och inkomster under brottstiden, protokollbilaga C/Ibtisam HY s. 4-5, 9-12, och s. 23, 175-176.

14. **PM profil Malek Hanna** avseende bl.a. boendeadress och familjebild jämte uppgifter om hans civila/ordinarie anställning och inkomster under brottstiden, protokollbilaga D/Malek H s. 4 och 14-17,19, 53 och s. 190-191.
15. **PM Profil Peter Yohanoun** avseende bl.a. bostadsadress och familjebild jämte uppgifter om hans civila anställningar/uppdrag och inkomster under brottstiden, protokollsbilaga E/Peter Y s. 4-9 och s. 152-153 samt s.161.
16. **Sammanfattning statistik/total av s.k. krocker** beträffande **Ilham Hanna, Chadi Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna och Peter Yohanoun** till styrkande av det gemensamma brottsupplägget och att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga F/Chamiram G s. 15-19.
17. **Excel-fil (digital) Master** utvisande respektive persons krocker enligt p 16 ovan med hänvisningar till den bevisning som utgör s.k. krockunderlag i form av kortköp/kontoutdrag, HÖK-uppgifter, bankid-uppgifter, meddelanden /sms/Team-Hanna-Chatten, bilder/filmer/video, mejl, resor/biljetter, Whatsapp-uppgifter, kalenderuppgifter, waze- och gymuppgifter, uppgifter om föräldrapenning/vård av barn samt vittnesuppgifter (förhör med andra assistenter), bevisningen inges särskilt.
18. **Kontoutdrag** för hela brottstiden avseende Ilham Hanna, Chadi Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna och Peter Yohanoun till belysning och styrkande av kontokortskrocker och att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, förundersökningsprotokollet s. 109-275 och protokollbilagor A/Ilham H (s.248-253), B/Chadi H (s. 219-224), C/Ibtisam HY (144-147), D/Malek H (171-175), E/Peter Y (117-119).
19. **Bankid-uppgifter** avseende Ilham Hanna, Chadi Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna och Peter Yohanoun till belysning och styrkande av bankid-krocker och att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) år 2019 och 2020 inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, förundersökningsprotokollet s.

276-561 och för positionering protokollbilagor A/Ilham H (s. 241-247, B/Chadi H (s. 208-218), C/Ibtisam HY (s. 143), D/Malek H (157-170), E/Peter Y (116).

20. **Telefonanalys/HÖK** avseende Ilham Hanna, Chadi Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun och Malek Hanna till belysning och styrkande av HÖK-krockar och att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) under delar av år 2019 och 2020 inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, förundersökningsprotokollet s. 41-108.
21. **Team-Hanna-chatten** utvisande s.k. närståendemeddelanden mellan Ilham Hanna, Chadi Hanna, Ibtisam Hanna Yohanoun, Malek Hanna, Peter Yohanoun och annan medåtalad (särskild stämningsansökan) till belysning och styrkande av **dels** enskilda åtalades krockar och att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) under åren 2016-2020 inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, **dels** till styrkande av det gemensamma brottsupplägget och att nu nämnda personer tillsammans och i samförstånd har begått den grova bedrägeribrottsligheten, förundersökningsprotokollet s. 611-921.
22. **PM 23-01-13** angående Peter Yohanouns beslagtagna telefon i samband med slutförhöret till belysning av den s.k. **Team-Hanna-chatten**. Beslaget är hävt, protokollbilaga E/Peter Y s. 221.
23. **Statistik/krockprocent och veckoplaner** för **Ilham Hannas** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar avseende åren 2016-2020 till styrkande av hela åtalet **jämte fem fallbeskrivningar** till belysning och styrkande av **dels** krockar i fallbeskrivningarna styrkta av meddelanden, kortköp, bank-id, resor, bilder/videofilm och kommunala assistenter/ej avlösning/ej avrapportering, **dels** att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) i fallbeskrivningarna och generellt inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga A/Ilham H s. 264-286.
24. **Övriga bilder och resor** som exempel med anknytning till **Ilham Hannas** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte

grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga A/Ilham H s. 306, 311-312 och 318.

25. **Undertecknade och/eller digitalt signerade tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) avseende **Ilham Hanna** för åren 2016-2020 till styrkande att uppgifter som lämnats inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga A/Ilham H s. 37-234.
26. **Statistik/krockprocent och veckoplaner för Ibtisam Hanna** Yohanouns redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar avseende åren 2016-2020 till styrkande av hela åtalet **jämte sju fallbeskrivningar** till belysning och styrkande av **dels** krockar i fallbeskrivningarna styrkta av meddelanden, kortköp, kalenderuppgifter, resor, bilder/videofilm, HÖK-uppgifter, civilt arbetsschema och kommunala assistenter/ej avlösning/ej avrapportering, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) i fallbeskrivningarna och generellt inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga C/Ibtisam HY s. 175-203.
27. **Övriga bilder och resor** som exempel med anknytning till **Ibtisam Hanna** Yohanouns redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga C/Ibtisam HY s. 148-150, 216-219, 221, 224-226.
28. **Apoteksschema/civilt arbetsschema, kalenderuppgifter och sms för Ibtisam Hanna** Yohanoun till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga C/Ibtisam HY s. 153-163, 227-316.
29. **Ibtisam Hanna** Yohanouns **uttag av hel föräldrapenning** den 1 januari 2020 till belysning av HÖK-krocken under samma tidsperiod, protokollsbilaga C/Ibtisam HY s. 165 se även p 45.

30. **Undertecknade och/eller digitalt signerade tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (**Tidsredovisning/Assistansersättning**) avseende **Ibtisam Hanna** Yohanoun för åren 2017-2020 till styrkande att uppgifter som lämnats inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga C/Ibtisam HY s. 24-139.
31. **Statistik/krockprocent och veckoplaner för Malek Hannas** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar avseende åren 2017-2020 till styrkande av hela åtalet **jämte sex fallbeskrivningar** till belysning och styrkande av **dels** krockar i fallbeskrivningarna styrkta av meddelanden, kortköp, bank-id, resa, bilder/videofilm, kalenderuppgifter, HÖK-uppgift, wase-uppgift och kommunala assistenter/ej avlösning/ej avrapportering, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) i fallbeskrivningarna och generellt inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga D/Malek H s. 192-212.
32. **Övriga bilder och resor som exempel** med anknytning till **Malek Hannas** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga D/Malek H s. 225-232 och s. 238-240
33. **PM om civilt arbetsschema/advokatjobb, kalenderuppgifter och waze-uppgifter för Malek Hanna** till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga D/Malek H s. 153, 241-577.
34. **Malek Hannas incheckningar på gym** (Puls&träning) till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga D/Malek H s. 180-181.

35. **Malek Hannas uttag av hel föräldrapenning** den 3-5 januari 2020 till belysning av krockarna under samma tidsperiod, protokollbilaga D/Malek H s. 176.
36. **Undertecknade och/eller digitalt signerade tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) avseende **Malek Hanna** för åren 2017-2020 till styrkande att uppgifter som lämnats inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga D/Malek H s. 22-152.
37. **Statistik/krockprocent och veckoplaner för Chadi Hannas** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar avseende åren 2016-2020 till styrkande av hela åtalet **jämte sex fallbeskrivningar** till belysning och styrkande av **dels** krockar i fallbeskrivningarna styrkta av meddelanden, kortköp, bank-id, resor, bilder/videofilm och kommunala assistenter/ej avlösning/ej avrapportering, **dels** att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) i fallbeskrivningarna och generellt inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga B/Chadi H s. 238-259.
38. **Övriga bilder och reseuppgifter** som exempel med anknytning till **Chadi Hannas** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga B/Chadi H s. 225, 282, 286-287 och 289-291.
39. **Chadi Hannas flygtider/civila arbete** under åren 2016-2019 som krockar med redovisat och ersättningsgrundande assistansarbete till belysning och styrkande av **dels** krockarna, **dels** att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga B/Chadi H s. 226-227.
40. **Kalenderuppgifter och email avseende Chadi Hanna** till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats **i tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga

förhållanden utan är osanna, protokollbilaga B/Chadi Hanna, s. 292-321 och s. 328, 336, 337 och 344.

41. **Undertecknade och/eller digitalt signerade tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/assistansersättning) avseende **Chadi Hanna** för åren 2016-2020 till styrkande att uppgifter som lämnats inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga B/Chadi H s. 19-204.
42. **Statistik/krockprocent och veckoplaner för Peter Yohanouns** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar avseende åren 2016-2020 till styrkande av hela åtalet **jämte sex fallbeskrivningar** till belysning och styrkande av **dels** krockar i fallbeskrivningarna styrka av meddelanden, kortköp/bankomatuttag, kalenderuppgifter/civilt arbete/arbetsuppgifter, bilder/videofilm, föräldrapenning och kommunala assistenter/ej avlösning/ej avrapportering, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) i fallbeskrivningarna och generellt inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga E/Peter Y s. 154-180.
43. **Civilt arbetsschema/arbetsuppgifter/företag** i chat/meddelandeform avseende **Peter Yohanoun** till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga E/Peter Y s. 190-216 och tilläggsprotokoll Peter Y s. 3-248.
44. **Övrig bild och resa** som exempel med anknytning till **Peter Yohanouns** redovisade och ersättningsgrundande assistansarbete och krockar till belysning och styrkande av **dels** krockar, **dels** att de uppgifter som lämnats i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga E/Peter Y s. 219 och s. 122-123.
45. **Peter Yohanouns uttag av hel föräldrapenning** under 2016 och 2017 **dels** till belysning och styrkande av krockar under 2016 och 2017, **dels** beträffande andra halvåret 2017. Bevisningen åberopas även till belysning av familjebilden och Ibtisam Hanna Y:s uppgivna assistansarbete under sistnämnda tidsperiod; allt till styrkande att de

uppgifter som de båda lämnat i **tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga E/Peter Y s. 127-134.

46. **Undertecknade och/eller digitalt signerade tidsredovisningar** (Rapport/Timavlönad) **och assistansräkningar** (Tidsredovisning/Assistansersättning) avseende **Peter Yohanoun** för åren 2017-2020 till styrkande att uppgifter som lämnats inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna, protokollbilaga E/Peter Y s. 10-112.
47. **Undertecknad Räkning/Assistansersättning** avseende **Abdulmasih Hanna** för åren 2016-2020 till styrkande **dels** att uppgifter som lämnats i dessa assistansräkningar inte grundats på verkliga förhållanden utan är osanna trots att uppgifterna lämnats under s.k. sanningsförsäkran, **dels** till styrkande av Abdulmasih Hannas medhjälp till den grova bedrägeribrottsligheten, protokollbilaga G/Abdulmasih H, s. 71-177.
48. **Mejl** 2017-06-27/07-06 och 2018-04-05/07 samt 19-02-25 och **tjänsteanteckningar** 18-03-31, 18-11-23 och 18-12-14 utvisande de åtalades upprepade önskemål/planering att även Chamiram George ska anställas som assistent åt Abdulmasih Hanna. Bevisningen åberopas till styrkande av Chamiram Georges förmåga och vilja samt erfarenhet av att ta hand om/assistera sin man Abdulmasih Hanna, protokollbilaga A/Ilham H, s. 20-21 och 25, 27 och förundersökningsprotokollet s. 1368-1370 och 1383.
49. **Den skriftliga bevisningen under p 1, 7-9, 10-21 och 23-48** åberopas även till styrkande av **Abdulmasih Hannas** och **Chamiram Georges** medhjälp till den grova bedrägeribrottsligheten.
50. **Den skriftliga bevisningen under p 16** (Sammanfattning statistik/total m.m.), **17** (Excellfil digital Master), **21** (Team-Hanna-chatten), **25, 30, 35, 41, 46** (undertecknade och/eller digitalt signerade tidrapporter och assistansräkningar), **47** (undertecknade assistansräkningar) **och 48** (mejl och tjänsteanteckningar) åberopas även till styrkande av det gemensamma brottsupplägget och att Ilham Hanna, Ibtisam Hanna Y, Chadi Hanna, Malek Hanna, Peter Yohanoun och annan person (se särskild stämningsansökan) har begått den grova bedrägeribrottsligheten tillsammans och i samförstånd.